

**Stichting Van Gogh Museum
Van Gogh Museum
Museum Mesdag**

VINCENT VAN GOGH 1853-1890

Het personeel van het Van Gogh Museum gefotografeerd op 31 januari 2006 met op de voorgrond, rechts van het midden scheidend directeuren John Leighton en Ruth Kervezee en links van hen Axel Rüger, de nieuwe algemeen directeur per 1 april 2006

Inleiding van de directie	4
Aanwinsten 2005	8
Collecties	10
Tentoonstellingen	12
Abramović en De Châtel omlijsten tentoonstelling <i>Egon Schiele</i>	18
Onderzoek	20
De atelierpraktijk van Van Gogh	22
Educatie en publiekservice	25
Vrijdagavonden in het Van Gogh Museum	30
Voorlichting, PR & Fondsenwerving	33
Partners en sponsors	34
Van Gogh Museum Publicaties	35
Museum Mesdag	36
Van Gogh Museum Enterprises	40
Personeel & Organisatie	42

Bijlagen

Bezoekcijfers	45
Aanwinsten	45
Restauratie en conservering	46
Tijdelijke bruiklenen aan tentoonstellingen	46
Langdurige bruikleen door het Van Gogh Museum	55
Langdurige bruikleen aan het Van Gogh Museum	55
Tentoonstellingen	56
Museumpublicaties	57
Programma vrijdagavonden	58
Activiteiten medewerkers	62
– Nevenfuncties	
– Lezingen	
– Publicaties	
– Overig	
Lijst van medewerkers	67
Organisatiestructuur	74
Financiële verslaglegging	76
Annual Report 2005: Summary	84

Missie van het Van Gogh Museum

Het Van Gogh Museum bewaart, bestudeert en ontwikkelt 's werelds meest vooraanstaande kunstcollectie van Vincent van Gogh en zijn tijdgenoten teneinde een zo breed mogelijk publiek te bereiken, te inspireren en kennis te verschaffen, nu en in de toekomst.

Het Van Gogh Museum vervult zijn missie door:

- het verwerven, beheren en behouden van verzamelingen van werk van Vincent van Gogh en westerse kunst uit de periode van circa 1830 tot 1914;
- een actief onderzoeks- en publicatieprogramma, gebaseerd op deze verzamelingen;
- een programma van tentoonstellingen in het museum en elders dat de reikwijdte en aantrekkingskracht van de vaste presentaties vergroot en versterkt;
- een educatief programma dat tegemoet komt aan de behoeften van een breed publiek.

Profiel Het Van Gogh Museum is een internationaal toonaangevend museum met een unieke collectie. Onze missie weerspiegelt onze ambitie om meer te zijn dan alleen een schatkist waarin belangrijke kunstwerken worden beschermd en bewaard. Wij willen bovenal een dynamisch, levendig en toegankelijk instituut zijn; een bezoek aan ons museum is voor de bezoekers een onvergetelijke en inspirerende belevenis. Daarbij richten we ons op een internationaal toeristenpubliek, maar evenzeer profileren we ons als een museum voor Nederlandse en Amsterdamse bezoekers.

Strategie De hoofdpunten van onze strategie, die is uiteengezet in het Beleidsplan voor 2005-2008, kunnen als volgt worden samengevat:

- het huidige aantal bezoekers vasthouden en meer Nederlandse bezoekers aantrekken
- de vaste collectie versterken met aankopen en bruiklenen
- een gevarieerd aanbod van tentoonstellingen van hoge kwaliteit aanbieden
- het educatieve programma versterken en verbreden
- het wetenschappelijk programma verder ontwikkelen
- nationale en internationale samenwerkingsverbanden intensiveren en uitbreiden
- een eigen vermogen opbouwen
- de beveiliging voor collectie en publiek aanscherpen
- de organisatie verder professionaliseren

Het Van Gogh Museum in 2005

In de afgelopen jaren is het beleid van het Van Gogh Museum met name gericht geweest op kwaliteit en toegankelijkheid, twee doelstellingen die niet los van elkaar kunnen worden gezien. Het museum streeft naar programma's die nationaal en internationaal tot de top behoren en die tegelijkertijd toegankelijk zijn voor een groot en divers publiek. In discussies over musea klinkt vaak de vrees door dat publieksgerichtheid leidt tot het versoepelen van kwaliteitsnormen en oppervlakkige programma's. Wij zijn echter van mening dat het aantrekken van veel bezoekers, uit alle windstreken en uit alle lagen van de bevolking, goed te rijmen valt met topkwaliteit. Evenals in voorgaande jaren hebben we in 2005 naar ons idee presentaties, tentoonstellingen, publicaties en activiteiten weten te bieden die tot de beste ter wereld kunnen worden gerekend. Deze trokken buiten-

gewoon veel internationale bezoekers, terwijl we ook meer plaatselijke en nationale bezoekers hebben binnengehaald. Het totale bezoekersaantal - 1.417.096 - is een van de hoogste in onze geschiedenis, slechts overtroffen door het recordjaar 2002, toen de tentoonstelling *Van Gogh & Gauguin* op het programma stond.

Ook in artistiek opzicht was 2005 een uitstekend jaar. De tentoonstellingen werden versterkt met twee presentaties van werken uit particuliere Nederlandse collecties (zie p. 16). Voor de vaste collectie hebben we een nieuwe inrichting en opstelling geïntroduceerd, met meer informatie over Van Gogh en met interessante combinaties van zijn werk met dat van voorgangers en tijdgenoten. De bedoeling is dat we in de loop van 2006 en 2007 de hele collectie in deze verfrissende en dynamische stijl gaan presenteren. De collectie zelf werd versterkt met belangrijke aankopen, waaronder ons eerste schilderij van Meijer de Haan, een Nederlandse kunstenaar die lid was van de kunstenaarsgroep rond Gauguin in Pont-Aven (zie p. 2 en 10). Formeel gezien vallen twee grote aankopen, de *Route de Versailles, Rocquencourt* uit 1891 van Camille Pissarro en de Elles-serie, tien kleurenlithografieën van Henri de Toulouse-Lautrec, buiten het bestek van dit verslag. Het voorbereidend werk en de *fundraising* voor deze aankopen nam de laatste maanden van het verslagjaar echter veel tijd in beslag.

In 2005 gingen we verder met het programmeren van tentoonstellingen die een aanvulling vormen op de vaste presentaties en een breder beeld geven van de 19de- en 20ste-eeuwse kunst. De tentoonstelling van de tekeningen en schilderijen van Egon Schiele was op zich al een omvangrijk project. Maar de combinatie met dans en muziek, waardoor het menselijk lichaam nog meer in het middelpunt kwam te staan, gaf het geheel een eigentijdse uitstraling. Deze voorstellingen trokken veel Amsterdamse bezoekers. De zomerexpositie met Van Gogh-tekeningen was een traditionelere, maar daardoor niet minder indrukwekkende presentatie. Deze grote internationale tentoonstelling was voor onze partners van het Metropolitan Museum in New York de bestbezochte tentoonstelling van werken op papier ooit gehouden.

De conservatoren in het Van Gogh Museum worden gestimuleerd om wetenschappelijk onderzoek te verrichten en om hun bevindingen ook toegankelijk te maken voor onze bezoekers. Het recente onderzoek naar de Van Gogh-tekeningen, gepresenteerd in een wetenschappelijke tentoonstellingscatalogus en tegelijkertijd gepubliceerd in een aantrekkelijk publieksboek, is een mooi voorbeeld hiervan. De educatie-medewerkers worden aangemoedigd originele manieren te bedenken om bezoekers te bereiken en te informeren. Dit werd weerspiegeld in de laatste tentoonstelling van het jaar, *Beestachtig mooi*. Het is wellicht ons meest radicale experiment tot op heden om een thema af te stemmen op de behoeftes van een specifiek publiek. De hele tentoonstelling werd bedacht met een gezinspubliek in het achterhoofd. De uitdaging was om de kunst zodanig te presenteren dat ze volwassenen zou aanspreken, maar ook in de smaak zou vallen bij jonge kinderen en tieners. De hechte samenwerking tussen de tentoonstellingsmakers en de educatieve staf leverde een expositie op met prachtige kunstwerken en tevens een grote didactische aantrekkingskracht.

Ook voor Museum Mesdag was 2005 een goed jaar. Het bezoekersaantal steeg van 13.409 in 2004 naar 14.422 in 2005. Het tentoonstellingsprogramma omvatte kleine, maar zorgvuldig gekozen presentaties, zoals *Binnen is het warm en gezellig*, gewijd aan schilderijen van interieurs van de goeude burgerij. Daarnaast was Museum Mesdag een van de initiators van het vier maanden durende festival *De Indische Zomer*, dat de innige

verbanden toonde tussen Den Haag en Indonesië met meer dan honderd-twintig evenementen en tentoonstellingen verspreid over Den Haag. Vermeldenswaard in dit verband is de tentoonstelling over Isaac Israëls en zijn vriendschap met de exotische danser Raden Mas Jodjana. Het Museum Mesdag verdient alle lof voor zijn stimulerende rol in dit belangrijke festival.

Het Van Gogh Museum heeft actief gewerkt aan het intensiveren van samenwerkingsverbanden in binnen- en buitenland. Met het Rijksmuseum ontwikkelden we in nauwe samenwerking verscheidene projecten, waarvan de tentoonstelling *Rembrandt-Caravaggio* (opening op 24 februari 2006) het prominentst is. Met het Kröller-Müller Museum deden we onze eerste gezamenlijke aankoop, een tekening gemaakt door Vincent van Gogh. We werkten samen met tal van partners in het buitenland en gaven vele werken in bruikleen aan musea over de hele wereld. Ons wellicht meest opmerkelijke succes was de tentoonstelling *Van Gogh in context* die we samen met het Kröller-Müller Museum organiseerden in drie Japanse steden: Tokio, Osaka en Nagoya. Deze expositie trok in totaal 1,3 miljoen bezoekers.

Het Van Gogh Museum is een nationaal museum en krijgt van de overheid een vast bedrag aan subsidie. Maar het gros van onze inkomsten (ruim 50%) komt uit de verkoop van entreekaartjes. Daarnaast konden we ook in 2005 rekenen op onze grote sponsors (zie p. 34). Met *promoting partner* Rabobank ontwikkelden we onze educatieve en tentoonstellingsprogramma's. De Rabobank speelde ook een grote rol bij de marketing van de familietentoonstelling *Beestachtig mooi*, en maakte samen met ons reclame voor de vrijdagavondopenstelling, waarvan het uitgaanspubliek in Amsterdam inmiddels gretig gebruikmaakt. Voor aankopen kregen we de onontbeerlijke steun van de BankGiro Loterij. En tot onze vreugde konden we in september 2005 bekendmaken dat het samenwerkingsverband met Shell Nederland werd uitgebreid. Vanaf dat moment zijn Shell en het Van Gogh Museum *Partners in Science*.

De toename van het aantal bezoekers kwam ook onze dochteronderneming Van Gogh Museum Enterprises ten goede. Na twee moeilijke jaren in 2003 and 2004 sloot Enterprises het jaar af met een batig saldo dat ons, samen met de inkomsten uit de Museumwinkel, meer financiële armslag zal geven voor aankopen en overige activiteiten (zie p. 40).

Achter de schermen was het museum druk bezig met het opzetten van projecten en het versterken van de organisatie. In 2005 werden talloze verbeteringen aangebracht in de fysieke beveiliging van het gebouwencomplex. Dit, evenals de bijscholingsprogramma's voor het beveiligingspersoneel, onderstreept hoeveel belang we hechten aan de beveiliging van de collecties en het publiek. In de tweede helft van het jaar werden de afdeling Collecties en Presentatie gereorganiseerd in vier nieuwe sectoren: Collecties, Onderzoek, Tentoonstellingen en Communicatie. Tot de reorganisatie werd besloten om de interne communicatie te verbeteren en de samenwerking tussen afdelingen te bevorderen. Alle betrokkenen zijn zeer te spreken over de nieuwe structuur.

Dit jaarverslag geeft een overzicht van de diverse activiteiten van en resultaten voor het Van Gogh Museum in 2005. Het is zowel een formele verantwoording voor onze subsidiënten en donateurs als een bron van informatie voor iedereen die geïnteresseerd is in ons museum. De Raad van Toezicht en de directie van het Van Gogh Museum hechten veel waarde aan goed bestuur en aan heldere en inzichtelijke verslaglegging. We hebben in dit jaarverslag dan ook informatie opgenomen over onze beheersstructuren en de nevenactiviteiten van ons management.

Met dit jaarverslag nemen wij als directie afscheid van het Van Gogh Museum. In 2005 hebben wij aangekondigd het museum te zullen verlaten om elders nieuwe functies te gaan bekleden. Inmiddels is een nieuwe algemeen directeur aangesteld, Axel Rüger, en is bekendgemaakt dat Rik van Koetsveld de nieuwe zakelijk directeur wordt. De directie verlaat het museum in de wetenschap dat het Van Gogh Museum de toekomst met veel vertrouwen tegemoet kan zien, niet in de laatste plaats door het team van medewerkers dat bruist van energie, gemotiveerd is en zich nauw betrokken voelt bij het streven om met een kwalitatief hoogstaande museumpresentatie een grote schare bezoekers uit alle windstreken aan te spreken.

John Leighton **Ruth Kervezee**
Directeur Zakelijk directeur

De publicatie van dit jaarverslag – de jaarlijkse verslaglegging van de directie van het Van Gogh Museum – valt dit jaar samen met het vertrek van de twee directeuren van het museum, John Leighton en Ruth Kervezee. Voor de Raad van Toezicht een moment om onze waardering uit te spreken voor hun inspirerende leiderschap en de aansprekende prestaties die zij in de afgelopen jaren geleverd hebben. Het voert te ver om hier alle initiatieven en successen de revue te laten passeren. Maar het is een feit dat zij het museum in een uitstekende positie achterlaten om in artistiek opzicht verder te groeien. Een groei die zich laat zien in de programma's voor de museumcollectie in het museum maar ook internationaal reizend (m.n. door Azië), de uitbreiding van de collectie, het innovatief onderzoek, de tentoonstellingen van hoge kwaliteit, en niet te vergeten het educatieprogramma. Ook in zakelijk opzicht bezit het Van Gogh Museum een sterke basis. In de afgelopen jaren heeft het museum niet alleen kostendekkend kunnen functioneren, maar tevens reserves weten op te bouwen die worden aangewend voor nieuwe aankopen maar die tevens een essentiële buffer vormen voor een onvoorspelbare toekomst. Dankzij John Leighton heeft het Van Gogh Museum een positie bereikt die het tot een van de meest succesvolle en vooraanstaande musea ter wereld maakt. Een gedachte die werd ondersteund door het Franse Ministerie van Cultuur en Communicatie waarvan John Leighton bij zijn afscheid de onderscheiding 'Chevalier des Arts et des Lettres' ontving.

Graag willen wij de gelegenheid te baat nemen om de sponsors te bedanken voor de genereuze steun die zij in de afgelopen jaren aan het museum hebben verleend, met name onze promotiepartner Rabobank, onze partner in Science Shell Nederland, en de BankGiro Loterij. Door de steun van de Rabobank is het gelukt om zowel meer Nederlandse bezoekers naar het museum te trekken als ook om met de succesvolle Van Gogh Museumbus duizenden schoolkinderen uit heel Nederland naar het museum in de Paulus Potterstraat te brengen.

Wij kijken met groot vertrouwen naar de toekomst en de mogelijkheden voor de nieuwe directeuren Axel Rüger en Rik van Koetsveld om de sterke reputatie van het Van Gogh Museum verder uit te bouwen en met alle activiteiten een groot nationaal en internationaal publiek aan te spreken.

**Ewald Kist (voorzitter), Andrée van Es, Katherine Lee-Reid,
Hans van der Ven, Paul Schnabel**

Raad van Toezicht
Van Gogh Museum

**Woord vooraf
van de Raad van Toezicht**

8

Aanwinsten 2005 Van Gogh Museum

1 • Henri de Toulouse-Lautrec
(1864-1901)
Divan Japonais, 1892-93
Kleurenlithografie op papier
82 x 57,5 cm
p 2468 V/2005

Dit affiche maakte Toulouse-Lautrec voor de heropening van het cabaret-café Divan Japonais. Hij 'portretteerde' de zangeres Yvette Guilbert in een witte jurk en met lange, zwarte glacéhandschoenen, maar liet haar hoofd buiten beeld. Centraal staan twee bezoekers: Jane Avril, een *can-can danseres* uit de Moulin Rouge, en Edouard Dujardin, kunstcriticus. Lautrec was bevriend met beiden. De compositie is ontleend aan het schilderij *L'Orchestre de l'Opéra* (Parijs, Musée d'Orsay) door Edgar Degas.

Aangekocht door de Vincent van Gogh Stichting.

2 • Meijer de Haan
(1852-1895)
Stilleven met profiel van Mimi, 1889-90
Olieverf op doek
50 x 61 cm
s 510 S/2005

Meijer de Haan maakte via Theo van Gogh kennis met Paul Gauguin (1848-1903) en speelde een belangrijke rol in de groep kunstenaars rondom Gauguin die rond 1889-90 in Bretagne (Pont-Aven en Le Pouldu) werkten. In Le Pouldu logeerden Meijer de Haan en Gauguin in de herberg van Marie Henry. Meijer de Haan werd verliefd op de ongehuwde Marie, wier kleine dochtertje door de kunstenaars liefkozend Mimi werd genoemd. In het stilleven is duidelijk te zien hoe Meijer de Haan zijn gevoel voor realisme weet te combineren met de meer abstracte benadering van Gauguin.

De aankoop is mede mogelijk gemaakt door de BankGiro Loterij.

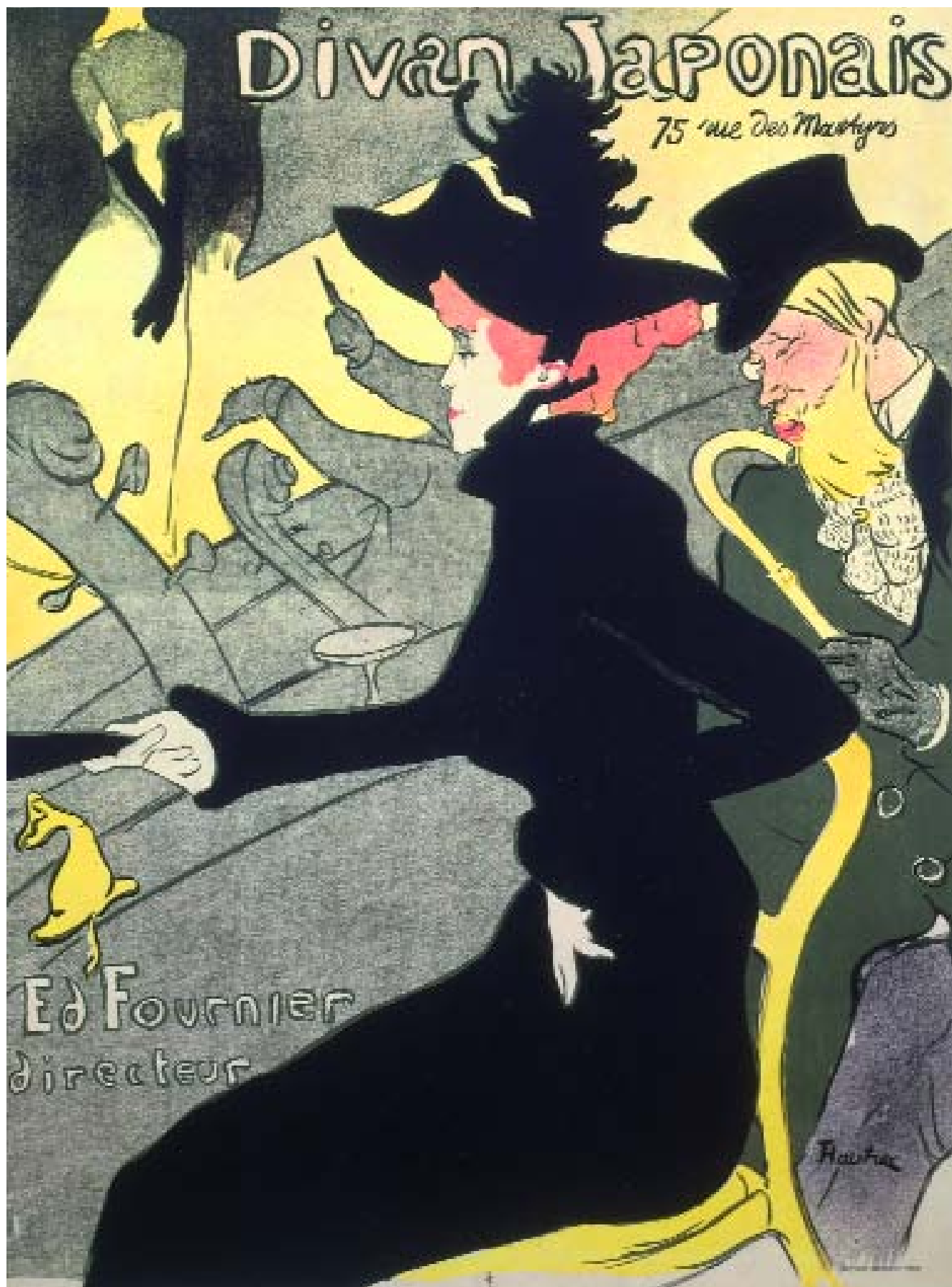

3 • Jules Dalou
(1838-1902)
Franse boerin die haar kind de borst geeft, c. 1873
Marmor
92,5 x 50 x 56 cm
v 269 S/2005

Jules Dalou maakte dit beeld in opdracht, op basis van een levensgroot terracotta beeld dat werd getoond op een tentoonstelling in de Londense Royal Academy in 1873. Vincent van Gogh bezocht deze expositie ook en in 1880-81 maakte hij op basis van een reproductie in een tijdschrift een tekening van Dalou's beeld. Hij deelde met de Franse beeldhouwer de interesse voor het boerengenre en bewonderde Dalou om zijn vernieuwende benadering ervan. Het beeld onderscheidt zich door het intieme onderwerp en de aandacht voor realistische details in de gezichten en kleding van de moeder en kind.

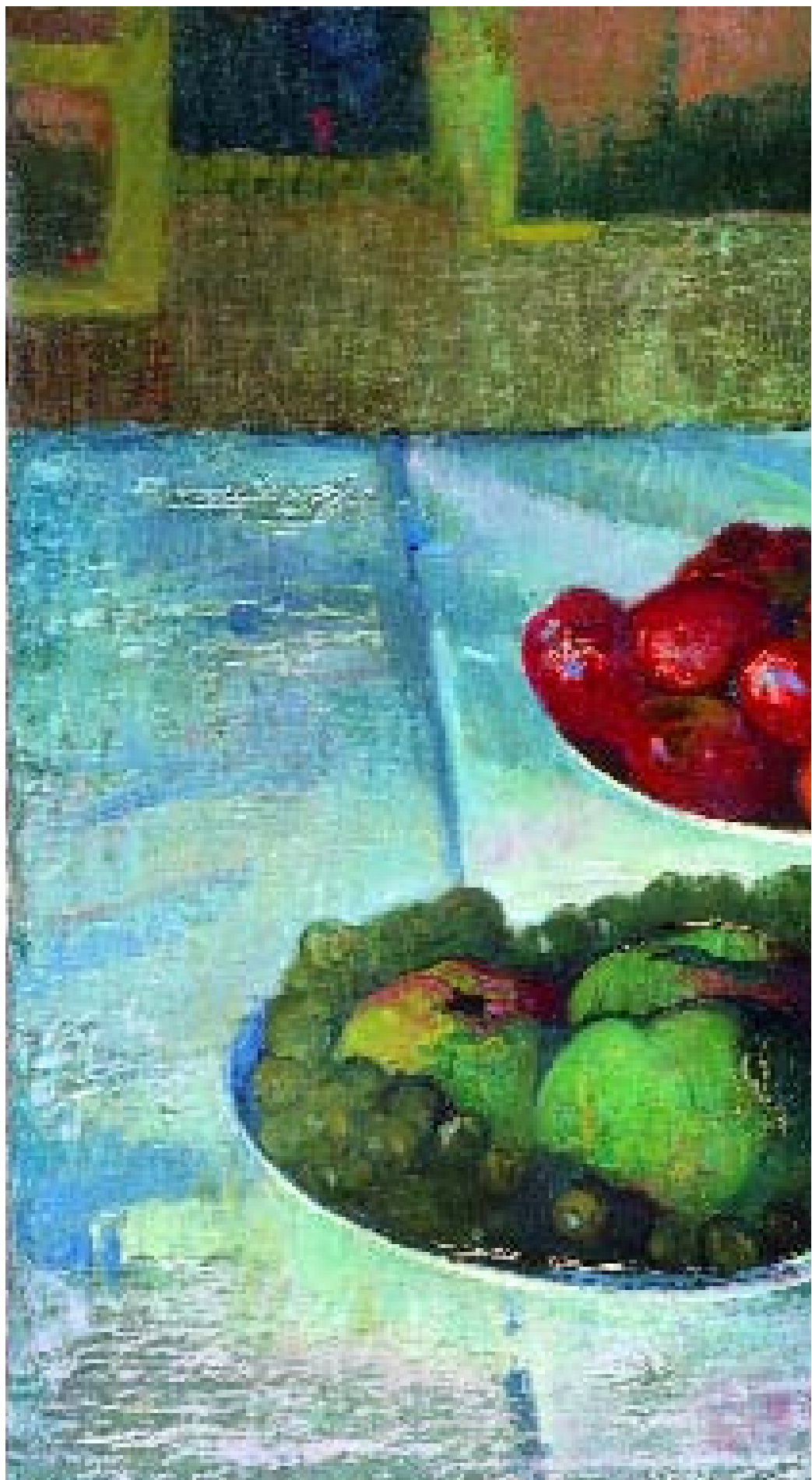
Divan Japonais

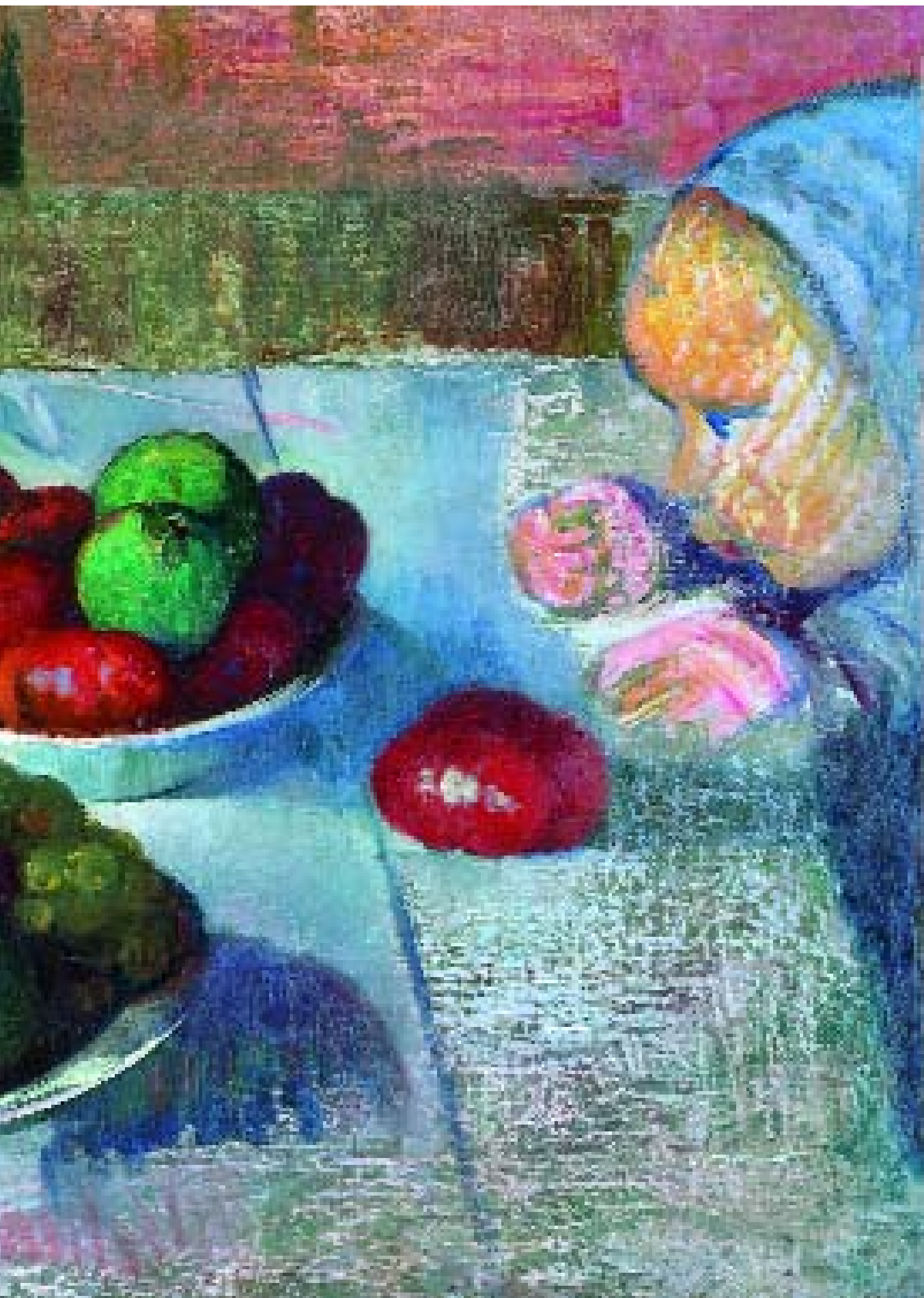
75 rue Des Martyrs

Ed Fournier
directeur

Fournier

•
4

•
5

1880

Portrait of a woman in a ruffled dress

Aanwinsten 2005 Van Gogh Museum

4 • Antoine-Louis Barye
(1795-1875)

Een orang-oetan op een gnoe, c.1837
Brons, bruinrood gepatineerd
23 x 25,4 x 9,7 cm
Gesigneerd op het voetstuk: Barye
v 266 S/2005

Antoine-Louis Barye stond bekend om zijn grondige zoölogische kennis. Zijn beelden van dieren hadden de pretentie wetenschappelijk gefundeerd te zijn, maar voor deze sculptuur hanteerde hij kennelijk een luchtiger aanpak: hier berijdt een Aziatische mensaap een Afrikaanse gnoe. De aap was de orang-oetan Jack, die sinds 1836 in de Jardin des Plantes in Parijs verbleef.

5 • Jean-Joseph Carriès
(1855-1894)

De kikkerman, 1890-94
Gips, roodbruin gekleurd
35 x 44 x 44 cm
v 268 S/2005

Jean-Joseph Carriès liet zich voor zijn bizarre en groteske beelden inspireren door de Franse gotiek en Japanse toegepaste kunst, zoals maskers van monsters en demonen. Deze kikkerman is een combinatie van een kikker en een mens: hij ziet er nog redelijk menselijk uit, ondanks zijn gehurkte houding, bolle kikkerogen en poten. Paul Renouard maakte ooit een portrettekening van Carriès, die bezig is om dit beeld te vervaardigen; deze tekening bevindt zich eveneens in de collectie van het Van Gogh Museum.

6 • Theodoor van Hoytema
(1863-1917)

Gezicht op Leende, gezien vanaf het moeras, 1897
Pen, inkt, waskrijt en dekkende waterverf op dun grijs karton
46,1 x 61,3 cm
d 1127 S/2005

Theodoor van Hoytema zag in 1892 voor het eerst werk van Van Gogh op een expositie bij de Haagse Kunstkring, en diens landschappen inspireerden hem tot zijn eigen dromerige beelden van de natuur die tevens invloeden laten zien van de Art Nouveau, het werk van Walter Crane en Japanse prenten. *Gezicht op Leende* is een persoonlijke impressie van het vreedzame landschap bij het plaatsje Leende in Brabant.

7 • Vincent van Gogh
(1853-1890)

De dochter van Jacob Meyer, 1880-81
Potlood op papier,
20 x 28,8 cm
F 847 JH XII, d 1125 S/2005

Deze tekening is een kopie naar een tekening van Hans Holbein de Jonge (1497/98-1543), maar als voorbeeld gebruikte Van Gogh een reproductie uit de losbladige tekencursus *Cours de dessin* van Charles Bargue (1826/27-1883). Van Gogh volgde in deze vroege kopie zijn voorbeeld nauwkeuriger dan in de tweede bekende versie van dit onderwerp, die hij in de zomer van 1881 in Brabant tekende. Van de vele kopieën die Van Gogh uit de *Cours de dessin* moet hebben gemaakt, zijn er – voor zover bekend – slechts drie bewaard gebleven.

Aangekocht samen met het Kröller-Müller Museum, Otterlo. De aankoop is mede mogelijk gemaakt door de BankGiro Loterij.

De kern van de vaste collectie van het Van Gogh Museum wordt gevormd door de werken van Vincent van Gogh en zijn tijdgenoten (periode 1840-1914), vele in permanente bruikleen van de Vincent van Gogh Stichting. Het museum beschouwt het beheren, conserveren en presenteren van deze werken als een kerntaak, maar streeft er ook naar om een breed overzicht te tonen van de westerse kunst uit de 19de en begin 20ste eeuw. Daartoe breidt het Van Gogh Museum zijn collectie uit met aankopen van vooraanstaande werken die belangrijke lacunes in de collectie opvullen.

Collectievorming	In 2005 werd een langgekoesterde wens vervuld en kon, met financiële steun van de BankGiro Loterij, een werk worden verworven van de Nederlandse kunstenaar Meijer de Haan, die behoorde tot de School van Pont-Aven. Het werk van deze jonggestorven vriend van Paul Gauguin is zeldzaam en de verwerving van <i>Stilleven met profiel van Mimi</i> was dan ook een buitenkans. Het schilderij is met zijn gewaagde compositie en experimentele verftoets kenmerkend voor de nieuwe weg die de kunstenaars in Pont-Aven en Le Pouldu insloegen en geeft de bescheiden vertegenwoordiging van deze schilders in de collectie meer diepgang.
Schilderijen	
Tekeningen	De omvangrijke collectie van tekeningen van Vincent van Gogh in het museum kent weinig lacunes. Wel ontbrak nog een van de oefeningen naar prenten en tekenvoorbeelden die hij in zijn eerste jaar als kunstenaar maakte. Van Gogh maakte er vele, maar vernietigde ze later vrijwel allemaal. Een van de weinige overgebleven voorbeelden, <i>De dochter van Jacob Meyer (naar Bague, naar Holbein)</i> , kwam in 2005 op de markt en werd aangekocht in een bijzondere duo-actie: het Kröller-Müller Museum en het Van Gogh Museum bundelden de krachten en verwierven het werk gezamenlijk met gelden van de BankGiro Loterij. Van Theodoor van Hoytema werd een subtiel japonistisch landschap verworven, dat in stijl duidelijk schatplichtig is aan het oeuvre van Van Gogh.
Prenten	De prentencollectie werd uitgebreid met twee etsen en een zinkografie van Armand Séguin. De bescheiden, maar in belang groeiende verzameling Franse affiches uit de jaren 1890 werd verrijkt met een van Toulouse-Lautrecs origineelste en beroemdste creaties, <i>Divan Japonais</i> . Het Van Gogh Museum heeft een exemplaar in uitzonderlijk goede staat kunnen verwerven.
Beelden	De beeldencollectie wordt slechts sporadisch uitgebreid, en dat er in 2005 drie beelden werden verworven, is dan ook uitzonderlijk. Van de <i>animalier</i> Antoine-Louis Barye werd de vermakelijke <i>Orang-oetan op een gnoe</i> toegevoegd, en van Jean-Joseph Carriès de al niet minder fantasierijke <i>Kikkerman</i> . De meest prominente aankoop onder de sculpturen is echter zonder twijfel Jules Dalou's <i>Franse boerin die haar kind de borst geeft</i> .

De restauratie van Van Goghs *Tuin van Daubigny* betrof onder meer het consolideren van de oorspronkelijke doekranden en het verwijderen van de vernis. Daardoor heeft het werk nu weer het drogere, meer ingetogen karakter dat Van Gogh voor ogen stond. Uit onderzoek bleek dat het koloret door het verbleken van een rode lakpigment aan kracht heeft verloren.

Het in 2005 aangekochte *Stilleven met profiel van Mimi* van Meijer de Haan vergde door oude beschadigingen een uitvoerige behandeling. Van het Museum Mesdag werden vier schilderijen gerestaureerd. Aan de reeks van al eerder gerestaureerde werken van Johannes Bosboom werd het *Interieur van de Portugese synagoge in Den Haag* toegevoegd. Drie grote landschappen van Charles Daubigny werden van hun oude, vuile vernislaag ontdaan en van een nieuwe voorzien. Thans zijn de gedurfde en uiterst boeiende kleurexperimenten van deze meester weer goed te zien.

In 1995 werd een begin gemaakt met een behandeling van alle tekeningen van Van Gogh in het museum. Het ging daarbij vooral om uitgebreide conserverende ingrepen en een enkele keer om een wat verdergaande restauratie. De restauraties liepen parallel aan de publicatie van de bestandscatalogi van Van Goghs tekeningen in het Van Gogh Museum. In 2005 werden de laatste 48 tekeningen behandeld en kon het restauratieproject worden afgerond. Vanaf 2006 zullen werken van andere kunstenaars onder de loep worden genomen.

Het Van Gogh Museum versterkt de presentatie van de collecties door bruiklenen, en stelt zelf actief werken beschikbaar aan andere openbare collecties. Zo gaf het museum in 2005 de Lakenhal in Leiden een pointillistisch werk van Jan Vijlbrief in langdurig bruikleen. Van de Londense National Gallery, waarmee we jaarlijks werken uitwisselen, ontvingen we een door Henri de Toulouse-Lautrec geschilderd portret van de jeugdige Emile Bernard te leen. De National Gallery kreeg in ruil Van Goghs *Portret van een man met één oog*. Ook de Triton Stichting verrijkt met grote regelmaat de collectie met bruiklenen. In 2005 was dat een vooraanstaand werk van Emile Bernard, *Landschap met twee Bretonse meisjes*.

Werken op papier

Bruikleenverkeer

Het Van Gogh Museum draagt zorg voor een uitgebreid programma van permanente en tijdelijke tentoonstellingen die, overeenkomstig de missie van het museum, de bezoekers een gevarieerd en kwalitatief hoogstaand aanbod bieden: van de presentatie van de Van Gogh Museumcollectie tot tijdelijke tentoonstellingen over kunststromingen en kunstenaars uit de 19de en begin 20ste eeuw, aangevuld met kleinere presentaties van werken uit de eigen collectie of andere collecties.

Het tentoonstellingsprogramma van 2005 kende hoogtepunten van uiteenlopende aard. Het jaar begon met de laatste weken van de tentoonstelling *L'Art Nouveau. La Maison Bing*, gewijd aan de kunsthandel van de Art Nouveau-initiator Siegfried Bing. Hierna volgde de extravagante expositie *Egon Schiele*, met medewerking van Marina Abramović en Krisztina de Châtel. In de zomer was er de goedbezochte tentoonstelling *Van Gogh tekenaar. De meesterwerken*, en het jaar werd afgesloten met de familie-tentoonstelling *Beestachtig mooi. Kijken naar dieren, 1750-1900*.

In november 2005 kwam de sector Tentoonstellingen onder leiding van Edwin Becker, voormalig conservator Tentoonstellingen van het museum. Andreas Blühm, die de afdeling elf jaar met veel toewijding geleid had, vertrok midden juni naar Keulen, waar hij directeur werd van het Wallraf-Richartz Museum.

Tentoonstellingen
L'Art Nouveau. La Maison Bing

Onder de titel *L'Art Nouveau. La Maison Bing* besteedde het Van Gogh Museum van 26 november 2004 t/m 27 februari 2005 aandacht aan de beroemde kunsthandelaar en verzamelaar Siegfried Bing (1838-1905). De naam van zijn Parijse kunsthandel, L'Art Nouveau, werd tevens de benaming voor de 19de-eeuwse kunststroming. Bing speelde een belangrijke rol als promotor van de Aziatische kunst, die een grote invloed zou hebben op verschillende 19de-eeuwse kunstenaars, onder wie Vincent van Gogh. Deze bezat een verzameling Japanse prenten die hij van Bing had gekocht. Aan dit aspect werd in het prentenkabinet van de nieuwe vleugel een aparte presentatie gewijd, *Van Gogh koopt bij Bing*. De hoofdtentoonstelling bood een beeld van de verscheidenheid van Bings collectie: glaswerk van Louis Comfort Tiffany, schilderijen en beelden van onder anderen Henri de Toulouse-Lautrec, Auguste Rodin, Camille Claudel en Edvard Munch, meubels, keramiek en sieraden van bijvoorbeeld Henry Van de Velde.

De expositie werd samengesteld door professor Gabriel P. Weisberg, vooraanstaand kenner van de Art Nouveau, en Edwin Becker van het Van Gogh Museum, in samenwerking met het Musée des Arts Décoratifs in Parijs (Evelyne Possémé). De vormgeving van de omvangrijke expositie was in handen van Studio Roozen. Deze topexpositie trok opvallend veel

Nederlandse bezoekers, en met name in de doorgaans rustige maanden januari en februari waren de zalen op alle dagen goed gevuld.

De tentoonstelling reisde daarna door naar drie andere steden, waar de Art Nouveau (ofwel Jugendstil, ofwel Arte Modernista) een cruciale rol speelde: München (Museum Villa Stuck), Barcelona (Fundación La Caixa) en Brussel (Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, opening: 16 maart 2006). Een opmerkelijk lange tour (bijna twee jaar) voor zo'n grootschalig project, maar mogelijk dankzij de bereidwillige medewerking van de talrijke bruikleengevers.

Van 25 maart t/m 19 juni 2005 was in het Van Gogh Museum een tentoonstelling te zien over de Weense expressionist Egon Schiele (1890-1918). Meer dan 100 werken, voornamelijk gouaches, aquarellen en tekeningen, werden bijeengebracht. Het was de eerste overzichtstentoonstelling over deze kunstenaar in Nederland. Aanvankelijk was Schiele het *enfant terrible* van de Weense avant-garde en werd hij sterk beïnvloed door het werk van Gustav Klimt, maar al snel ging hij zijn eigen weg. Zijn thema's erotiek, seksualiteit en dood veroorzaakten een groot schandaal in het Wenen van het begin van de 20ste eeuw. Tegenwoordig is Schiele het bekendst om zijn vrouwelijke naakten, maar bijzonder indrukwekkend zijn ook de mannelijke lichamen, waaronder zelfportretten. Weinig kunstenaars onderzochten zichzelf zo genadeloos eerlijk als Egon Schiele deed.

Egon Schiele

Egon Schiele werd georganiseerd in samenwerking met de Albertina in Wenen, die de belangrijkste collectie werken op papier van de kunstenaar beheert. Dankzij de genereuze bruiklenen van dit museum, aangevuld met enkele andere uit diverse collecties, veelal uit Wenen of de Verenigde Staten, waren Schieles meest markante en uitgesproken werken vertegenwoordigd.

Een apart facet van de expositie werd gevormd door *Schiele/Abramović/De Châtel*, in de tentoonstellingszalen werden live performances en dansvoorstellingen van Marina Abramović en Dansgroep Krisztina de Châtel uitgevoerd. Abramović en De Châtel werden ook nauw betrokken bij de inrichting van de tentoonstelling, waarvoor Peter de Kimpe de art director was. Nooit eerder was podiumkunst onderdeel van een expositie in het Van Gogh Museum. Zie voor een impressie van deze bijzondere samenwerking p. 18.

Tijdens de zomermaanden (van 2 juli t/m 18 september 2005) presenteerde het Van Gogh Museum de expositie *Van Gogh tekenaar. De meesterwerken*. Door middel van een representatief overzicht van ruim 100 topstukken uit zijn omvangrijke getekende oeuvre wilde het museum het bijzondere talent van Van Gogh als tekenaar onderstrepen. De werken, die uit openbare en particuliere collecties uit de hele wereld kwamen, zijn vanwege hun lichtgevoeligheid zelden of nooit te zien. De tentoonstelling was voor vele bezoekers dus een uitgelezen kans om deze fragiele bladen te bekijken. Ook was er ruimte voor diverse andere facetten van Van Goghs werk. Zo waren zijn leerboeken en tekenmaterialen te zien, en toonden studies en enkele briefschetsen hoe het artistieke proces zich voltrok. Uniek detail: voor het eerst werden de vier bewaard gebleven schetsboeken van Van Gogh gepresenteerd.

Van Gogh tekenaar.
De meesterwerken

Van Gogh tekenaar. De meesterwerken kwam tot stand in samenwerking met het Metropolitan Museum of Art te New York, waar de expositie aan-

De dansvoorstelling *Gradual and Persistent Loss of Control* van Abramović en De Châtel was een groot succes

sluitend werd getoond. Binnen het Van Gogh Museum waren Sjraar van Heugten, Marije Vellekoop en Roelie Zwikker verantwoordelijk voor het project.

Tijdens deze tentoonstelling was er in het prentenkabinet van de nieuwe vleugel een eveneens bijzondere presentatie te zien met originele tekeningen van striptekenaar Martin Lodewijk voor *Het oor van Gogh*.

Lodewijk (1939) tekende dit stripverhaal in het Van Gogh herdenkingsjaar 2003, deels op locatie in het museum.

Beestachtig mooi.
Kijken naar dieren, 1750-1900

Zoals *Egon Schiele* een unicum betekende in de geschiedenis van het Van Gogh Museum vanwege de dansvoorstellingen en performances, was ook de tentoonstelling *Beestachtig mooi. Kijken naar dieren, 1750-1900*, een noviteit. Voor het eerst in de historie van het Van Gogh Museum werd een expositie getoond waarbij het accent duidelijk lag bij de doelgroep families met kinderen.

Vanaf 5 oktober 2005 t/m 5 februari 2006 presenteerde het Van Gogh Museum deze multidisciplinaire expositie, die aan de hand van meer dan 200 objecten de verhouding liet zien tussen mens en dier. Het museum richtte zich met deze tentoonstelling, behalve op individuele bezoekers, voor het eerst op gezinnen met kinderen van 4 t/m 12 jaar. Dit unieke project werd mede mogelijk gemaakt door hoofdsponsor Rabobank. Het concept was afkomstig van Andreas Blühm, voormalig hoofd Presentatie van het Van Gogh Museum, en Louise Lippincott van het Carnegie Museum of Art in Pittsburgh, waar de expositie vervolgens werd gepresenteerd. Tijdens de 18de en 19de eeuw veranderde de verhouding tussen mens en dier ingrijpend onder invloed van onder andere de industriële revolutie, de vondst van dinosaurusbotten en fossielen, en de verspreiding van de evolutieleer van Darwin. Door de opkomst van dierentuinen en natuurhistorische musea groeide de kennis van en de interesse voor de dierenwereld enorm. Het dier en de mens bleken dichter bij elkaar te staan dan tot dan toe werd gedacht en de opkomende aandacht voor het gevoelsleven van dieren vertaalde zich bijvoorbeeld in de oprichting van organisaties voor de dierenbescherming. *Beestachtig mooi* toonde welke invloed deze veranderingen hadden op de representatie van dieren in de beeldende kunst en hoe de kunst op haar beurt de kijk op de dierenwereld beïnvloedde.

Meest in het oog springende elementen binnen de tentoonstelling waren de vele interactieve spelletjes en de puzzelopdrachten. Voor de allerkleinsten (4 tot 6 jaar) was er een dierenmemory, een hondenhok met knuffelkussens en een dierengeluidenspel. Iets grotere kinderen (7 t/m 12 jaar) konden hun ogen uitkijken bij de afgebeelde tijgers, leeuwen en apen, en veel plezier beleven aan de levensgrote wachttorens met verrekijkers en de interactieve vragen en tekenopdrachten. Interessant voor alle leeftijden was ten slotte de onderwaterwereld met een fascinerend interactief bassin. Bezoekers konden hier met behulp van een computerscherm hun eigen onderwaterdieren creëren.

Presentaties
in het Rietveldgebouw
Particuliere collecties

In het Rietveldgebouw waren in 2005 twee particuliere collecties te bewonderen, met kunstwerken die meestal voor het publiek verborgen blijven. *Random Gauguin. Post-impressionistisch werk uit de Triton Stichting* toonde een rijke verzameling werken van onder meer Pierre Bonnard, Maurice Denis en Edouard Vuillard. *Van Goghs parkgezicht en andere werken uit de Noro Foundation* bood fraaie schilderijen van onder anderen

Jongkind, Monet, Renoir, Signac en Picasso. Tot deze laatste collectie hoort ook Van Goghs *Wandelaars in een park, Parijs*. Onderzoek tijdens de voorbereiding van de tentoonstelling bracht een verrassende ontdekking aan het licht: het schilderij bevat onder dit parkgezicht een portret, misschien wel een zelfportret.

Het Van Gogh Museum bezit op de tweede verdieping van het Rietveldgebouw een wisselvitrine en een prentenkabinet, waar kleine collectiepresentaties en tentoonstellingen te zien zijn in een intieme ambiance. In de wisselvitrine werden in 2005 twee 'in focus'-exposities getoond, die de bezoeker een kijkje gaven in de keuken van het technisch-wetenschappelijk onderzoek: *Schilderijen verwelken als bloemen* (naar een citaat van Vincent van Gogh), over de verkleuring van schilderijen en tekeningen van Van Gogh, en *Kijken in schilderijen*. Beide presentaties werden georganiseerd ter gelegenheid van het partnership met Shell Nederland.

In het prentenkabinet waren tevens gastexposities van het Rijksmuseum en het Stedelijk Museum te zien. Tot de heropening van deze musea biedt het Van Gogh hun eenmaal per jaar de gelegenheid zich te presenteren in het prentenkabinet. Tegelijkertijd heeft het Van Gogh Museum het voorrecht uit hun bijzondere collecties te kunnen putten. In 2005 leidde dat tot de presentaties *De eeuw van Turner. Werken op papier uit het Rijksmuseum*, een fraaie verzameling Engelse prent- en tekenkunst uit de 19de eeuw, en *Pastels uit het Stedelijk Museum*, met prachtige pastels en tekeningen uit de late 19de en vroege 20ste eeuw. In dezelfde ruimte bood *Prenten met een boodschap* de bezoeker een keuze uit de prentencollectie van het Van Gogh Museum, met een nadruk op gebruiksgrafiek van rond 1900: cabaretaffiches, uitnodigingen en menu's.

Wisselvitrine

Prentenkabinet
Gastpresentaties

Abramović en De Châtel omlijsten tentoon- stelling *Egon Schiele* met performances en dansvoorstellingen

In de lente van 2005 zinderde de tentoonstellingsvleugel van de kunst: naast de schilderijen, gouaches, aquarellen en tekeningen van de Weense expressionist Egon Schiele (1890-1918), was ook podiumkunst onderdeel van de expositie. Op uitnodiging van het Van Gogh Museum werden in de tentoonstellingszalen live performances en dansvoorstellingen van Marina Abramović en Krisztina de Châtel uitgevoerd. De bijzondere samenwerking met de performancekunstenaar en de choreografe maakte deze tentoonstelling tot de veelzijdigste die het museum ooit heeft gemaakt.

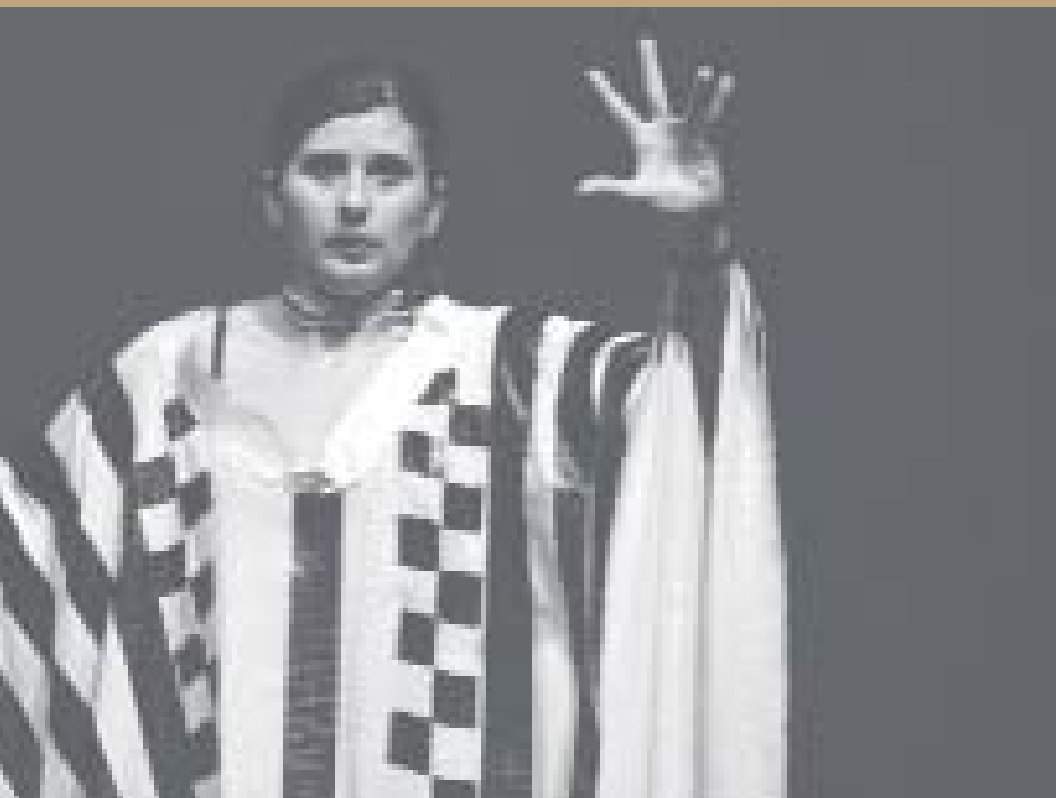
Performancekunst moet, net als de beeldende kunst, een emotie tweebrengen, aldus Marina Abramović. Wekelijks waren er een of twee performers van de door haar opgerichte Independent Performance Group te zien op de 'plank', een soort podium op ooghoogte, ter grootte van een deur. Daar zaten, lagen, sliepen, stonden of gesticuleerden zij, van 10 uur 's ochtends tot 6 uur 's middags. Geïnspireerd door Schieles werk speelden zij met de spanning tussen kunstenaar, model en publiek of onderzochten zij hun eigen emoties. Met verwondering, ongemak, gegiechel en gemopper aanschouwden de bezoekers deze 'kunstwerken'.

Elke dag voerden twee dansers van de Dansgroep Krisztina de Châtel twee korte dansimpressies uit. 'Vermomd' als bezoekers stonden zij op zaal tussen het publiek, dat vaak niet doorhad dat er iets gaande was. Staande voor het grote portret van Haberditzl in het midden van de zaal, ontkleedden

Andreas Kuck en Massimo Molinari zich langzaam midden tussen het publiek, waardoor hun vleeskleurige, met rode en groene verf bedekte pantykostuums zichtbaar werden. Sommige bezoekers wezen de beveiliging verschrift op dit fenomeen.

Een groot succes was ook de gezamenlijke voorstelling *Gradual and Persistent Loss of Control* van Abramović en De Châtel, in samenwerking met kostuumontwerper AZIZ en pianiste Tomoko Mukaiyama, die een door haarzelf gemaakte compilatie van bekende en geïmproviseerde muziek ten gehore bracht. In de benedenzaal van de tentoonstellingsvleugel was in het midden een metalen dansvloer gelegd van circa 25 vierkante meter en stonden verspreid in de zaal drie grote glazen objecten. Aanvankelijk bewogen de dansers, in chique uitgaanskledij gestoken en met koptelefoons op het hoofd, tussen het publiek door. Langzaam liepen ze naar de metalen vloer om daarop hun dans te beginnen. Maar omdat ze schoenen met magneten

aanhadden, was hun bewegingsvrijheid beperkt. Abramović wilde de dansers 'ontdansen' en had ze gevraagd hun lievelingsmuziek én het nummer waar ze de grootste hekel aan hadden te selecteren. Via hun koptelefoon kregen zij (onhoorbaar voor het publiek) juist die gehate muziek te horen en moesten zij hierop dansen. In het midden stond een als Japanse geisha verklede danseres, die de hele voorstelling kleine rondjes draaide op haar houten sandalen (met magneten).

Met de opkomst van de pianiste, die kwetsbaar halfnaakt door het publiek naar de concertvleugel schreed, daar aangekomen haar, van Tiroler hoedjes gemaakte, topje (een ontwerp van Martin Margiela) aandeed en vervolgens een compilatie speelde van bekende klassieke stukken en eigen improvisaties, ontworstelden de dansers – behalve de Japanse dame – zich van hun kleding, verlieten de dansvloer en begonnen in de vrije ruimte te bewegen. De getormenteerde per-

sonages van Schieles tekeningen en schilderijen leken tot leven te zijn gekomen; de dansers dansten in en om de glazen kooien of hun leven ervan afhing. Vrolijkheid, angst, geweld en liefde zaten in deze voorstelling verweven en de livemuziek maakte het geheel tot een indringende en ontroerende ervaring. Deze dansvoorstelling was tijdens de tentoonstelling elke vrijdagavond en zondagmiddag te zien en werd door ca. 12.000 mensen bezocht. De voorstelling was zo populair dat het publiek zich al een uur tevoren rijndik rond de dansvloer op de grond installeerde.

Performancekunstenaar Nezzaket Ekici van de Independent Performance Group tijdens haar optreden

Het Van Gogh Museum heeft de laatste decennia een gedegen reputatie opgebouwd als kenniscentrum op het gebied van Van Gogh en zijn tijdgenoten. Het museum stimuleert onderzoek gebaseerd op de collectie in de overtuiging dat dergelijk onderzoek ten grondslag ligt aan alle museale activiteiten, en maakt de bevindingen bekend aan wetenschap en publiek. De onderzoeksinspanningen geven een beter inzicht in het leven en werk van Van Gogh en zijn tijdgenoten, maar maken ook duidelijk op welke terreinen verder onderzoek gewenst is. Het verder ontwikkelen van een zinvol en uitdagend onderzoeksprogramma blijft dan ook prioriteit.

Kwaliteit, samenhang en een juiste afwisseling tussen meer traditionele, kunsthistorische methodieken en vooruitstrevende technieken op materiaaltechnisch gebied kenmerken het onderzoeksprogramma. Het museum werkt bij veel onderzoeksprojecten samen met partners als de Onderzoekschool Kunstgeschiedenis, Shell Nederland, het Instituut Collectie Nederland (Amsterdam), de Universiteit van Amsterdam, The University of Edinburgh en het Courtauld Institute (Londen).

Bestandscatalogi

De museumcollectie van schilderijen en tekeningen van Vincent van Gogh wordt, in samenwerking met het Instituut Collectie Nederland, Shell Nederland en externe restauratoren en onderzoekers, onderzocht en beschreven in een reeks van bestandscatalogi. In 2005 is het onderzoek afgerond voor deel 2, over schilderijen uit Van Goghs periode in Antwerpen en Parijs, en deel 4, over de tekeningen uit Van Goghs periode in Arles, St. Rémy en Auvers-sur-Oise. Beide delen worden in 2007 gepubliceerd.

Brievenproject

Sinds 1994 werkt het museum samen met het Huygens Instituut in Den Haag aan een wetenschappelijke editie van de volledige correspondentie van Vincent van Gogh. Dit Brievenproject nadert zijn voltooiing: de commentaren bij de brieven zijn afgerond en de meeste Engelse vertalingen van de brieven zijn gecontroleerd. Voor de Pierpont Morgan Library (New York) is een boek geschreven over de correspondentie tussen Van Gogh en Emile Bernard dat in 2007 gepubliceerd zal worden bij de tentoonstelling van de brieven van Bernard die zich in The Morgan Library bevinden.

Van Goghs atelierpraktijk in context

Het merendeel van de onderzoeksprojecten van het museum concentreert zich op het leven en het werk van Van Gogh, meer specifiek op zijn werkwijze als kunstenaar. Om de vergaarde informatie in een bredere context te kunnen beschouwen en presenteren, is in 2005, in samenwerking met het Instituut Collectie Nederland, Shell Nederland en het Courtauld Institute, het project *Van Goghs atelierpraktijk in context* van start gegaan.

Hierin staat niet alleen Van Goghs werkwijze centraal, maar ook de vraag waar hij zijn kennis en ideeën daaromtrent vandaan haalde, en

hoe deze werkwijze zich verhoudt tot die van zijn tijdgenoten, onder wie Toulouse-Lautrec en Gauguin. Het onderzoek resulteert mogelijk in een nieuwe visie op de laat-19de-eeuwse atelierpraktijk, die in een wetenschappelijke catalogus zal worden beschreven en in een tentoonstelling gepresenteerd.

Op 13 en 14 januari 2005 vond in het Van Gogh Museum het internationale symposium *L'Art Nouveau. La Maison Bing* plaats. De lezingen die tijdens het symposium werden gehouden, werden in het voorjaar 2005 gepubliceerd in het digitale tijdschrift *Nineteenth Century Art Worldwide*. Het museum werkte tevens intensief mee aan de organisatie van het symposium *The End of Impressionism* dat op 2 december 2005 plaatsvond in de National Gallery in Londen.

Symposium

Het Van Gogh Museum beschikt over een gespecialiseerde bibliotheek op het gebied van de beeldende kunst uit de periode 1800-1920 en een goed geoutilleerde documentatie.

Bibliotheek en Documentatie

In 2005 werden 744 aanwinsten voor de bibliotheek geregistreerd. Hieronder bevonden zich aantal zeldzame kunstenaarsmonografieën, het eveneens zeldzame Franse tijdschrift *L'Amateur* (1890), geschonken door Jaap Brouwer, en een groot aantal tentoonstellingscatalogi uit de beginjaren van de 20ste eeuw, een schenking van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie.

De presentatie van de bibliotheek en de lancering van de bibliotheekcatalogus op het internet is een succes. De bibliotheek is bovendien officieel toegetreten tot AdamNet, een consortium van samenwerkende Amsterdamse bibliotheken. Vanaf 2006 kunnen de catalogi van de deelnemende instellingen integraal doorzocht worden in de *Digitale Bibliotheek Amsterdam*. Hierdoor zal de bibliotheek nog toegankelijker worden.

De bibliotheek leverde ook in 2005 veelvuldig informatie ter voorbereiding van tentoonstellingen. Studenten, conservatoren en onderzoekers maakten gebruik van de aanwezige informatie en faciliteiten voor hun onderzoeksprojecten. Ook werden er rondleidingen in de bibliotheek en introducties op de collecties verzorgd. Bijzondere uitgaven uit de collectie van de bibliotheek waren op tentoonstellingen te bezichtigen, zoals tijdens *Van Gogh in context* (Tokio, Osaka en Nagoya), *Gauguin Van Gogh. L'avventura del colore nuovo* (Brescia) en *Vincent van Gogh: The Drawings* (New York).

De medewerkers van Documentatie beheren en actualiseren het archief van het museum en de 'Van Gogh database', met onder meer literatuurgegevens en gegevens over tentoonstellingen en herkomsten. Zij dragen bij aan de collectiedatabase, bieden ondersteuning aan interne en externe onderzoeksprojecten, en verzorgen de beeldredactie en registers van publicaties. Tevens houden zij de documentatie van restauraties bij en onderhouden zij de contacten met collega-instellingen.

De atelierpraktijk

Minutieus onderzoek naar Van Goghs schildertechniek

Een medewerkster van het ICN onderzoekt Van Goghs *Populierenlaan in de herfst* 1884

De grondering – de laag tussen het doek of paneel en de pigmentlaag – is een onzichtbaar maar belangrijk onderdeel van olieverfschilderijen. Om met olieverf te kunnen schilderen, is het noodzakelijk het doek of paneel voor te bereiden. Meestal wordt het eerst met een laagje dierlijke lijm bedekt, om het te beschermen tegen de invretende werking van de olie. Vervolgens wordt een grondering of preparatielaag aangebracht. Deze vult de gaatjes van het doek en egaliseert het weefsel in zekere mate, beschermt de vezels tegen corrosie door olieverf en zorgt voor een egale onderkleur voor de voorstelling. 19de-eeuwse handelaren in kunstenaarsbenodigdheden hadden een breed aanbod van gegrondeerde doeken in verschillende tinten, meestal wit of lichte pastelkleuren, van lichtgrijs en geel tot lichtroze of oranje. Ook kon de kunstenaar

kiezen uit absorberende, half-absorberende of niet-absorberende gronderingen. Deze laatste bestonden meestal uit een mengsel van loodwit en lijnolie met toevoeging van andere pigmenten. Het dure loodwit werd vaak met goedkopere vulstoffen versneden, zoals krijt en bariumsulfaat.

De keuze van het type grondering is mede bepalend voor het uiterlijk van het uiteindelijke schilderij, en is een kwestie van persoonlijke voorkeur van de kunstenaar. Van Gogh kocht meestal schilderdoeken waarop al een grondering was aangebracht. In zijn vroege Hollandse jaren schilderde hij op de meer traditionele, niet-absorberende gronderingen. Na zijn verhuizing naar Parijs in 1886 experimenteerde hij met verschillende soorten geprepareerde dragers. Onder invloed van Parijse avant-gardekun-

van Van Gogh

stenaars probeerde hij in 1887 verschillende soorten grondering en doek uit.

Voor het onderzoek bepaalden de restauratoren van het Van Gogh Museum van welke werken van Van Gogh de grondering en verf zouden worden bestudeerd en namen daar monsters van. Deze monsters werden geprepareerd door het ICN en vervolgens door onderzoekers van Shell onder de microscoop bekeken. Met behulp van zeer geavanceerde onderzoekstechnieken, waarmee monsters van 12 micron dun (dat is twaalfduizendste millimeter!) kunnen worden bestudeerd, hebben deze experts nauwkeurige analyses gemaakt van de (verandering van) samenstelling van de gronderingen en verfsorten die Van Gogh gebruikte.

Een derde partner die bij dit deelonderzoek was betrokken, het HART-project (Historically Accurate Reconstruction Techniques, een onderdeel van het De Mayerne-onderzoeksprogramma van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)) maakte vervolgens zorgvuldige reconstructies van de verschillende soorten grondering en doeken.

Moderne tubeverf en schildersdoeken bevatten synthetische materialen die niet overeenkomen met materialen uit de 19de eeuw. De HART-onderzoekers gingen daarom op zoek naar materialen zoals die ook toen werden gebruikt, of maakten ze zelf na. Dat deden ze op basis van de bevindingen uit de voorgaande onderzoeksfase naar de samenstelling van de gronderingen, en met behulp van 19de-eeuwse schildershandboeken met recepten voor verf en het aanbrengen van gronderingen. De lijnolie is bijvoorbeeld zelf geperst uit biologisch-dynamisch lijnzaad, er is lijm gekookt uit stukken dierenhuid en het krijt werd rechtstreeks uit een Franse mijn betrokken. Het zeer giftige loodwitpigment werd gekocht van een Belgische restaurator die dat nog op de ouderwetse manier maakt, namelijk door het lood te laten oxideren in paardenmest.

Andere pigmenten werden kant-en-klaar gekocht.

De reconstructiedoeken en '19de-eeuwse' pigmenten die erop zijn aangebracht, zijn bestudeerd om informatie te krijgen over Van Goghs schildertechniek en over de verouderingsprocessen van de verf (verkleuren, vervagen, afbrokkelen) die hebben plaatsgevonden – en nog steeds plaatsvinden – in zijn schilderijen. Zo leren we hoe Van Goghs werk beter kan worden gerestaureerd en bewaard. Maar het onderzoek heeft bijvoorbeeld ook nieuwe of nauwkeurigere dateringen opgeleverd.

De presentatie *Kijken in schilderijen*

Het Van Gogh Museum organiseert regelmatig presentaties die de bezoeker op een toegankelijke manier inzicht geven in de resultaten van het technisch onderzoek. De presentatie *Kijken in schilderijen*, die van 11 november 2005 tot 24 september 2006 is te zien in de wisselvitrine op de tweede verdieping in het Rietveldgebouw, gaat met name in op het onderzoek naar de grondering. Het overkoepelende onderzoek naar de atelierpraktijk wordt nog voortgezet tot 2009. Het doel is om een nieuwe visie op de 19de-eeuwse atelierpraktijk te ontwikkelen en een historische reconstructie mogelijk te maken van de manier waarop de betrokken kunstenaars werkten. De bevindingen zullen worden toegelicht in een publicatie en uiteraard ook in een expositie.

De familietoonstelling
Beestachtig mooi was
aangekleed met veel extra
informatie en speelse
opdrachten voor jong en oud

De afdeling Educatie en publieksservice brengt een zo breed mogelijk publiek, van jong tot oud, in aanraking met de kunst in het Van Gogh Museum door de bezoekers te informeren en enthousiasmeren, en hen te laten genieten van kunst in het algemeen en van Van Gogh en zijn tijd in het bijzonder. De publieksservice waarborgt de gastvrijheid, openheid en toegankelijkheid van het museum en maakt hierbij gebruik van uiteenlopende informatiemiddelen.

Hoogtepunt in 2005 was *Beestachtig mooi. Kijken naar dieren, 1750-1900* de eerste familietentoonstelling in het Van Gogh Museum waarin educatieve elementen een zwaartepunt vormden. Er was voor kinderen en hun begeleiders van alles te doen bij *Beestachtig mooi*, een uitkijktoren met verrekijkers, een enorm hondenhok met knuffelbeesten voor de allerkleinsten, een memoryspel op groot formaat, een computerspel met dierenliedjes en een speurtocht. De inrichting was afgestemd op de doelgroep: heldere thema's, korte maar informatieve teksten, speciale kinderlabels en meubels die tegen een stootje konden. Uit interviews met kinderen (uitgevoerd door onderzoeksbureau Motivaction) bleek dat zowel kinderen als hun begeleiders de tentoonstelling zeer hebben gewaardeerd. Ook de museummedewerkers hebben veel geleerd van deze eerste familietentoonstelling.

De eerste familietentoonstelling

Op de tweede etage richtte Educatie samen met restauratoren de vitrine *Kijken in schilderijen* in over het technisch-wetenschappelijk onderzoek naar materialen binnenin schilderijen van Van Gogh. De presentatie en het voorafgaand onderzoek worden gesteund door het Instituut Collectie Nederland en door Shell Nederland, sinds november 2005 onze *Partner in Science*.

Kijken *in* schilderijen

In 2005 ging ook de serie *In dialoog* van start, waarbij telkens een schilderij van Van Gogh wordt vergeleken met een werk van een andere kunstenaar. Het publiek kon bepalen welke kunstenaar dat zou zijn: Seurat, Bernard of Manet. Via een stemming op het internet viel de keus op een zeegezicht van Manet. De afdelingen Educatie en Collecties verzorgden de teksten en inrichting van deze presentatie, die tot stand kwam in samenwerking met de Rabobank.

In dialoog

De vaste collectie krijgt een nieuwe inrichting en opstelling. Dit project wordt uitgevoerd door een projectgroep waarin medewerkers van de afdelingen Collecties en Educatie nauw samenwerken. In 2005 werd de eerste etage van het Rietveldgebouw in een nieuw jasje gestoken. Andere kleuren, informatieve teksten en grote foto's geven deze verdieping een beter en frisser aanzien.

Herinrichting vaste collectie

	<p>Vrijdagavonden Iedere vrijdagavond organiseerde de programmeur en coördinator een afwisselend en aantrekkelijk muziek- en lezingenprogramma. Voor een impressie van deze vrijdagavonden zie p. 30. Voor een overzicht van het gehele programma zie p. 58.</p>
<p>Museumnacht</p>	<p>Op zaterdag 4 november vond de zesde Museumnacht plaats. Deze keer stonden dieren centraal. Zo'n 7.000 bezoekers bezochten het museum en namen deel aan de rondleidingen en een 'dierendatingshow'. Ook waren er optredens van het Nederlands Philharmonisch Orkest, zangeres Tony Willee van Pussycat, zanger/dichter Rick de Leeuw en de band Green Lizard.</p>
<p>Informatiemiddelen Agenda</p>	<p>Om onze relaties en het publiek te informeren over de activiteiten van het museum, maakte de afdeling ieder kwartaal een <i>Agenda</i>, die werd verspreid onder abonnees en museumbezoekers.</p>
<p>Audiotours en plattegronden</p>	<p>De audiotour bij de vaste collectie – aangeboden in 9 talen – vond goed aftrek: 16,8% van de bezoekers maakte er gebruik van. Ook de informatiefolder met plattegrond werd in 9 talen, waaronder het Mandarijn, aangeboden.</p> <p>De afdeling maakte in samenwerking met producent Antenna Audio een speciale audiotour bij <i>Van Gogh tekenaar</i> die goed werd afgenomen. 27% van de bezoekers maakte er gebruik van.</p>
<p>Internet</p>	<p>In 2005 trok de website van het Van Gogh Museum 1.499.817 bezoekers, gemiddeld 4.109 per dag. Dit was een enorme toename ten opzichte van 2004 (1.027.500 bezoekers, gemiddeld 2.807 per dag).</p> <p>De website werd uitgebreid met een deel over het wetenschappelijk onderzoek in het museum, te vinden onder Onderzoek & Bibliotheek. Hier zijn alle onderzoeksprojecten van de afdeling Onderzoek terug te vinden. Verder stond 2005 in het teken van een grote <i>redesign</i> van de website. De opbouw, het navigatiesysteem, het uiterlijk en de uitstraling van de site werden verbeterd. De site is begin 2006 gelanceerd.</p>
<p>Onderwijs</p>	<p>In 2005 bezochten 43.984 leerlingen het Van Gogh Museum onder leiding van het team van museumdocenten. Dat is een toename van 10.000 leerlingen in vergelijking met 2004 (33.342). De reden voor deze grote stijging is dat er vanaf 2005 ook buitenlandse scholen ontvangen kunnen worden. Speciaal voor dit doel werd de onderwijssite van het museum in het Engels vertaald en werden opdrachtkaarten in het Engels, Frans en Duits ontwikkeld.</p> <p>De rondleidingen, de workshops in het Atelier en de theatrale voorstellingen <i>Guus</i> en <i>Titia</i> zijn nog steeds erg succesvol.</p> <p>De Van Gogh Museumbus bracht 5.175 schoolkinderen uit het hele land naar het Van Gogh Museum voor een uniek schoolreisje. Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met <i>promoting partner</i> Rabobank.</p> <p>Naast de eigen programma's ondersteunde het museum de kunstlessen van het vmbo-project GRAS, de Kunstkijkuren en de IMC weekendschool. Bij de tentoonstelling <i>Beestachtig mooi</i> ontwikkelde de afdeling twee onderwijsprogramma's. Voor middelbare scholieren was er lesmateriaal en een ontvangst waarbij de discussie over de rol van dieren in heden en verleden centraal stond. Daarnaast werd er voor het eerst een programma voor kleuters gemaakt, waarin het fantasiedier 'Fruts' een hoofdrol kreeg. Dit project is opgezet in samenwerking met het Amster-</p>

In het Kinderatelier werden in 2005 meer dan 5000 kinderen uit heel Nederland ontvangen (en aan het werk gezet)

dams Historisch Museum en de Openbare Bibliotheek Amsterdam. In totaal bezochten in 2005 937 schoolkinderen de tentoonstelling. Alle klassen werden begeleid door het team van museumdocenten.

Publieksonderzoek

Net als in voorgaande jaren voerde het Economisch en Sociaal Instituut van de Vrije Universiteit Amsterdam (vanaf juli 2005 AMBER) het publieksonderzoek uit. Twee keer per maand waren de enquêteurs aanwezig om bezoekers te ondervragen. Ook op vrijdagavonden is onderzoek gedaan. Met de resultaten kreeg het museum inzicht in het profiel van de bezoekers, hun verwachtingen en wensen.

Het profiel van de bezoekers was ongeveer hetzelfde als in voorgaande jaren: een hoogopgeleid publiek, gemiddelde leeftijd 37,8 jaar (tegen 37 jaar in 2004), dat regelmatig een museum bezoekt (3,6 keer in de afgelopen 12 maanden). Een derde van de ondervraagden had het Van Gogh Museum in de afgelopen 12 maanden ruim 2 keer eerder bezocht (gemiddeld 2,3 keer). We kunnen dus spreken van een groep 'vaste klanten' die het Van Gogh Museum minstens 2 keer per jaar bezoekt. Bezoekers komen veelal alleen (14,5%) of met hun partner (43,5%), met vrienden (18,4%) of familie (10,5%). In 2005 bleven de mensen gemiddeld 102,4 minuten in het museum, 12 minuten korter dan in 2004 (114,6 minuten). Er kwamen iets meer vrouwen dan mannen naar het museum.

16,6% gaf aan Nederlander te zijn (tegen 17,6% in 2004). De overige nationaliteiten waren ook vrijwel gelijk aan 2004: Amerikanen 15,7%, Engelsen 13,5%, Fransen 8,9%, Duitsers 4,9%, Italianen 5,5% en Spanjaarden 5,9%. Opvallend genoeg steeg het aantal Amsterdamse bezoekers met maar liefst 5% (27,3% in 2005, 21,4% in 2004).

De bezoekers zijn over het algemeen heel tevreden over het museum. De informatie, de studieruimte, de algemene service, het restaurant en de winkel krijgen hoge cijfers. Een minpunt is de drukte in het museum, maar tegelijkertijd gaven de respondenten aan dat het minder druk was dan ze hadden verwacht.

Van de tentoonstellingen was *L'Art Nouveau. La Maison Bing* het populairst: 33,2% van de bezoekers gaf aan speciaal voor deze expositie te komen. Men was ook goed op de hoogte van het bestaan ervan, vooral via de berichten op radio en tv en in kranten en tijdschriften. *Van Gogh tekenaar* en *Beestachtig mooi. Kijken naar dieren, 1750-1900* leken minder grote publiekstrekkers: respectievelijk 3,7% en 4% kwam er speciaal voor naar het Van Gogh Museum. Maar eenmaal binnen besloot 42,7% van de bezoekers toch de tekeningen van Van Gogh te zien en ging 29,3% *Beestachtig mooi* bekijken. Het affiche van *Beestachtig mooi* bleek het meest op te vallen: 38,1% van de ondervraagden gaf aan op de hoogte te zijn van de tentoonstelling door het affiche.

Vrijdagavonden

Ook op de vrijdagavonden is publieksonderzoek gedaan. In de zomer werd zowel de communicatie als de programmering nadrukkelijker gericht op de doelgroep 20-35 jaar. Met name Amsterdammers en inwoners van Noord-Holland werden benaderd. Dit voornemen werpt zijn vruchten af. In 2005 bezochten aanzienlijk meer mensen in de leeftijdsgroep 20-35 de vrijdagavond. In 2004 was 47,3% van de vrijdagavondbezoekers tussen de 21 en 40 jaar oud, en in 2005 was dit 54,4%. De gemiddelde leeftijd in 2005 is 36,4 jaar. Ook het aantal bezoekers uit de stad en de regio Amsterdam is licht gestegen, van 63,2% in 2004 naar 66,7% in 2005.

Dat de vrijdagavonden veel worden bezocht door Nederlanders is terug te zien in het aantal bezoekers met een Museumkaart en Rabobank Europas. Bij elkaar was dit in 2005 23,3% van de bezoekers, tegenover 10,5% overdag. Het absolute aantal Museumkaarthouders op vrijdagavonden steeg van 6.355 (in 2004) naar 10.320 (in 2005). In totaal ontving het Van Gogh Museum gemiddeld 868 bezoekers per vrijdagavond, een stijging van ruim 30% ten opzichte van 2004 (654 bezoekers gemiddeld per avond).

De waardering voor de verruimde openingstijden, de sfeer en de programma's is hoog; het overgrote deel van de ondervraagden geeft aan tevreden tot zeer tevreden te zijn. De speciale vrijdagavondprogrammering kreeg de hoogste waardering (74,8% van de ondervraagden is zeer tevreden), op de voet gevolgd door de verruimde openingstijden (73,6% van de ondervraagden is zeer tevreden).

Vrijdagavonden in

**Film, dans, lezingen
en veel muziek
zorgen voor een
bijzondere sfeer**

*Patti Smith in concert
op 25 november 2005*

De vrijdagavondopenstelling in het Van Gogh Museum wint sinds de start in februari 2004 gestaag aan bekendheid. Samen met *promoting partner* Rabobank heeft het museum in 2005 het concept nog weer verbeterd. Het uitgangspunt daarbij was dat het programma met name wordt afgestemd op Nederlanders tussen de 20 en 35 jaar. Zij kunnen, als feestelijk begin van een avond stappen in Amsterdam, in het museumrestaurant genieten van een maaltijd, de vaste collectie en de tentoonstellingen bekijken en aangesproken worden door het vrijdagavondprogramma, met muziek, boeiende lezingen en voorstellingen.

De meeste vrijdagavondactiviteiten vinden plaats in de centrale hal van het museum. Om de sfeer in de hal te verbeteren, schakelde het museum het bekende architectenbureau Concrete in met de opdracht een bijzonder ontwerp te maken dat aan verschillende voorwaarden voldeed. Het moest in de eerste plaats een jong publiek aanspreken maar daarnaast ook praktisch en flexibel zijn omdat het elke vrijdagmiddag wordt opgebouwd en ook na afloop van de avond weer wordt weggehaald. Het aanzien van de hal wordt op de vrijdagavonden nu bepaald door een groot felblauw tapijt, met daarop Rietveldmeubilair met kobaltblauwe bekleding. Op de twee hoge wanden in de hal worden wisselende schilderijen geprojecteerd. Het tapijt en meubilair dienen als *blue screen*: bezoekers die zich op het tapijt bevinden, worden door middel van een camera uit de blauwe achtergrond gefilterd en in de geprojecteerde schilderijen geplaatst.

Zij kunnen zichzelf dus als het ware zien zitten of rondlopen in een schilderij. In de hal staat ook een kleine bar, zodat men met een drankje kan plaatsnemen en in een on-

het Van Gogh Museum

gedwongen sfeer kan genieten van muziek, interviews of voordrachten. Samen met de aangepaste verlichting tovert dit de centrale hal in de avonduren om tot een sfeervolle ontmoetingsplek.

Wat het programma betreft, is gekozen voor een vast stramien, waarin ruimte is voor diepgang en een iets luchtiger aanbod: de eerste vrijdagavond van de maand een lezing of interview in het auditorium, de derde vrijdagavond van de maand het Kunstcafé in de centrale hal. Elke vrijdagavond is er livemuziek. In september 2005 is bovendien het conservatoriumpodium gestart, waar jonge musici de kans krijgen om hun talenten tentoon te spreiden.

Programmeur Gus Maussen zorgde voor een afwisselend en aantrekkelijk programma (zie p. 58). Enkele hoogtepunten van 2005 waren: een drukbezochte lezing door kunsthandelaar Frans Leidelmeijer over het verschil tussen Art Nouveau en Art Deco, en een Japanse theeceremonie, beide gehouden tijdens de expositie *L'Art Nouveau. La Maison Bing*. In november, ten tijde van *Beestachtig mooi*, sprak voormalig directeur van Artis, Maarten Frankenhuis, met zijn toehoorders over liefde en geweld in het dierenrijk, en vertelden de jonge kunstenaars Barbara Polderman en Tom Heerschop in het Kunstcafé over de rol die dieren in hun werk spelen. En tijdens de tentoonstelling *Egon Schiele* werd elke vrijdagavond voor een stampvolle zaal met 500 bezoekers de dansvoorstelling *Gradual and Persistent Loss of Control* van Marina Abramović en Krisztina de Châtel uitgevoerd.

Verder traden diverse (inter)nationaal bekende gasten op. Jan Wolkers las passages voor uit eigen werk die betrekking hebben op Vincent van Gogh. Striptekenaar Peter van

Straaten becommentarieerde met een kritische blik de tekeningen van Van Gogh. Jamie Oliver's Nederlandse Fifteen-team gaf een kookdemonstratie en trakteerde het publiek op 'scheermessen semi-crudo' en 'Creuses Zeeuwse oesters'. De Amerikaanse rockzangeres Patti Smith kwam haar album *Horses/horses* promoten met een intiem concert in de hal van het museum. Een vrolijk element tijdens *Beestachtig mooi* was de 'dating site'. Bezoekers konden uitvinden wie volgens de Chinese astrologie de juiste partner voor hen was, een Aap, een Draak of toch beter een Haan?

De nieuwe inrichting van de hal

De afdeling Voorlichting, PR & Fondsenwerving verzorgt de publiciteit voor het museum en voor de tentoonstellingen en evenementen, licht pers en publiek in en zet zich in voor fondsenwerving. Grote evenementen als tentoonstellingen, maar ook de actuele situatie en nieuwe ontwikkelingen vragen om een alerte houding naar de media en het publiek.

In 2005 verzorgde de afdeling Voorlichting de publiciteit voor tentoonstellingen en overige evenementen, en maakte samen met de BankGiro Loterij twee nieuwe aanwinsten bekend (zie p. 34). De activiteiten van het museum konden op veel aandacht in de media rekenen.

De combinatie van kunst, dans en performances bij de tentoonstelling *Egon Schiele* leende zich uitstekend voor publiciteit onder een jongere doelgroep en dansliefhebbers. Twee derde van de bezoekers gaf in deze periode aan in eerste instantie vanwege de expositie naar het museum te zijn gekomen, wat een ongewoon hoge score is. Lucette ter Borg (*Vrij Nederland*) beaamde in de rubriek 'De beste beeldende kunst van 2005' op 17 december 2005: "Prachtige voorjaarstentoonstelling [...]. Nog nooit vond zoveel jong galeriepubliek de weg naar de Paulus Potterstraat."

Voor de grote zomertentoonstelling gewijd aan de 100 mooiste tekeningen van Vincent van Gogh is een internationale publiciteitscampagne uitgezet in zes landen. Kunstcriticus Charles Darwent schreef in *The Independent on Sunday* van 31 juli 2005 over *Van Gogh tekenaar*: "This is an extraordinary exhibition, one that makes you re-think Van Gogh as a draughtsman first and a painter second."

Parallel met de campagne voor *Beestachtig mooi*, de eerste familietentoonstelling in het museum, is hard gewerkt aan de publicitaire voorbereidingen voor *Rembrandt-Caravaggio*. Het Rijksmuseum en het Van Gogh Museum presenteren deze ambitieuze expositie in 2006 in het Van Gogh Museum ter gelegenheid van Rembrandts 400ste verjaardag. Om de naamsbekendheid van Caravaggio in Nederland te vergroten, is in het voorjaar van 2005 een persreis georganiseerd naar Londen (Caravaggio-expositie in de National Gallery) en in november naar Rome en Napels.

Om de ambitieuze doelstellingen die het Van Gogh Museum zich heeft gesteld te realiseren, moet het museum op zoek gaan naar extra inkomsten. Daarom sluit het museum sinds 2001 structurele partnerships met het nationale en internationale bedrijfsleven. Uitgangspunt daarbij is dat het partnership de partijen wederzijds versterkt. Het museum en de partner ontwikkelen gezamenlijk programma's die aansluiten bij de communicatiedoelstellingen van de partner, en waarvan de netto opbrengsten ten goede komen aan projecten die passen binnen het strategisch plan.

<i>Promoting partner</i> Rabobank	In 2005 werd verdere invulling gegeven aan twee projecten die zijn voortgevloeid uit het partnership met de Rabobank: de Van Gogh Museumbus en de vrijdagavonden. De Museumbus is een groot succes: de bus is namelijk tot eind 2007 volgeboekt. Voor de vrijdagavonden werd gekozen voor een jongere doelgroep van Nederlanders tussen de 20 en 35 jaar en een programmering die afwisselend inhoudelijk en luchtig van karakter is. De Rabobank was hoofdsponsor van de tentoonstelling <i>Beestachtig mooi</i> . Er werd een toegespitste publiciteitscampagne gevoerd om gezinnen met kinderen te stimuleren tot een bezoek. In november 2005 won de Van Gogh Museumbus als onderdeel van het partnership tussen het Van Gogh Museum en de Rabobank zowel de Nederlandse SponsorRing als de Europese ESA Award. Deze laatste vakprijs werd uitgereikt tijdens het congres van de European Sponsor Association in Rome.
<i>Partner in Science</i> Shell	In 2005 zijn Shell Nederland en het Van Gogh Museum officieel <i>Partners in Science</i> geworden. Zij intensiveerden hiermee een al langer lopend samenwerkingsverband op het gebied van materiaaltechnisch onderzoek naar het werk van Van Gogh. Zo worden met behulp van de door Shell beschikbaar gestelde kennis en kunde nauwkeurige analyses gemaakt van de (verandering van) samenstelling van verfsoorten en gronderingen.
BankGiro Loterij	Het Van Gogh Museum is een van de 22 erkende doelen van de BankGiro Loterij, de loterij voor cultuur en welzijn in Nederland. In 2005 kon het museum dankzij de steun van de BankGiro Loterij de tekening <i>De dochter van Jacob Meyer (naar Bargue, naar Holbein)</i> van Vincent van Gogh verwerven. Deze aankoop werd samen met het Kröller-Müller Museum gedaan. De verwerving van het schilderij <i>Stilleven met profiel van Mimi</i> uit 1889-90 van de Nederlandse kunstenaar Meijer de Haan (1852-1895) is mede mogelijk gemaakt door de BankGiro Loterij.
Samsung	Samsung Nederland stelde computerschermen beschikbaar voor de presentatie van de vaste collectie, het Atelier, en de tentoonstellingen <i>Egon Schiele</i> en <i>Beestachtig mooi</i> .
Gemeente Amsterdam	De gemeente Amsterdam, afdeling Economische Zaken, ondersteunt de vrijdagavondprogrammering.

Het Van Gogh Museum publiceert boeken en andere uitgaven om de kennis over Vincent van Gogh en zijn werk te ontsluiten en verspreiden. Het boekenprogramma bevat een gevarieerd aanbod aan tentoonstellingscatalogi, wetenschappelijke boeken en museumboeken over Van Gogh, die binnen en buiten het museum worden verspreid en waarmee het museum een nationaal en internationaal lezerspubliek kennis en inspiratie biedt.

De tentoonstellingscatalogus *Egon Schiele. Liefde en dood* werd geschreven door Schiele-specialist Jane Kallir met een bijlage over Marina Abramović en de Dansgroep Krisztina de Châtel. Hatje Cantz Verlag in Duitsland zorgde voor de internationale verspreiding in vier co-edities. Hoofd Collecties Sjaar van Heugten schreef het succesvolle boek *Van Gogh tekenaar*, dat in zes co-edities en in vijf talen (Nederlands, Engels, Frans, Duits en Italiaans) een wereldwijde distributie van 25.000 exemplaren had. De tentoonstelling reisde naar het Metropolitan Museum of Art in New York. Van Heugten en Marije Vellekoop (conservator Prenten en Tekeningen) maakten samen met dit museum de catalogus *Vincent van Gogh: The Drawings*.

Voor de tentoonstelling met impressionistische en neo-impressionistische werken van de Noro Foundation onderzocht Aukje Vergeest het schilderij *Wandelaars in een park*, een Parijs parkgezicht van Van Gogh. Zij ontdekte onder dit parkgezicht een portret, mogelijk een zelfportret van Van Gogh. In *Een park met twee gezichten* doet de auteur verslag van deze vondst.

De catalogus *Beestachtig mooi* werd geschreven door hoofd Presentatie Andreas Blühm en Louise Lippincott en werd tevens gepubliceerd voor het Carnegie Museum of Arts in Pittsburgh, waar de tentoonstelling aansluitend naartoe reisde. Desmond Morris schreef het voorwoord.

De museumgids kreeg een nieuwe inhoud en uitstraling om beter aan te sluiten bij de veranderingen in de presentatie van de vaste collectie. Het compacte boekje biedt een hernieuwde kennismaking met Van Gogh en het Van Gogh Museum. Het initiatief kwam van Van Gogh Museum Enterprises, de tekst werd geschreven door Marie Baarspul en de vormgeving werd verzorgd door Studio Roozen.

De redactie van het *Van Gogh Museum Journal* werkte nauw samen met de redactie van het digitale tijdschrift *Nineteenth Century Art Worldwide* voor het themanummer *Art Nouveau en Siegfried Bing*. Dit themanummer, dat in de zomer van 2005 werd gelanceerd, bevat de bewerkte lezingen die werden gehouden tijdens het internationale symposium *L'Art Nouveau. La Maison Bing* op 13 en 14 januari 2005.

Tentoonstellingscatalogi

Museumgids

Onderzoek

Missie van het Museum Mesdag

Het Museum Mesdag (sinds 1990 onder beheer van het Van Gogh Museum) beoogt het woonhuis/museum van H.W. Mesdag, inclusief de werken, te behouden en te beheren en uitdrukking te geven aan het unieke karakter van de collectie in zijn bijzondere omgeving. De verzameling van het museum omvat in hoofdzaak Franse en Nederlandse schilderijen uit de periode van circa 1830 tot 1900, aangevuld met een uitgelezen collectie decoratieve kunst. De werken op papier van Museum Mesdag zijn ondergebracht in het Van Gogh Museum. Het museum vervult zijn missie door de collectie te ontsluiten voor het publiek en de wetenschap, en stelt zich ten doel de bekendheid van het museum te vergroten door middel van tentoonstellingen en educatieve projecten en in het verlengde daarvan meer publiek aan te trekken.

Behoud en beheer	In 2005 zijn de plannen om het klimaat van het Museum Mesdag te verbeteren verder ontwikkeld. Thans staat hiervoor een grote ingreep gepland in 2008. Tot die datum worden de omstandigheden nauwkeurig bewaakt.
De Indische Zomer	De tentoonstelling <i>Isaac Israëls en Raden Mas Jodjana. Een Indische vriendschap</i> was voor conservator/manager Maartje de Haan aanleiding om te kijken of meer musea in het nog steeds zo 'Indische' Den Haag geïnteresseerd waren in het organiseren van een tentoonstelling over Indië. De stad wordt immers vaak de 'weduwe van Indië' genoemd. Het enthousiasme was groot: niet alleen musea maar ook podia meldden zich aan en zo werd <i>De Indische Zomer</i> geboren. Meer dan 130 tentoonstellingen, voorstellingen, evenementen en acties in horeca, winkels en andere gelegenheden hebben met heel veel succes vanaf 3 juni 2005 vier maanden lang cultureel Den Haag in het teken van Indië geplaatst. Museum Mesdag won met dit initiatief de promotieprijs van de stad Den Haag in de categorie Economie en Toerisme.
Tentoonstellingen Binnen is het warm en gezellig. Schilderijen van burgerlijke interieurs 1800-1940	In deze expositie, die van 17 december 2004 t/m 6 maart 2005 duurde, stond de schilder Alexander Bakker Korf centraal, die veel aandacht schonk aan de in onze ogen overdadig gestoffeerde interieurs. De getoonde werken van bekende en minder bekende meesters lieten eveneens veel van het interieur zien, waardoor er een overzicht ontstond van de diverse stijlen van inrichten van huiskamers. In het toch al huiselijk ingerichte Museum Mesdag waren bovendien, met medewerking van antiquair S. van Leeuwen uit Den Haag, verschillende meubelstukken uit die tijd te zien. De tentoonstelling werd begeleid door aantrekkelijke arrangementen en trok geteld vanaf 1 januari 2005 3.692 bezoekers.
Meesterlijk uitgedrukt. Van Goghs Haagse prentenverzameling	De betekenis die de prentkunst voor Vincent van Gogh heeft gehad, kan moeilijk worden overschat. In zijn brieven schreef hij vaak over de gravures van verscheidene kunstenaars die hij verzamelde. Hans Luijten stelde de selectie van deze prenten voor de tentoonstelling samen en schreef het bijbehorende vouwblad. De prenten waren afkomstig uit de collectie van Vincent van Gogh, die is ondergebracht in het Van Gogh Museum. De expositie liep van 2 april t/m 29 mei en trok 1.351 bezoekers.

Van 10 juni t/m 25 september toonde Museum Mesdag 'Indische' voorstellingen van Isaac Israëls, voor het eerst bijeengebracht uit openbare en particuliere collecties, en daarnaast Israëls portretten van Raden Mas Jodjana plus veel documentair materiaal van deze Indische danser. Deze boeiende zomertentoonstelling trok veel belangstelling van de pers en werd druk bezocht. Daarom volgde er een verlenging t/m 9 oktober, wat het bezoekersaantal op 6.126 bracht. Heel bijzonder was dat halverwege de expositie een reeks werken van Israëls boven water kwam, die dankzij de genereuze eigenaren aan de tentoonstelling werden toegevoegd. Bij de expositie verscheen ook een boek en een vouwblad.

Isaac Israëls en
Raden Mas Jodjana.
Een Indische vriendschap

In de tuin en voor de ramen van het museum waren van 10 juni t/m 26 september 2005 de moderne keramische objecten van Moki Last te zien. Een expositie in de tuin in de zomermaanden werd door het publiek zeer gewaardeerd. In de komende jaren zal Museum Mesdag hiermee doorgaan.

Stilte en Rust.
Objecten van Moki Last

Deze tentoonstelling met de bijbehorende publicatie gaf een indruk van het uitgaansleven in Japan tijdens het Tokugawa bewind (17de - 19de eeuw). Naast prenten van Hiroshige, Yoshitoshi en Utamaro werden er ook werken van minder bekende kunstenaars getoond, onder wie Kunichiki en Kunitora. Niet zozeer de zeldzame en puntgave prenten stonden centraal; de selectie was met name gebaseerd op het tonen van het onderwerp. De bezoekers – 2.234 t/m 31 december - waren juist over dit aspect bijzonder positief. De tentoonstelling duurde van 23 oktober 2005 t/m 15 januari 2006 en werd afgesloten met een drukbezochte *Ikebana*-demonstratie.

Een avond uit in Japan.
Japanse houtsneden

De Japanse ambassade bood Museum Mesdag de gelegenheid om van 5 november t/m 31 december een reizende tentoonstelling van hedendaagse Japanse keramiek te tonen. Deze collectie vormde een prachtig samenspel met de Japanse prenententoonstelling en trok 1.923 bezoekers.

Traditioneel Japans
aardewerk door
hedendaagse keramisten

De Indische Zomer in Den Haag. Het cultureel erfgoed van de Indische hoofdstad Esther Captain, Maartje de Haan, Fridus Steijlen en Pim Westerkamp (red.), KITLV Press, 2005.

Publicaties

Een avond uit in Japan. Japanse houtsneden M. Kleijnen, Museum Mesdag/Uitgeverij Terra Lannoo, 2005. Tentoonstellingspublicatie.

Met name Haagse scholen namen deel aan de bestaande educatieve projecten, zoals de Panorama-route voor het voortgezet onderwijs en de Mesdag Salon voor het basisonderwijs. Deelname van Museum Mesdag aan het Cultuurmenu in Den Haag was zeer succesvol en werd door de kinderen als zeer positief ervaren.

Educatie

De collectie werd in 2005 heringericht. De wanden kregen een kleur, de schilderijen werden anders gegroepeerd en er kwamen inleidende teksten op de muren.

- werft fondsen om de missie van het Van Gogh Museum te ondersteunen;
- levert inhoudelijk en financieel een substantiële bijdrage aan het Van Gogh Museum;
- ontwikkelt, produceert en verkoopt als groothandel producten die aan de collectie en tentoonstellingen van het Van Gogh Museum zijn gerelateerd;
- onderhoudt en exploiteert de beeldbank van het Van Gogh Museum;
- onderhoudt en exploiteert de merken van het Van Gogh Museum;
- onderhoudt contacten en sluit contracten af met reisorganisaties, hotels en (inter)nationale verkeersbureaus;
- exploiteert samen met het Rijksmuseum de Museumshop op het Museumplein in Amsterdam.

Resultaten 2005	Van Gogh Museum Enterprises BV boekte in 2005 een positief resultaat en kon daarom voldoen aan zijn missie het Van Gogh Museum zowel financieel als immaterieel te ondersteunen. Dit resultaat is veroorzaakt door een hogere omzet in Nederland en de verkoop van producten tijdens de tentoonstelling <i>Van Gogh in context</i> in Japan.
Productlijn	Ook in 2005 is er continu aandacht geweest voor de ontwikkeling van producten. Er zijn tentoonstellingsartikelen geproduceerd voor <i>Van Gogh tekenaar, Egon Schiele, Beestachtig mooi</i> en voor <i>Van Gogh in context</i> in Japan. Verder is in samenwerking met partners een aantal luxere artikelen ontwikkeld, zoals een serie kristallen vazen van Royal Leerdam, en bijzondere facsimile's van vier tekeningen van Vincent van Gogh.
Distributie	De productlijn van Van Gogh Museum Enterprises BV wordt verkocht in het Van Gogh Museum door BV 't Lanthuys, in de Museumshop op het Museumplein en op Schiphol in diverse winkels. Verder worden de producten rechtstreeks gedistribueerd in Nederland. In de Verenigde Staten, Japan en Korea zijn exclusieve distributeurs benoemd voor deze landen. In 2005 zijn distributeurs geworven in Griekenland en Frankrijk. Het beleid is erop gericht in de komende twee jaar ook in andere landen distributeurs te vinden die het brede assortiment willen aanbieden.
Merken	Naast de woordmerken Van Gogh en Vincent van Gogh is de merkportefeuille van het Van Gogh Museum in 2005 geconsolideerd. De merken werden in licentie genomen door derde partijen die onder deze namen producten op de markt konden brengen. Extra aandacht is er geweest voor registraties in Hong Kong, Macau, China, Taiwan, Zuid-Korea en Japan.
Beeldbank	Het Van Gogh Museum wil zo veel mogelijk Van Gogh-beeldmateriaal van hoge kwaliteit verspreiden voor reproductiedoeleinden. In 2005 is het aantal aanvragen voor het gebruik van gedigitaliseerde beelden van Vincent van Gogh toegenomen. Het betreft hier het gebruik voor zowel educatieve doeleinden als meer commerciële doeleinden zoals televisie-commercials.

Ook is het digitaliseren van het beeldmateriaal in versneld tempo uitgevoerd, waardoor de kwaliteit en toegankelijkheid van de beeldbank zijn toegenomen.

Het proactieve beleid richting de reiswereld heeft succes gehad en het aantal entreebewijzen in de voorverkoop is gestegen. Ook hierbij leidt de digitalisering tot een betere dienstverlening: bezoekers kunnen thuis online een kaartje kopen en uitprinten en met dit kaartje rechtstreeks het museum in.

Reiswereld

De winkel op het Museumplein heeft helaas te lijden onder de verbouwing van het Rijksmuseum. Minder bezoekers passeerden de Museumshop ondanks de onverminderde inzet van de medewerkers en het feit dat er veel aandacht werd besteed aan etalage en producten. Ten opzichte van 2004 is de omzet in 2005 nagenoeg gelijk gebleven.

Museumshop

Eind 2005 had het museum 166 medewerkers in dienst. De instroom in 2005 bedroeg 39 medewerkers, zowel tijdelijk als vast, en de uitstroom 27. De in- en uitstroom betrof voor het merendeel museumdocenten. Verder is een aantal nieuwe functies ontstaan, waaronder hoofd Tentoonstellingen en hoofd Communicatie.

Medewerkertevredenheid	In 2005 is voor het eerst een onderzoek gedaan naar de medewerkertevredenheid. De respons was hoog: 72,4%. De resultaten geven dus werkelijk inzicht in wat medewerkers vinden van het reilen en zeilen in de organisatie. De algemene beoordeling van tevredenheid door medewerkers is met een score van 7,3 vergelijkbaar met de gemiddelde score van 7,2 uit de Nationale Tevredenheidsindex. De tevredenheid over de organisatie, het werk en de collega's is hoog. Daarentegen behoeft de interne communicatie verbetering.
Herstructurering	Het vertrek van het hoofd Presentatie vormde in april de aanleiding tot een heroverweging van de organisatiestructuur van de kunstinhoudelijke afdelingen Collecties en Presentatie. In samenspraak met de medewerkers heeft de directie besloten om de activiteiten in vier afdelingen onder te brengen: Collecties, Onderzoek, Tentoonstellingen en Communicatie. Daarnaast is er een stafafdeling Marketing opgericht om de marketingactiviteiten te concentreren.
Gezondheidsbeleid	Het Gezondheidsbeleid begint zijn vruchten af te werpen: in 2005 daalde het ziekteverzuim met 3,3 procentpunten naar 5,2% en daarmee werd de doelstelling van 6,5% ruimschoots gehaald.
Opleiding en training	In het afgelopen jaar is veel geïnvesteerd in trainingen voor verschillende afdelingen. Zo is voor de kassagroep een overvaltraining georganiseerd. Diverse medewerkers hebben een coach bezocht.
ICT	Een projectgroep onder leiding van de afdeling ICT heeft <i>e-ticketing</i> gerealiseerd. Sinds maart 2005 kunnen bezoekers via onze website toegangsbewijzen verkrijgen. De voordelen zijn: men kan bij aankomst bij het Van Gogh Museum meteen doorlopen naar de toegangscontrole en hoeft dus niet langs de kassa. Men betaalt geen reserveringskosten en de prijs is gelijk aan de prijs bij de kassa. De kaarten kunnen onmiddellijk zelf uitgeprint worden.
Beveiliging	De afdelingen Beveiliging en Personeel & Organisatie hebben de eerste helft van het jaar hard gewerkt aan een flexpool in eigen beheer. Tot dan toe werd extra mankracht – bijvoorbeeld vanwege de vrijdagavondopen-

stelling of verlof van medewerkers – ingehuurd bij externe beveiligingsdiensten. Door de flexpool is er veel minder externe inhuur nodig. De winst is tweeledig: er worden kosten bespaard en de gewenste professionaliteit wordt zeker gesteld.

Daarnaast is het museum leerbedrijf geworden voor de opleiding voor beveiligiger-2. Vijf aspirant-beveiligers in opleiding aan het ROC in Amsterdam zullen drie tot vier dagen per week in het museum werken onder begeleiding van een medewerker van de afdeling.

Een van de belangrijke adviesaanvragen waar de Ondernemingsraad zich het afgelopen jaar over moest buigen, was de herstructurering van de afdelingen Collecties en Presentatie. De OR heeft in september een positief advies gegeven. De herstructurering kon met ingang van 1 november worden geëffectueerd.

Ondernemingsraad

Medewerkers van de afdeling
Onderzoek bestuderen een
brief van Paul Gauguin
aan Vincent van Gogh

De bezoekcijfers vanaf 1998

	Van Gogh Museum		Museum Mesdag
1998	758.263	a.	11.446
1999	763.448	b.	8.513
2000	1.312.204		6.208
2001	1.276.309	c.	10.553
2002	1.592.771	d.	15.252
2003	1.341.586		12.515
2004	1.338.105		13.409
2005	1.417.096		14.422

a. bezoekersaantal t/m 31 augustus 1998 (sluiting i.v.m. bouw nieuwe vleugel)

b. bezoekersaantal vanaf 24 juni 1999 (heropening museum)

c. de lichte daling houdt verband met de gebeurtenissen van 11 september 2001 in de USA

d. tijdens de *Van Gogh & Gauguin*-tentoonstelling bezochten 739.117 mensen het Van Gogh Museum

* Schilderijen

* Meijer de Haan (1852-1895), *Stilleven met profiel van Mimi*, 1889-90. Olieverf op doek, 50 x 61 cm, s 510 S/2005

* Tekeningen

* Vincent van Gogh (1853-1890), *De dochter van Jacob Meyer (naar Barye, naar Holbein)*, 1880-81. Potlood op papier, 20 x 28,8 cm, F 847 JH XII, d 1125 S/2005

* Aangekocht samen met het Kröller-Müller Museum, Otterlo.

* Theodoor van Hoytema (1863-1917), *Gezicht op het dorp Leende, gezien vanaf het moeras*, 1897.

* Pen, inkt, waskrijt en dekkende waterverf op dun grijs karton, 46,1 x 61,3 cm, d 1127 S/2005

* Prenten

* Henri de Toulouse-Lautrec (1864-1901), *Divan Japonais*, 1892-93. Lithografie, 82 x 57,5 cm, p 2468 V/2005

* Armand Seguin (1869-1903), *De kikkers*, 1895. Zinkografie, 21,6 cm x 25,7 cm, p 2471 S/2005

* Armand Seguin (1869-1903), *Landschapje*, 1893. Ets, 7,8 cm x 10,6 cm, p 2470 S/2005

* Armand Seguin (1869-1903), *Het jaagpad*, 1893. Ets, 16,2 cm x 27,7 cm, p 2469 S/2005

* Beelden

* Jules Dalou (1838-1902), *Franse boerin die haar kind de borst geeft*, c. 1873. Marmer, 92,5 x 50 x 56 cm, v 269 S/2005

* Antoine-Louis Barye (1795-1875), *Een orang-oetan op een gnoe*, c.1837. Brons, bruinrood gepatineerd, 23 x 25,4 x 9,7 cm, v 266 S/2005

* Jean-Joseph Carriès (1855-1894), *De kikkerman*, 1890-94. Gips, roodbruin gekleurd, 35 x 44 x 44 cm, v 268 S/2005

Gemeentemuseum, Den Haag**De jonge Van Gogh en de Haagse School****05.02.2005 - 16.05.2005**Vincent van Gogh, *Spitter*, d 63 V/1962Vincent van Gogh, *Spitter*, d 64 V/1962Vincent van Gogh, *Vier personen aan de maaltijd*, d 388 V/1962Vincent van Gogh, *Schillenhit*, d 808 V/1986Vincent van Gogh, *Portret van Jozef Blok*, d 1123 V/2004Hendrik Willem Mesdag, *Studie voor het Panorama van Scheveningen*, hwm 227Philip Sadée, *Binnenhuis*, hwm 299Vincent van Gogh, *Stilleven met kool en klompen*, s 137 V/1962Vincent van Gogh, *Mand met aardappels*, s 152 V/1962**Fondation Beyeler, Riehen****The Flower as Image - from Monet to Jeff Koons****13.02.2005 - 22.05.2005**Vincent van Gogh, *Flesje met bloemen*, s 182 V/1962**Villa Stuck, München****L'Art Nouveau. La Maison Bing****18.03.2005 - 31.07.2005**Constantin Meunier, *Christus aan de geselpaal, Ecce Homo*, hwm 465Utagawa Hiroshige, *Kawasaki: Het dorp Namamugi aan de rivier Tsurumi*, n 57 V/1962Utagawa Hiroshige, *Hiratsuka: Veerboten op de rivier Banyu, in de verte Oyama*, n 60 V/1962Utagawa Hiroshige, *Kameyama: Regen en onweer*, n 73 V/1962Utagawa Hiroshige, *De Paulownia plantage in Akasaka in de avondregen*, n 80 V/1962Utagawa Hiroshige, *De Nihon dijk langs de Yoshiwara*, n 86 V/1962Utagawa Hiroshige, *Fuji gezien vanaf Kaap Honmoku in de**provincie Musashi*, n 89 V/1962Utagawa Hiroshige, *Avond op de Sumida rivier*, n 97 V/1962Utagawa Kunisada, *De vijfde maand*, n 184 V/1962Utagawa Kunisada, *Bij de vijver met irissen*, n 223 V/1962Utagawa Kunisada, *Een tafereel bij het Raijin hek in Asakusa*, n 318 V/1962Toyohara Kunichika, *De acteur Kawarazaki Gonjuro in de rol van Banzuin Chobei*, n 368 V/1962Toyohara Kunichika, *Een acteur in de rol van een stedeling*, n 376 V/1962Utagawa Kuniyoshi, *Een boottocht in de winter*, n 442 V/1962Henry Somm, *'Fantaisies Japonaises', S. Bing, Rue Chauchat*, p 825 M/1994Charles-Louis Houdard, *Kickers*, p 1050 V/2000Félix Vallotton, *De demonstratie*, p 1098 V/2000Félix Vallotton, *Het bad*, p 1099 V/2000Félix Vallotton, *De begrafenis*, p 1297 V/2000Henri de Toulouse-Lautrec, *Le missionnaire*, p 1330 V/2000Félix Vallotton, *De zwanen*, p 1480 V/2000Félix Vallotton, *De moord*, p 1486 V/2000József Rippl-Rónai, *James Pitcairn-Knowles, Les tombeaux*, p 1793 V/2000József Rippl-Rónai, *Les vierges*, p 1794 V/2000Onbekend, *Le Japon Artistique*, deel 1 (8 E 5)Constantin Meunier, *Moederschap*, v 99 S/1995**National Gallery of Art, Washington****Toulouse-Lautrec and Montmartre****20.03.2005 - 12.06.2005**Emile Bernard, *In het bordeel 2. Drie prostituees aan een tafel*, d 626 V/1962Emile Bernard, *In het bordeel 7. Drie zittende prostituees*, d 629 V/1962Emile Bernard, *Bordeelscène*, d 636 V/1962Henri de Toulouse-Lautrec, *Portret van Vincent van Gogh*, d 693 V/1962

Vincent van Gogh, *Montmartre bij de Moulin à Poivre*, s 14 V/1962

Vincent van Gogh, *Agostina Segatori in het Café du Tambourin*, s 17 V/1962

Vincent van Gogh, *Glas absint en een karaf*, s 186 V/1962

Henri de Toulouse-Lautrec, *Een jonge vrouw aan tafel, 'Poudre de riz'*, s 274 V/1962

National Museum of Modern Art, Tokio

23.03.2005 - 22.05.2005

The National Museum of Art, Osaka

31.05.2005 - 18.07.2005

The Aichi Prefectural Museum of Art, Nagoya

25.07.2005 - 25.09.2005

Van Gogh in context

Bijbel van dominee Van Gogh, de vader van Vincent, b 100 B/1989

Vincent van Gogh, *Ecce Homo prentje*, door Vincent gestuurd aan zijn zuster Anna van Gogh [?], b 1454 M/1972

Vincent van Gogh, *Poëziealbum met overgeschreven gedichten en proza*, b 1472 V/1962

Vincent van Gogh, *Poëziealbum voor Theo van Gogh*, b 3049 V/1984

P.H. van Bommel, *Foto van schilderij 'de Wever' van Van Gogh (F 30)*, b 4760 M/1990

P.H. van Bommel, *Foto van schilderij 'de Wever' van Van Gogh (F 33)*, b 4760 M/1990

Onbekend, *Theodorus van Gogh (1822-1885)*, b 4772 V/1989

Kannemans en Zoon, *Ds. Vincent van Gogh (1789-1874)*, b 4850 V/1962

Edouard de Goncourt, *Chérie*, bvg 1341

Onbekend, *Le Japon Artistique*, deel 1, bvg 5372

Vincent van Gogh, *Overtrek van Hiroshiges 'Het Pruimenboomtheehuis in Kameido'*, d 772 V/1962

Vincent van Gogh, *Overtrek van het omslag van 'Paris Illustré. Le Japon'*, d 773 V/1962

Archibald Standish Hartrick, *Portret van Vincent van Gogh*, d 1076 V/1997

Emile Adélarde Breton, *De kraaien*, hwm 57

Charles Daubigny, *Schapekraal bij het aanbreken van de dag*, hwm 100

Georges Michel, *De windmolen*, hwm 259

Onbekend, *Herfstbloemen*, n 26 V/1962

Utagawa Hiroshige, *Hara: De Fuji en Ashitaka van dichtbij gezien*, n 62 V/1962

Utagawa Hiroshige, *Shimada: De Sungan oever van de rivier Oi*, n 64 V/1962

Utagawa Hiroshige, *Fukuroi: De beroemde vliegers van Enshu*, n 65 V/1962

Utagawa Hiroshige, *Fujikawa: Het bergdorp en de berg vandoord bekend als Miyaji*, n 68 V/1962

Utagawa Hiroshige, *Ishiyakushi: De Yoshitsune kersenboom bij het heiligdom van Noriyori*, n 72 V/1962

Utagawa Hiroshige, *Het Pruimenboomtheehuis in Kameido*, n 77 V/1962

Utagawa Hiroshige, *Onverwachte bui op de Grote Brug bij Atake*, n 81 V/1962

Utagawa Hiroshige, *Gezicht op de Saruwakacho theaterstraat bij avond*, n 84 V/1962

Utagawa Hiroshige, *Fuji gezien vanaf de Sagami rivier*, n 91 V/1962

Utagawa Hiroshige II, *Glimpen van nieuw geselecteerde bloemen en vogels*, n 110 V/1962

Utagawa Kunisada, *De courtisane Takao van de Miuraya*, n 327 V/1962

Utagawa Yoshimaru, *Nieuwe prenten van wormen en insecten*, n 476 V/1962

Katsushika Hokusai, *Honderd gezichten op de berg Fuji*, n 561 V/1962

Keisai Eisen, *Courtisane*, n 568 S/2003

Vincent van Gogh, *Sorrow*, p 2 V/1962

Vincent van Gogh, *Worn out (At eternity's gate)*, p 7 V/1962
 Félix Bracquemond, *Portret van Edmond de Goncourt*, p 528 M/1989
 Vincent van Gogh, *Stilleven met bijbel*, s 8 V/1962
 Vincent van Gogh, *Een paar schoenen*, s 11 V/1962
 Vincent van Gogh, *Moestuinen en de Moulin de Blute-Fin op Montmartre*, s 15 V/1962
 Vincent van Gogh, *Studie voor 'Romans Parisiens'*, s 21 V/1962
 Vincent van Gogh, *Zelfportret als schilder*, s 22 V/1962
 Vincent van Gogh, *Het gele huis ('De straat')*, s 32 V/1962
 Vincent van Gogh, *Veld met bloemen bij Arles*, s 37 V/1962
 Claude Monet, *Bollenvelden en windmolens bij Rijnsburg*, s 40 B/1991
 Vincent van Gogh, *Korenaren*, s 88 V/1962
 Vincent van Gogh, *Landschap bij avondschemering*, s 107 V/1962
 Vincent van Gogh, *De courtesane (naar Eisen)*, s 116 V/1962
 Vincent van Gogh, *Vaas met gladiolen en herfstasters*, s 144 V/1962
 Vincent van Gogh, *Pietà (naar Delacroix)*, s 168 V/1962
 Vincent van Gogh, *Avond (naar Millet)*, s 174 V/1962
 Vincent van Gogh, *Ondergesneeuwd veld met een eg (naar Millet)*, s 175 V/1962
 Vincent van Gogh, *Stilleven met boeken*, s 181 V/1962
 Arnold Koning, *Windmolen op Montmartre*, s 240 V/1962
 John Peter Russell, *Portret van Vincent van Gogh*, s 273 V/1962
 Charles Laval, *Landschap op Martinique*, s 378 V/1982
 George Henry Boughton, *Godspeed! Pilgrims op weg naar Canterbury*, s 380 M/1986
 Jozef Israëls, *Boerengezin aan de maaltijd*, s 383 V/1987
 Emile Bernard, *Zelfportret*, s 482 N/1996
 Camille Pissarro, *Stilleven met pioenrozen en boerensjasmijn*, s 502 S/2000
 Claude Monet, *Molens in het Westzijderveld bij Zaandam*, s 503 S/2001

Jean-François Millet, *De ploeg*, t 50 V/1962
 P. Grenier Rijkebusch, *De industrieën die verdwijnen - een wever*, t 71 V/1962
 Jacques Adrien Lavieille, *Het eind van de dag (naar J.-F. Millet)*, t 138 V/1962
 Charles Paul Renouard, *Een industriële crisis in Lyon; een wever aan zijn weefgetouw*, t 165 V/1962
 William Bazett Murray, *De jute-industrie: mattenweven in Engeland*, t 177 V/1962
 Paul E. Le Rat, *De zaaier, naar Jean-François Millet*, t 229 V/1962
 Célestin Nanteuil, *Pieta, naar Eugène Delacroix*, t 622 V/1962
 Onbekend, *Doos van rood lakwerk met bolletjes wol*, v 43 V/1962

Groninger Museum

Expressionisten uit Nederlandse collecties

26.03.2005 - 18.09.2005

Wassily Kandinsky, *Brug in Kochel am See*, s 195 B/1999
 Alexej von Jawlensky, *Landschap*, s 196 B/1999

Museum Mesdag, Den Haag

Meesterlijk uitgedrukt

02.04.2005 - 29.05.2005

Charles Paul Renouard, *De nachtwacht van het Trocadero*, p 505 M/1984
 Charles Paul Renouard, *Le Charpentier de l'Opéra*, p 634 M/1984
 Charles Paul Renouard, *Le Charpentier de l'Opéra*, p 637 M/1984
 Charles Paul Renouard, *Danseres en haar moeder*, p 1080 V/2000
 Charles Paul Renouard, *Gratis eten voor arme kinderen aan de eettafel in*, p 2120 S/2002

- Charles Paul Renouard, Horace Harral, *Politiek en rumoer: een schets van een bijeenkomst in een hut (Studies from life in Ireland, I)*, p 2121 S/2002
- Charles Paul Renouard, *Een weg in Cork (Studies from life in Ireland, III)*, p 2122 S/2002
- Charles Paul Renouard, *The Great Hall in 'The Strangers' Home'*, p 2124 S/2002
- Charles Paul Renouard, *De zwarte Madonna*, p 2196 S/2002
- Charles Paul Renouard, *De getuigenis van Mr. Wilfrid Blunt in de rechtbank van Woodford, Ierland*, p 2200 S/2002
- Charles Paul Renouard, *Studies from life in Ireland, IX*, p 2201 S/2002
- Charles Paul Renouard, *Achtergebleven: arme kinderen op Westminster Bridge die naar een stoomboot met hun makkers kijken, die een dagje uitgaan*, p 2258 S/2002
- Charles Paul Renouard, *Het ballet van het troitair*, p 2259 S/2002
- Charles Paul Renouard, *De opening van de Royal Academy: de selectiecommissie aan het werk*, p 2265 S/2002
- Charles Paul Renouard, *The jubilee naval review at spithead: the cres of H.M.S. 'Cyclops' saluting the queen*, p 2310 S/2002
- Charles Green, *Een keizerlijke veteraan op de Place Vendôme*, t 1 V/1962
- Honoré Daumier, *Kunstkenner op een tentoonstelling*, t 8 V/1962
- Honoré Daumier, *Te laat!*, t 15 V/1962
- Charles Paul Renouard, *De beurs en de beurspeculanten*, t 22 V/1962
- Auguste André Lançon, *Smokkelaar*, t 34 V/1962
- Auguste André Lançon, *Douanier*, t 39 V/1962
- Charles Paul Renouard, *Les prisons de Paris: le dépôt de la prefecture de police; le gardien des enfants trouvés*, t 45 V/1962
- Auguste André Lançon, *Parijs in de sneeuw - de sneeuwploeg van boulevard Montpamasse*, t 46 V/1962
- Hubert von Herkomer, *Eenvoudig logement in St. Giles*, t 91 V/1962
- Hubert von Herkomer, *Schetsen in de Beierse Alpen - 1, een café*, t 92 V/1962
- Hubert von Herkomer, C. Roberts, *Kerstmis in het armenhuis*, t 93 V/1962
- Arthur Boyd Houghton, *Schetsen van Londen - in de bar*, t 99 V/1962
- Mathew White Ridley, *Koppen van het volk 6: 'De mijnwerker'*, t 123 V/1962
- Mathew White Ridley, *Kolenmijnen en mijnwerkers - kolen storten in de poel*, t 125 V/1962
- William Small, *Sydney Prior Hall, Een rij in Parijs*, t 128 V/1962
- William Small, *De internationale voetbalwedstrijd*, t 129 V/1962
- William Small, *Koppen van het volk naar het leven getekend; 'De Britse bruit'*, t 132 V/1962
- William Small, *November-mist in Londen*, t 134 V/1962
- Félix Régamey, *Amerikaanse schetsen: gevangenisleven op Blackwell's Island - no. 1 terugkeer van het werk*, t 140 V/1962
- George Gurden Dalziel, *Schetsen uit Londen, zondagmiddag, één uur: wachtend op het opengaan van het café*, t 146 V/1962
- Luke Fildes, *Dakloos en hongerig*, t 151 V/1962
- Charles Green, *Londense straatacrobaten*, t 158 V/1962
- Hubert von Herkomer, *Een schets van een concert gegeven voor de arme Italianen in Londen*, t 162 V/1962
- Hubert von Herkomer, *Zondag in het Chelsea hospitaal*, t 163 V/1962
- Luke Fildes, *Illustratie bij Miss of Mrs.; 'Nu luister - we hebben geen tijd te verliezen...'* scène elf, t 167 V/1962
- Charles Green, *Zondagmiddag in een kroeg; getekend naar de natuur*, t 173 V/1962
- Hubert von Herkomer, *Schetsen in de Beierse Alpen - de 'Schuhplattl' dans*, t 174 V/1962
- George John Pinwell, *De zusters*, t 178 V/1962
- Charles Paul Renouard, *De gevangenen van Parijs; de inschatting*, t 223 V/1962
- William Small, *De Western Highlands, Connemara - pelgrims bij de heilige bron*, Galway, t 443 V/1962
- Hubert von Herkomer, *Zorgelijke tijden - een schets in Treport, Frankrijk*, t 453 V/1962

Hubert von Herkomer, *Schetsen in de Beierse Alpen - de arrestatie van een stroper*, t 460 V/1962

Auguste André Lançon, *De Parijsche armen: uitdeeling van soep*, t 465 V/1962

Auguste André Lançon, *Bijeenkomst van de voddenrapers*, t 466 V/1962

Charles Paul Renouard, *De gevangenis van Parijs; Mazas de bezoekersruimte*, t 475 V/1962

Gustave Doré, *Een werkdag te Londen*, t 493 V/1962

Fred Barnard, *Hoe de armen leven (hoofdstuk V)*, t 512 V/1962

Hubert von Herkomer, *Rome, op de trappen van de Sint Pieter - 'Per carità, Signori'*, t 575 V/1962

John Ralston, *La saison de voyages, un relais de diligences en Ecosse*, t 650 V/1962

Charles Paul Renouard, *Premier coup d'oeil a la terre d'afrique*, t 707 V/1962

Jules Adolphe Goupil, *Un jeune citoyen de l'an V*, t 708 V/1962

William Small, *'Drie en negentig' - Radoub*, t 715 V/1962

Charles Paul Renouard, *Les enfants assistes, l'heure de la bouillie*, t 763 V/1962

Félix Régamey, *Amerikaanse schetsen: gevangenisleven op Blackball's Island - werk in de openlucht*, t 787 V/1962

Paul Gavarni, *Schaatsenrijder*, t 804 V/1962

John Ralston, *Jeu de boules*, t 831 V/1962

Gustave Doré, *Een gevangenisplein in Newgate*, t 1005 V/1962

Honoré Daumier, *Boulevard du Temple à minuit*, t 1055 V/1962

Honoré Daumier, *Les voyageurs de dimanche*, t 1056 V/1962

Honoré Daumier, *De vier leeftijden van den drinker*, t 1057 V/1962

Onbekend, *The Graphic* 3 (27 mei 1871), ti 11 TI/2005

Musée d'Orsay, Parijs

Le théâtre de l'Oeuvre, 1893-1900

11.04.2005 - 03.07.2005

Maurice Denis, *L'Intruse*, d 1092 S/1999

Maurice Denis, *De twee zusters*, s 423 V/1991

Museo Thyssen-Bornemisza, Madrid

Corot. Nature, Emotion, Souvenir

07.06.2005 - 11.09.2005

Camille Corot, *Verlaten steengroeve - Fontainebleau*, hwm 62

Wallraf-Richartz Museum, Keulen

Ansichten Christi / Aspects of Christ

02.07.2005 - 02.10.2005

Jean-Léon Gérôme, *Golgotha ('Consumatum est')*, s 453 S/1995

Gemeentemuseum, Den Haag

Buitenleven

02.07.2005 - 18.09.2005

Jean-François Millet, *Jonge herderin*, d 227 B/1999

National Gallery of Scotland, Edinburgh

Gauguin's Vision after the Sermon

06.07.2005 - 02.10.2005

Paul Gauguin aan Vincent van Gogh, *Brief met schets van 'Jonge worstelaars - Bretagne'*, b 844 V/1962

Paul Gauguin aan Vincent van Gogh, *Brief met schets van 'Visioen van de preek'*, b 847 V/1962

Emile Bernard, *Bretonse vrouw in een boomgaard*, d 645 V/1962

Emile Bernard, *Laan in Bretagne*, d 646 V/1962

Paul Gauguin, *Studie van dansende Bretonse meisjes: 'Ronde Breton'*, d 663 V/1963

Paul Gauguin, *Menselijke ellende*, p 2437 V/2004

Paul Gauguin, *Pastorales, Martinique*, p 2437 V/2004

Paul Gauguin, *Vreugden van Bretagne*, p 2437 V/2004

Pierre Puvis de Chavannes, *De heilige Genoveva als kind in gebed*, s 438 M/1993

The Art Institute of Chicago**Toulouse-Lautrec and Montmartre****16.07.2005 - 10.10.2005**

Emile Bernard, *In het bordeel 2. Drie prostituees aan een tafel*, d 626 V/1962

Emile Bernard, *In het bordeel 7. Drie zittende prostituees*, d 629 V/1962

Emile Bernard, *In het bordeel 6. Twee prostituees aan tafel*, d 630 V/1962

Emile Bernard, *Bordeelscène*, d 636 V/1962

Henri de Toulouse-Lautrec, *Portret van Vincent van Gogh*, d 693 V/1962

Vincent van Gogh, *Montmartre bij de Moulin à Poivre*, s 14 V/1962

Vincent van Gogh, *Agostina Segatori in het Café du Tambourin*, s 17 V/1962

Vincent van Gogh, *Glas absint en een karaf*, s 186 V/1962

Henri de Toulouse-Lautrec, *Een jonge vrouw aan tafel*, 'Poudre de riz', s 274 V/1962

Galleria Civica d'Arte Moderna, Turijn**28.10.2005 – 15.01.2006****Museo d'Arte Moderna e Contemporanea, Rovereto****21.07.2005 – 09.10.2005****Vittore Grubicy e l'Europa**

Jacob Maris, *Gezicht op een stad*, hwm 194

Matthijs Maris, *De bruid*, hwm 197

Willem Maris, *De kalfjes*, hwm 201

Anton Mauve, *Huiswaarts*, hwm 208

Anton Mauve, *Visverkoping*, hwm 211

Hendrik Willem Mesdag, *Breeuwen*, hwm 222

Willem Roelofs, *Plassen bij Kortenhoef*, hwm 281

Philip Zilcken, *Man uit Scheveningen*, hwm 341

Fundación La Caixa, Barcelona**L'Art Nouveau. La Maison Bing****06.09.2005 – 29.01.2006**

Constantin Meunier, *Christus aan de geselpaal*, *Ecce Homo*, hwm 465

Keisai Eisen, *Het aansteken van de lantaarn*, n 36 V/1962

Kikugawa Eizan, *De courtisane Ise Koichi van de Chigiriya*, n 44 V/1962

Utagawa Fusatane, *In een tuin met irissen*, n 49 V/1962

Utagawa Hiroshige, *Het Yoshiwara uitgaanscentrum bij het aanbreken van de dag*, n 78 V/1962

Utagawa Hiroshige, *De esdoombladeren van Mama, het Tekona heiligdom en de Tsugi brug*, n 85 V/1962

Utagawa Hiroshige II, *Gezicht op Tokio*, n 109 V/1962

Utagawa Kuniaki, *Jonge man op een veranda*, n 131 V/1962

Utagawa Kunisada, *Het bad in de tuin*, n 162 V/1962

Utagawa Kunisada, *Vrouw en hanen*, n 172 V/1962

Utagawa Kunisada, *Een acteur in de rol van lantaamverkoper*, n 195 V/1962

Utagawa Kunisada, *Tokiwa Gozen en haar kinderen*, n 196 V/1962

Utagawa Kunisada, *Gio schrijft haar gedicht*, n 203 V/1962

Utagawa Kunisada, *Twee meisjes in een boot*, n 264 V/1962

Henry Somm, 'Fantaisies Japonaises', *S. Bing, Rue Chauchat*, p 825 M/1994

Charles-Louis Houdard, *Kikkers*, p 1050 V/2000

Félix Vallotton, *De demonstratie*, p 1098 V/2000

Félix Vallotton, *Het bad*, p 1099 V/2000

Félix Vallotton, *De begrafenis*, p 1297 V/2000

Henri de Toulouse-Lautrec, *Le missionnaire*, p 1330 V/2000

Félix Vallotton, *De zwanen*, p 1480 V/2000

Félix Vallotton, *De moord*, p 1486 V/2000

József Rippl-Rónai, James Pitcairn-Knowles, *Les tombeaux*, p 1793 V/2000

József Rippl-Rónai, *Les vierges*, p 1794 V/2000

Vincent van Gogh, *Tuin met vlinders*, s 110 V/1962

Onbekend, *Le Japon Artistique*, deel 1, bvg 5372 BVG

Constantin Meunier, *Moederschap*, v 99 S/1995

Palazzo dei Diamanti, Ferrara**Corot. Nature, Emotion, Souvenir****09.10.2005 – 08.01.2006**Camille Corot, *Verlaten steengroeve – Fontainebleau*, hwm 62**The Metropolitan Museum of Art, New York****Van Gogh Drawings****12.10.2005 – 31.12.2005**Armand Cassagne, *Traité pratique de perspective appliquée au dessin artistique et industriel*, bvg 1714Charles Bargue, *Cours de dessin - Zittende man*, bvg 3297Armand Cassagne, *Le dessin pour tous: méthode Cassagne D1. II*, bvg 3305Charles Bargue, *Cours de dessin – Oren*, bvg 8348Vincent van Gogh, *Staand vrouwelijk naakt van opzij gezien*, d 22 V/1962Vincent van Gogh, *Wever en baby in een kinderstoel*, d 82 V/1962Vincent van Gogh, *Toegangspoort van de Moulin de la Galette*, d 148 V/1962Vincent van Gogh, *Huizen in Les Saintes-Maries-de-la-Mer*, d 161 V/1962Vincent van Gogh, *Pad door een veld met wilgen*, d 168 V/1962Vincent van Gogh, *Tuin van een badhuis*, d 175 V/1962Vincent van Gogh, *Vestibule in de inrichting*, d 176 V/1962Vincent van Gogh, *Wilde planten in de bergen*, d 177 V/1962Vincent van Gogh, *Houthakker*, d 181 V/1962Vincent van Gogh, *Oude man met hoge hoed*, d 183 V/1962Vincent van Gogh, *Tuin van het ziekenhuis*, d 222 V/1962Vincent van Gogh, *Kop van een vrouw*, d 270 V/1962Vincent van Gogh, *Kop van een man*, d 274 V/1962Vincent van Gogh, *Landschap met huizen*, d 332 V/1962Vincent van Gogh, *Boom en struiken in de tuin van de inrichting*, d 334 V/1962Vincent van Gogh, *Raam in het atelier*, d 337 V/1962Vincent van Gogh, *Boom met klimop in de tuin van de inrichting*, d 340 V/1962Vincent van Gogh, *Park in Arles*, d 343 V/1962Vincent van Gogh, *De rots van Montmajour met pijnbomen*, d 344 V/1962Vincent van Gogh, *Park met hek*, d 346 V/1962Vincent van Gogh, *De zaaier*, d 348 V/1962Vincent van Gogh, *La Crau gezien vanaf Montmajour*, d 349 V/1962Vincent van Gogh, *Guinguette*, d 351 V/1962Vincent van Gogh, *Schuurtje met zonnebloemen*, d 352 V/1962Vincent van Gogh, *Kop van een vrouw*, d 362 V/1962Vincent van Gogh, *Knotberken*, d 364 V/1968Vincent van Gogh, *Wintertuin*, d 365 V/1962Vincent van Gogh, *De ingang van de Bank van Lening*, Den Haag, d 374 V/1975Vincent van Gogh, *Worn out*, d 378 V/1962Vincent van Gogh, *De discusswerper*, d 398 V/1962Vincent van Gogh, *Poort in de Parijse verdedigingswerken*, d 420 V/1962Vincent van Gogh, *Wever*, d 423 V/1962Vincent van Gogh, *Zonovergoten huisjes in Les Saintes-Maries-de-la-Mer*, d 426 V/1962Vincent van Gogh, *Landweg*, d 428 V/1962Vincent van Gogh, *Het gele huis ('De straat')*, d 431 V/1962Vincent van Gogh, *Zelfportretten*, d 432 V/1962Vincent van Gogh, *Trap in de tuin van de inrichting*, d 438 V/1962Vincent van Gogh, *Fontein in de tuin van de inrichting*, d 440 V/1962Vincent van Gogh, *Korenveld met cipres*, d 445 V/1962Vincent van Gogh, *Oude wijngaard met boerin*, d 446 V/1962Vincent van Gogh, *De ijsvogel*, d 775 M/1982Vincent van Gogh, *Landschap in Drenthe*, d 810 M/1986Vincent van Gogh, *De oogst*, s 30 V/1962Vincent van Gogh, *De zouaaf*, s 67 V/1962

Museum Mesdag, Den Haag**Een avond uit in Japan****16.10.2005 - 15.01.2006**Onbekend, *Een moderne Narihira*, n 15 V/1962Keisai Eisen, *Het huis van de eenzame nacht*, n 40 V/1962Kikugawa Eizan, *De courtisane Yosooi van de Matsubaya*, n 43 V/1962Shunkosai Hokuei, *Iwai Shijaku in de rol van Neigyoku-jo*, n 129 V/1962Kuniharu, *Kyoto pop*, n 133 V/1962Utagawa Kunisada, *De wijk Shinjuku*, n 284 V/1962Utagawa Kunisada, *Een mimespel op moderne wijze*, n 302 V/1962Utagawa Kuniyoshi, *Een acteur in de rol van Fudo*, n 421 V/1962Utagawa Yoshi-iku, *Doorkijk in een bordeel*, n 468 V/1962Utagawa Yoshitora, *Een stapel dingen*, n 479 V/1962**National Portrait Gallery, Londen****Self Portraits 1500 - 2000****20.10.2005 - 29.01.2006t**Vincent van Gogh, *Zelfportret met vilthoed*, s 16 V/1962**Museo di Santa Giulia, Brescia****Gauguin e Van Gogh. L'avventura del colore nuovo****21.10.2005 - 26.03.2006**Vincent van Gogh, *Brief aan Theo van Gogh, ongedateerd [Parijs 1 maart 1886]*, b 499 V/1962

Foto van Anna Cornelia van Gogh-Carbentus (1819-1907), b 4767 V/1962

Onbekend, *Theodorus van Gogh (1822-1885)*, b 4772 V/1989

Etui met foto's van Theo van Gogh en Jo Bongor, b 4790 V/1962

Medaillonportret Wil van Gogh, naar links, b 4801 V/1962

Foto van Jo van Gogh-Bongor met baby Vincent Willem van Gogh, b 4822 V/1962

Armand Cassagne, *Drawing for the million*, bvg 1557Charles Bague, *Exercices au fusain (selectie van 5 bladen met omslag)*, bvg 3297Charles Blanc, *Grammaire des arts du dessin*, bvg 4872*The Graphic* (10 januari 1874), bvg 5214*The Graphic* (18 februari 1871), bvg 5214J. Michelet, *L'amour*, bvg 5898Charles Bague, *Cours de dessin*, bvg 8348Utagawa Kunisada, *Evening appearance of the flower Genji*, n 230 V/1962Utagawa Kunisada, *Evening appearance of the flower Genji*, n 232 V/1962Utagawa Kunisada, *Evening appearance of the flower Genji*, n 233 V/1962Toyohara Kunichika, *Veerboot op de Sumida rivier bij avond*, n 365 V/1962Toyohara Kunichika, *Veerboot op de Sumida rivier bij avond*, n 366 V/1962Toyohara Kunichika, *Veerboot op de Sumida rivier bij avond*, n 367 V/1962Vincent van Gogh, *Studie voor 'Romans Parisiens'*, s 21 V/1962Vincent van Gogh, *Kreupelhout*, s 51 V/1962Vincent van Gogh, *Stilleven met groente en fruit*, s 70 V/1962Vincent van Gogh, *Gipsen vrouwentorso*, s 75 V/1962Vincent van Gogh, *Landschap met konijnen*, s 99 V/1962Vincent van Gogh, *Landschap bij avondschemering*, s 107 V/1962Vincent van Gogh, *Olijfbomen op een berghelling*, s 148 V/1962Vincent van Gogh, *Zelfportret met strohoed en schilderskiel*, s 164 V/1962Vincent van Gogh, *Portret van Camille Roulin*, s 166 V/1962Vincent van Gogh, *De schovenbindster (naar Millet)*, s 172 V/1962Vincent van Gogh, *De schovenbinder (naar Millet)*, s 173 V/1962

* Langdurige bruikleen
* door het Van Gogh Museum
*

* Langdurige bruikleen
* aan het Van Gogh Museum
*

Vincent van Gogh, *Avond (naar Millet)*, s 174 V/1962

Vincent van Gogh, *Rozen*, s 187 V/1962

Vincent van Gogh, *Vlinders en klaprozen*, s 188 V/1962

Vincent van Gogh, *Wilde rozen*, s 190 V/1962

Mathew White Ridley, *Koppen van het volk 6: 'De mijnwerker'*,
t 123 V/1962

Henry Woods, *De terugkeer van de vrijwilliger*,
t 258 V/1962

William Bazett Murray, *Opium roken op het East End
in Londen*, t 304 V/1962

Joseph Nash, *Levens redden in mijnen - het aerophore
apparaat*, t 427 V/1962

Alfred Sensier, *La vie et l'oeuvre de J.-F. Millet*,
ti 37, bvg 15084

L'illustration (4 november 1882), ti 42 TI/2005, bvg 12290 24B

La Vie Moderne, ti 43 TI/2005, bvg 12342 IV

Musée de Picardie, Amiens

Puvis de Chavannes

05.11.2005 - 12.03.2006

Vincent van Gogh, *De dorser (naar Millet)*, s 171 V/1962

Singer Museum, Laren

De collectie J.F.S. Esser

13.12.2005 – 29.04.2006

Leo Gestel, *Herfstdag*, s 38 B/1991

* **De Lakenhal, Leiden**

* **15.11.2005 - 15.11.2006**

* Jan Vijlbrief, *Open plek in het bos*, s 429 M/1992

* **National Gallery, Londen**

* **01.05.2005 - 01.05.2006**

* Vincent van Gogh, *Portret van een man met één oog*,
s 113 V/1962

* **Langdurige bruikleen aan het Van Gogh Museum**

* **National Gallery, Londen**

* **01.05.2005 – 01.05.2006**

* Henri de Toulouse-Lautrec, *Portret van Emile Bernard*,
s 268 B/2005

* **Triton Stichting**

* **20.06.2005 – 23.01.2006**

* Emile Bernard, *Landschap met twee Bretonse meisjes*,
s 267 B/2005

Tentoonstellingsvleugel**L'Art Nouveau. La Maison Bing**

26.11.2004 – 27.2.2005

Van Gogh koopt bij Bing (prentenkabinet)

26.11.2004 – 27.2.2005

Egon Schiele

25.3.2005 – 19.6.2005

Van Gogh tekenaar. De meesterwerken

2.7.2005 – 18.9.2005

Martin Lodewijk. Het oor van Gogh (prentenkabinet)

21.7.2005 – 18.9.2005

Beestachtig mooi. Kijken naar dieren, 1750-1900

5.10.2005 – 5.2.2006

Rietveldgebouw**Pastels uit het Stedelijk Museum (prentenkabinet)**

11.3.2005 – 3.7.2005

Rondom Gauguin. Post-impressionistisch werk uit de Triton Stichting

8.4.2005 – 12.6.2005

Prenten met een boodschap (prentenkabinet)

8.7.2005 – 9.10.2005

De eeuw van Turner. Werken op papier uit het Rijksmuseum (prentenkabinet)

14.10.2005 – 8.1.2006

Van Goghs parkgezicht en andere werken uit de Noro Foundation

28.10.2005 – 8.1.2006

Wisselvitrine Rietveldgebouw**Schilderijen verwelken als bloemen**

13.10.2004 – 25.9.2005

Kijken in schilderijen

11.11.2005 – 24.9.2006

Tentoonstellingen

Egon Schiele. Leven en dood. Speciale editie inclusief Schiele/Abramović/De Châtel
Jane Kallir, Van Gogh Museum/Hatje Cantz Verlag, 2005.
Tentoonstellingscatalogus in Nederlands en Engels.
Co-edities: Waanders Uitgevers, Zwolle; Hatje Cantz Verlag, Ostfildern (Duits en Engels); Gallimard, Parijs.

Vincent van Gogh: The Drawings

Colta Ives, Susan Stein, Sjraar van Heugten, Marije Vellekoop, The Metropolitan Museum of Art/Van Gogh Museum/Yale University Press, 2005.
Tentoonstellingscatalogus in Engels.

Van Gogh tekenaar

Sjraar van Heugten met medewerking van Marije Vellekoop en Roelie Zwikker, Van Gogh Museum/Mercatorfonds, 2005. Tentoonstellingspublicatie in Nederlands, Engels, Frans, Duits en Italiaans.
Co-edities: Waanders Uitgevers, Zwolle; Thames & Hudson, Londen; Abrams, New York; Belser Verlag, Stuttgart; Linea d'Ombra Libri, Treviso; Citadelles & Mazenod, Parijs.

Beestachtig mooi. Kijken naar dieren, 1750-1900

Andreas Blühm en Louise Lippincott met een voorwoord van Desmond Morris, Van Gogh Museum/Carnegie Museum of Art/Merrell Publishers, 2005.
Tentoonstellingscatalogus in Nederlands en Engels.
Co-editie: Amsterdam University Press.

Een park met twee gezichten. Van Goghs parkgezicht en andere werken uit de Noro Foundation

Aukje Vergeest, essay; Aukje Vergeest en Hans Verbeek, catalogus, Van Gogh Museum/BCD Holdings, 2005.
Tentoonstellingscatalogus in Nederlands.

Museumgids

Vincent van Gogh: leven, werk en tijdgenoten

Marie Baarspul i.s.m. medewerkers Van Gogh Museum, Van Gogh Museum Enterprises, 2005. Museumgids in negen talen: Nederlands, Engels, Frans, Duits, Spaans, Italiaans, Russisch, Japans en Mandarijn.

Onderzoek

Art Nouveau en Siegfried Bing

Themanummer van het digitale tijdschrift *Nineteenth Century Art Worldwide* in samenwerking met de redactie van het *Van Gogh Museum Journal*, gastredacteur Gabriel P. Weisberg, zomer 2005, jaargang 4, no. 2. Publicatie van lezingen gehouden tijdens het symposium L'Art Nouveau. La Maison Bing op 13 en 14 januari 2005. Het themanummer is online beschikbaar: http://www.19thc-artworldwide.org/summer_05/index.html

7 januari: Brievencyclus IV

Acteur Rein Edzard leest fragmenten voor uit de brieven van Vincent van Gogh, waarin de verhouding van Vincent tot zijn broer Theo centraal staat. Broederliefde, zakelijke ondersteuning en gedeelde kunstbelangstelling zullen hierbij belicht worden.

14 januari: Muziek rond 1900

Willem Wander van Nieuwkerk, docent 20ste-eeuwse en hedendaagse muziek aan het conservatorium van Amsterdam, vertelt over de verbanden tussen muziek en overige kunsten rond 1900. Studenten van het conservatorium leveren een muzikale bijdrage.

21 januari: Kunstcafé

Rondetafeldiscussie *Realisme nu* met als gasten: kunstenaars Ronald Ophuis en Henk Helmantel, galeriehouders Adriaan van der Have (Torch Gallery) en Koen Nieuwendijk (Galerie Lieve Hemel), Jaap Guldemond (conservator Museum Boijmans Van Beuningen) en Emily Ansenk (directeur Frisia Museum).

Tevens een column door Jeremy Baker en livemuziek van het duo Sangha/Ozary.

28 januari: Art Nouveau versus Art Deco

Ter gelegenheid van de tentoonstelling *L'Art Nouveau. La Maison Bing* en De Nationale Art Deco Beurs (van 3 t/m 6 februari in de Grote Kerk, Den Haag) vertelt kunst-expert en handelaar Frans Leidelmeijer over de verschillen tussen deze twee stijlen.

4 februari: Brievencyclus V

Acteur Rein Edzard leest fragmenten voor uit de brieven van Vincent van Gogh waarin de artistieke uitwisseling tussen Vincent van Gogh en Paul Gauguin centraal staat.

11 februari: Japanse avond

Menno Fitski, conservator Oost-Aziatische Kunst Rijksmuseum, en theemeester Koji Miura verzorgen een Japanse avond. Jan Gorm Madsen, assistent-conservator van het Van Gogh Museum, leidt u rond langs de Japanse prenten van de presentatie *Van Gogh koopt bij Bing*.

18 februari: Kunstcafé

Centraal in deze editie staat de waarde van kunst. Te gast zijn Christie's expert Marcel Brouwer, wetenschapper en journalist Olav Velthuis en sieraadontwerper Frank Tjepkema. Livemuziek van Trio Laurens Joensen.

25 februari: L'Art Nouveau. La Maison Bing

Feestelijke afsluiting van de tentoonstelling samen met Edwin Becker, tentoonstellingsconservator van het Van Gogh Museum.

Tijdens de expositie *Egon Schiele* (25 maart t/m 19 juni 2005): elke vrijdagavond *Gradual and Persistent Loss of Control*, gezamenlijke productie van Dansgroep Krisztina de Châtel, Marina Abramović en de pianiste Tomoko Mukaiyama in de tentoonstellingsvleugel.

4 maart: Brievencyclus VI met Jan Wolkers

Schrijver en beeldend kunstenaar Jan Wolkers leest fragmenten voor uit de essays die hij eerder over Van Gogh schreef, gecombineerd met brieffragmenten van Van Gogh zelf.

11 maart: Trio Klaxon

Livemuziek in de centrale hal door Karina Erhard (dwarsfluit), Arwen van der Burg (altviool) en Gwyneth Wentink (harp).

18 maart: Kunstcafé

Te gast zijn de jonge animatiemakers Martha Colburn en Daan Spruijt. Met livemuziek van Trio Laurens Joensen.

25 maart: Egon Schiele

Feestelijke opening van de tentoonstelling met een lezing door Schiele-expert Jane Kallir (Engelstalig), een kookdemonstratie door Jamie Olivers Nederlandse Fifteen-team en livemuziek van Room Eleven.

1 april: Brievenyclus VII

Kunsthistoricus Fred Leeman vertelt n.a.v. de tentoonstelling *De Haagse school en de jonge Van Gogh* in het Gemeentemuseum Den Haag en de recente aanwinst *Portret van Jozef Blok*, over Van Goghs verblijf in Den Haag.

8 april: Schilderijen verwelken als bloemen

Ella Hendriks, restaurator van het Van Gogh Museum, geeft een toelichting bij de presentatie over de verkleuring in de schilderijen en tekeningen van Van Gogh.

15 april: Kunstcafé

Marina Abramović en Krisztina de Châtel worden geïnterviewd over hun gezamenlijke productie voor de tentoonstelling *Egon Schiele*. Met livemuziek van Eddy und die Düsenjäger.

22 april: Rondom Gauguin

Jan Gorm Madsen, assistent-conservator van het Van Gogh Museum, leidt u rond door de presentatie *Rondom Gauguin*.

29 april: Trio Laurens Joensen

Livemuziek door Laurens Joensen (zang, gitaar, piano), Frans Molenaar (accordeon, gitaar) en Pieter Hoogervorst (contrabas).

6 mei: Brievenyclus VIII

Kleinkunstperformance 'Klik' door Liekje Welten, geïnspireerd op het leven, het werk en de brieven van Vincent van Gogh.

13 mei: Reinier Voet & Pigalle44

Livemuziek in de centrale hal door Reinier Voet (solo gitaar), Jan Brouwer (ritmegitaar, zang) en Nick McGuire (contrabas).

20 mei: Kunstcafé

Te gast zijn beeldend kunstenaar Dieuwke Spaans en performancekunstenaar Mariëlle Videler. Met livemuziek van duo Paulien van Schaik en Hein van de Geyn.

27 mei: Ensemble PFCe

Livemuziek in de centrale hal door Karina Erhard (dwarsfluit), Ha Yang Kim (cello) en Brook Cuden (piano).

3 juni: Egon Schiele

Edwin Becker, tentoonstellingsconservator van het Van Gogh Museum, geeft een lezing over Schiele/Abramović/de Châtel.

17 juni: Kunstcafé

Journalist Sacha Bronwasser (*Vrij Nederland*) interviewt Marina Abramović over haar bijdrage aan de tentoonstelling *Egon Schiele* en de samenwerking met Dansgroep Krisztina de Châtel.

24 juni: Ravind Sangha & Michi Komoto

Klassieke muziek door Ravind Sangha (dwarsfluit) en Michi Komoto (piano).

1 juli: Trio Klaxon

Klassieke muziek door Karina Erhard (dwarsfluit), Arwen van der Burg (altviool) en Gwyneth Wentink (harp).

8 juli: Rodolfo Ravissant

Livemuziek door Rodolfo Ravissant (piano).

15 juli: Rembrandt & Van Gogh.**De tekeningen van de meesters**

Ter gelegenheid van *Van Gogh tekenaar. De meesterwerken* en vooruitlopend op het Rembrandt-jaar 2006, vertellen Peter Schatborn (voormalig hoofd Rijksprentenkabinet) en Sjraar van Heugten (hoofd Collecties Van Gogh Museum) over de tekenkwaliteiten van beide kunstenaars.

22 juli: Martin Lodewijk signeert

Martin Lodewijk geeft een toelichting op zijn stripboek *Het oor van Gogh* en signeert de speciale 'making of'-editie.

29 juli: Duo PrimaSo

Tangomuziek door Arthur Koot (accordeon) en Steven Coljé (sopraansaxofoon/dwarsfluit).

5 augustus: Rodolfo Ravissant

Livemuziek door Rodolfo Ravissant (piano).

12 augustus: Double Bass Button Box Band

Hot club de France, musette en chansons door Jean Pierre Guiran (zang, accordeon), John Lighthart (gitaar) en Nick McGuire (contrabas).

19 augustus: Soirée

Dromerige en romantische luisterjazz van gitaarduo Erik Sinnige en Tom Bak.

26 augustus: Van Gogh tekenaar

Peter van Straaten & Els Timmerman ontmoeten Vincent van Gogh als tekenaar samen met Teio Meedendorp (Kröller-Müller Museum).

2 september: Rabobank Development Program 30 jaar

Diverse gasten (o.a. journalist/schrijver Gijs Wanders en fotograaf Dirk Buwalda) doen verslag van het Rabobank Development Program in Tanzania en Honduras.

9 september: Conservatoriumpodium – Sequenza's

Solostukken van de experimentele Italiaanse componist Luciano Berio (1925-2003) door zes jonge musici.

16 september: Kunstcafé – hedendaagse tekenaars

Te gast zijn kunstenaars/tekenars Rogier Walrecht en Jans Muskee en striptekenaar Barbara Stok.

23 september: Prenten met een boodschap

Nienke Bakker (Van Gogh Museum) geeft een toelichting op de presentatie *Prenten met een boodschap*.

30 september: Livemuziek van Trio Laurens Joensen.

Zie 29 april.

7 oktober: Liefde en geweld - Maarten Frankenhuis

Maarten Frankenhuis, voormalig directeur Artis, vertelt over liefde en geweld in het dierenrijk.

14 oktober: Conservatoriumpodium: cd-presentatie Paul Oomen Electricity & Soul

Het thema 'Mens en machine' uitgedrukt in live-elektronica en instrumenten. Aansluitend de try-out van Time Engineer m.m.v. DJ Rio Rokoko uit Boedapest.

21 oktober: Monkey Business – DJ's en VJ's Going Wild

De aap is los: DJ's Jaziah en Brian S draaien op hun best voor de bedreigde orang-oetan op Sumatra.

28 oktober: Trio Laurens Joensen**4 november: De aap in ons – Frans de Waal**

Frans de Waal, bioloog, etholoog en wereldwijd een leidende autoriteit op het gebied van sociale intelligentie van primaten presenteert en signeert zijn nieuwste boek *De aap in ons. Waarom we zijn wie we zijn.*

11 november: Conservatoriumpodium – Fidan

Folkloristische, klassieke, hedendaagse, Indiase en uiteraard Turkse invloeden van zangeres Esra Dalfidan en haar jazzkwintet.

18 november: Kunstcafé – kunstenaars en dieren

Te gast zijn beeldend kunstenaars Tom Heerschop en Barbara Polderman. Livemuziek van Room Eleven.

25 november: Patti Smith and friends

An intimate evening of words and music ter gelegenheid van het jubileumalbum *Horses/horses* en de tentoonstelling *Beestachtig mooi*.

Aukje Vergeest (Van Gogh Museum) geeft een rondleiding bij de werken uit de Noro Foundation.

2 december: De reconstructie van een mammoet

Centraal staat de reconstructie van de gevonden resten van de Yukagir mammoet. Verschillende experts laten zien hoe wetenschap en kunst hand in hand kunnen gaan.

9 december: Conservatoriumpodium – HTTP speelt Horace Silver

Het jazzkwartet HTTP brengt energieke en aanstekelijke composities (met o.a. blues, bebop, samba, funk) van de Amerikaanse componist Horace Silver.

16 december: Walt Disney en Tom & Jerry

De oudste en mooiste Walt Disney-tekenfilms en Tom & Jerry's waarin dieren de hoofdrol spelen en menselijke karakters bezitten, zijn te zien op 3 locaties in het museum.

23 december: Vrijdagavond Kersteditie

Een gevarieerde en intieme kerstavond met kamerkoor PA'dam: licht en klassiek, solo en koor, a capella en begeleid op piano.

30 december: Rodolfo Ravissant

Zie 5 augustus.

(Dit programma werd afgelast vanwege het slechte weer.)

Nevenfuncties

René Boitelle

- lid Calamiteitenwerkgroep schilderijen en vertegenwoordiger hiervan in de Nationale projectgroep calamiteitenplanning

Caroline Breunese

- bestuurslid sectie Publiek & Presentatie Nederlandse Museumvereniging

Maartje de Haan

- secretaris bestuur Haags Museum Platform

Ella Hendriks

- onderzoekskoördinator van project P6, 'The painting materials and techniques of Vincent van Gogh', De Mayerne Programme, gesubsidieerd door NWO

Leo Jansen

- bestuurslid Stichting Willem Witsen
- redactielid uitgave van de volledige correspondentie van Willem Witsen
- redacteur *Van Gogh Studies*

Agnieszka Juszczak

- correspondent kunstblad *Art&Business*, Polen

Ruth Kervezee

- penningmeester Nederlandse Museumvereniging
- voorzitter bestuurscommissie Openbaar Primair Onderwijs Amsterdam Centrum
- commissaris Rabobank Amsterdam

John Leighton

- bestuurslid De Pont Museum, Tilburg
- bestuurslid Stichting Nederlandse Kunsthistorische Publicaties

- bestuurslid *Art Matters*

- lid adviesraad OCG (Onderzoeksinstituut voor Geschiedenis en Cultuur, Universiteit Utrecht)
- Steering Board Member, Apeldoorn Conference (jaarlijkse conferentie om de Brits-Nederlandse relaties te promoten)
- lid van adviescommissies: Vereniging Rembrandt; Vetting Committee, TEFAF, Maastricht; NWO voorbereidingscommissie, onderzoeksprogramma 'Transformaties in Kunst en Cultuur'

Kris Schiermeier

- bestuurslid Society for Japanese Arts
- bestuurslid Heinz M. Kaempfer Fund

Chris Stolwijk

- hoofdredacteur *Van Gogh Studies*

Louis van Tilborgh

- redacteur *Simiolus*

Heidi Vandamme

- voorzitter sectie PR & Marketing Nederlandse Museumvereniging

Anita Vriend

- bestuurslid Overleg Kunsthistorische Bibliotheken Nederland (OKBN)

Lezingen

Edwin Becker, 'L'Art Nouveau', Amsterdam, Koninklijk Oudheidkundig Genootschap, 21 januari 2005

Edwin Becker, Openingstoespraak 'Textielkunstenaresen. Art Nouveau - Art Deco, 1900-1930', Tilburg, Nederlands Textielmuseum, 26 januari 2005

Edwin Becker, 'Egon Schiele', Amsterdam, Stichting Academische Reizen, 6 april 2005

Edwin Becker, 'Les Salons de l'Art Nouveau', Barcelona, Caixa Forum, 18 oktober 2005

Edwin Becker, 'L'Art Nouveau', Oud-Zuilen, Slot Zuilen, 3 november 2005

René Boitelle, 'Research, restoration and publication of their findings at the Van Gogh Museum', Amsterdam, Van Gogh Museum, 14 september 2005 (in het kader van ICOM-CC, Den Haag)

Caroline Breunese, 'Hoe bereik je een jong publiek', Dag van de Cultuureducatie, Cultuurnetwerk Nederland, 16 juni 2005

Sjraar van Heugten, 'Working in black-and-white and colour: Van Gogh's regard for tonality', Toklo, National Museum of Modern Art, 24 maart 2005

Sjraar van Heugten, 'Rembrandt & Van Gogh - De tekeningen van de meesters', Amsterdam, Van Gogh Museum, 15 juli 2005 (in samenwerking met Peter Schatborn)

Leo Jansen, 'Van Gogh's letters: penwork on paper', New York, The Metropolitan Museum of Art, 20 november 2005

Hans Luijten, 'The publishing history of the correspondence of Vincent van Gogh', congres *Histories of editions* van de European Society for Textual Scholarship, Amsterdam, Van Gogh Museum, 16-17 december 2005

Chris Stolwijk, 'Van Gogh in Holland: introducing modern art around 1900', symposium *Trans/boundary in Modern Art*, Osaka, Osaka University, 31 mei 2005

Edwin Becker, 'L'inspiration sociale', in: Joost de Geest (red.), *Armand Rassenfosse*, Brussel 2005.

Andreas Blühm, Louise Lippincott, tent. cat. *Beestachtig mooi. Kijken naar dieren 1750-1900*, Amsterdam (Van Gogh Museum) & Pittsburgh (Carnegie Museum of Art), 2005-2006.

René Boitelle, [recensie van] M. van Eikema Hommes, *Changing Pictures. Discoloration in 15th - 17th-Century Paintings*, London 2004, *Cr 6* (2005), p. 37.

René Boitelle e.a., 'Reflections on J.-F. Millet's "Agar et Ismaël". Technical analyses of an unfinished painting', *Art Matters: Netherlands Technical Studies in Art 2* (2005), pp. 7-21.

René Boitelle e.a., 'A technical examination of Odilon Redon's paintings from the Bonger Collection, Van Gogh Museum', *Art Matters: Netherlands Technical Studies in Art 3* (2005), pp. 82-97.

René Boitelle e.a., 'The analyses of synthetic dyestuffs in an embroidery of Emile Bernard (c. 1892)', *Preprints for ICOM Committee for Conservation, 14th Triennial Meeting The Hague*, vol. 2 (2005), pp. 969-977.

R. Boitelle en G. Languri, 'Changing properties of the asphalt- and oil-derived components in asphalt-oil paints prepared according to nineteenth-century recipes', *Preprints for ICOM Committee for Conservation, 14th Triennial Meeting The Hague*, vol. 1 (2005), pp. 1-7.

Maartje de Haan, 'Een Indische vriendschap. Isaac Israëls en Raden Mas Jodjana', *Cachet*, nr. 31 (2005), pp. 8-13.

Maartje de Haan, 'La Scuola dell 'Aia. Hendrik Willem Mesdag, Sientje Mesdag-Van Houten e Anton Mauve', in: *Vittore Grubicy e l'Europa. Alle radici del divisionismo*,

Galleria Civica d'Arte Moderna e Contemporanea di Torino (Turijn) en Museo di Arte Moderna e Contemporanea di Trento e Roverto (Trento), 2005-2006, pp. 277-285.

Ella Hendriks e.a., 'The analysis of red organic pigment in paintings by Vincent van Gogh', *Art Matters: Netherlands Technical Studies in Art 3* (2005), pp. 111-137.

Ella Hendriks e.a., 'A comparison of the fading and surface deterioration of red lake pigments in six paintings by Vincent van Gogh with artificially aged paint reconstructions', *Preprints for ICOM Committee for Conservation, 14th Triennial Meeting The Hague*, vol. 1 (2005), pp. 459-466.

Ella Hendriks e.a., DVD 'Keeping for the future; high-profile conservation and restoration projects in the Netherlands', presented at the 14th Triennial Meeting of ICOM-CC, 12-16 september 2005.

Ella Hendriks, 'Van Gogh's use of the perspective frame in his Paris paintings', *Preprints for ICOM Committee for Conservation, 14th Triennial Meeting The Hague*, vol. 1 (2005), pp. 473-479.

Ella Hendriks en Muriel Geldof, 'Van Gogh's Antwerp and Paris picture supports (1885-1888); reconstructing choices', *Art Matters: Netherlands Technical Studies in Art 2* (2004), pp. 39-75.

Ella Hendriks e.a., 'Quantitative colour comparison of grounds and paints in paint cross-sections from a selection of paintings from the Paris period by Vincent van Gogh', *Preprints for ICOM Committee for Conservation, 14th Triennial Meeting The Hague*, vol. 1 (2005), pp. 814-823

Ella Hendriks e.a., 'SIMS studies of the material aspects

- in grounds and paints in paintings by Van Gogh', *Art '05 – 8th International Conference on Non Destructive Investigations and Microanalysis for the Diagnostics and Conservation of the Cultural and Environmental Heritage*, Lecce (Italië), 15-19 mei 2005.
- Sjraar van Heugten, 'Metamorphoses: Van Gogh's Drawings Then and Now', in: Colta Ives et al., tent. cat. *Vincent van Gogh: The Drawings*, Amsterdam (Van Gogh Museum) & New York (The Metropolitan Museum of Art) 2005, pp 41-55.
- Sjraar van Heugten, 'The Dutch Years, 1880-85', in: Colta Ives et al., tent. cat. *Vincent van Gogh: The Drawings*, Amsterdam (Van Gogh Museum) & New York (The Metropolitan Museum of Art) 2005, pp. 56-121.
- Sjraar van Heugten, 'Antwerp and Paris, 1885-88: the Academy and the Avant-Garde', in: Colta Ives et al., tent. cat. *Vincent van Gogh: The Drawings*, Amsterdam (Van Gogh Museum) & New York (The Metropolitan Museum of Art) 2005, pp.122-143.
- Sjraar van Heugten, *Van Gogh tekenaar. De meesterwerken*, Amsterdam/Brussel 2005 (vijf taaledities).
- Sjraar van Heugten, Marije Vellekoop, Colta Ives, Susan Alyson Stein, tent. cat. *Vincent van Gogh: The Drawings*, Amsterdam (Van Gogh Museum) & New York (The Metropolitan Museum of Art) 2005.
- Leo Jansen, 'Vincent's writings', *Chunichi Shimbun*, 17 augustus 2005, p. 6
- Agnieszka Juszczak, verschillende entries in tent. cat. *Unlocked # 2. Rabo kunstcollectie / art collection*, Den Haag (GEM Museum voor actuele kunst) & Eindhoven (Van Abbe Museum) 2005.
- Hans Luijten, foldertekst voor *Meesterlijk uitgedrukt. Van Goghs Haagse prentenverzameling*, Den Haag (Museum Mesdag) maart 2005.
- Chris Stolwijk, 'On some aspects of Van Gogh landscapes', in: Tsukaza Koderu (red.), tent. cat. *Van Gogh in context*, Japan (2005), pp. 27-37.
- Chris Stolwijk, "'Per una buona causa": Theo van Gogh e Paul Gauguin', in: Marco Goldin (red.), tent. cat. *Gauguin-Van Gogh. L'avventura del colone nuovo*, Brescia (Museo di Santa Giulia) 2005-2006, pp. 153-173.
- Louis van Tilborgh, 'Vincent Willem van Gogh (1853-1890)', in: *Biografisch Woordenboek van Nederland* (www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/BWN/lemmata/bwn6/gogh)
- Marije Vellekoop, 'Acquisitions of prints by Gauguin and the Nabis at the Van Gogh Museum, Amsterdam', *The Burlington Magazine*, maart 2005, pp. 184-186.
- Marije Vellekoop, 'Saint-Rémy, 1889-90: Taking Asylum', in: Colta Ives et al., tent. cat. *Vincent van Gogh. The Drawings*, Amsterdam (Van Gogh Museum) & New York (The Metropolitan Museum of Art) 2005, pp. 294-329.
- Marije Vellekoop, 'Auvers, 1890: Return to the North', in: Colta Ives et al., tent. cat. *Vincent van Gogh. The Drawings*, Amsterdam (Van Gogh Museum) & New York (The Metropolitan Museum of Art) 2005, pp. 330-337.
- Aukje Vergeest, tent. cat. *Een park met twee gezichten. Van Goghs parkgezicht en andere werken uit de Noro Foundation*, Amsterdam (Van Gogh Museum) oktober 2005 - januari 2006.

Overig

Nienke Bakker

- conservator tentoonstelling *Prenten met een boodschap*, Amsterdam (Van Gogh Museum, prentenkabinet), juli – oktober 2005
- conservator tentoonstelling *Kunstenarsboeken*, Amsterdam (Van Gogh Museum, prentenkabinet), voorbereidende werkzaamheden: opening januari 2006

Edwin Becker

- medewerking aan symposium *L'Art Nouveau: La Maison Bing*, Van Gogh Museum, Amsterdam, 13 en 14 januari 2005
- medewerking aan minisymposium *Egon Schiele* i.s.m. De Gouden Engel & Katja Rodenburg, 5 juni 2005
- reisleiding *Art Nouveau in Brussel*, Stichting Academische Reizen, Amsterdam, 16 t/m 18 september 2005

Arda van Dam

- presentatie tijdens persconferentie over *Rembrandt-Caravaggio*, Milaan, 19 oktober 2005

Ella Hendriks

- stagebegeleider van Vera Blok, afkomstig van de SRAL-opleiding tot restaurator in Maastricht

Sjraar van Heugten

- conservator tentoonstelling *Van Gogh tekenaar. De meesterwerken*, Amsterdam (Van Gogh Museum), 2 juli t/m 18 september 2005, en New York (Metropolitan Museum of Art), 11 oktober t/m 31 december 2005
- conservator tentoonstelling *Martin Lodewijk. Het oor van Gogh*, Amsterdam (Van Gogh Museum), 22 juli t/m 18 september 2005

Leo Jansen

- conservator tentoonstelling *Kunstenarsboeken*, Amsterdam (Van Gogh Museum prentenkabinet), voorbereidende werkzaamheden: opening januari 2006
- begeleider dissertatie van Wouter van der Veen (Universiteit Utrecht)

Hans Luijten

- keuze uit de correspondentie voor de voordrachtskunstenaar Rein Edzard, die twee avonden brieven voorlas – over Vincent en Theo, en over Van Gogh en Gauguin – en zorgde voor verbindende teksten (januari en februari 2005)
- medeconservator tentoonstelling *Meesterlijk uitgedrukt. Van Goghs Haagse prentenverzameling*, Den Haag (Museum Mesdag), maart 2005
- interview op 16 april 2005 voor Radio Haaglanden over *Meesterlijk uitgedrukt. Van Goghs Haagse prentenverzameling*, Den Haag (Museum Mesdag)

Chris Stolwijk

- organisatie symposium *L'Art Nouveau. La Maison Bing*, Amsterdam, Van Gogh Museum, 13-14 januari 2005
- mede-organisatie werkcollege Tekeningen o.l.v. Yvonne van Eekelen (Universiteit Leiden)
- mede-organisatie werkcollege Van Gogh o.l.v. dr. Rachel Esner (Universiteit van Amsterdam)

Heidi Vandamme

- gastcollege aan de Universiteit van Amsterdam rond het thema 'Omgaan met de media', 7 april 2005
- mede-organisatie en deelname aan persreis 'Caravaggio: The Final Years', Londen, 15 maart 2005
- presentatie tijdens persconferentie over *Rembrandt-Caravaggio*, New York, 6 oktober 2005

Restauratie

E. Hendriks, *hoofd restaurator*
 R.J.M.O. Boitelle, *restaurator*
 D. Ormond, *gastrestaurator per 22 augustus*
 F.C. Stive, *depotbeheerder/hoofd conserveringsmedewerker*
 A.P.M. Nikken, *conserveringsmedewerker/technisch medewerker*
 S. Taal, *conserveringsmedewerker*

Documentatie/ Bibliotheek

M.F.T.M. Hageman, *documentalist*
 S.J. Pabst, *documentalist*
 A.C.G. Vriend, *bibliothecaris*
 P. Schuil, *assistent-bibliothecaris/documentalist*

Presentatie

A.R.W. Blühm, *hoofd Presentatie t/m 15 juni*
 E.M.T. Becker, *conservator tentoonstellingen / waarnemend hoofd Presentatie per 16 juni*
 A.H. Kok, *management-assistent t/m 31 augustus*
 K.E.M.B. Schiermeier, *gastconservator Japanse zomer*

Registratie

A.P. Noordermeer, *senior registrar*
 M.M. Kilburn, *registrar*
 S. Verboven, *registrar*

Educatie en publiekservice

C.P.J. Breunese, *hoofd Educatie en publiekservice*
 M.J. Baarspul, *medewerker Educatie en publiekservice per 24 februari t/m 31 mei*
 A. Vergeest, *medewerker Educatie en publiekservice*
 M.M.E. Verhoeven, *medewerker Educatie en publiekservice*
 B.S. Vinckemöller, *medewerker Educatie en onderwijs*
 C.G.M. Brinkman, *secretaresse Educatie en publiekservice*
 A.W.H.A. Maussen, *programmeur/organisator vrijdag-avondopenstelling*
 P.N. de Meij, *museumdocent Van Gogh Museumbus*

Vmbo-project GRAS

D.E.C. Ott de Vries-Jonkers, *coördinator vmbo*
 A. Voogd, *coördinator vmbo*

Informatiebalie

Y. Kuhfus, *1e medewerker Infobalie t/m 31 mei*
 C. Di Gazar, *medewerker Infobalie*
 J.A. Goes, *medewerker Infobalie*
 H.W. Hennep, *medewerker Infobalie per 14 februari*
 Y.M.S. Hovius, *medewerker Infobalie*
 Y. Kuijper, *medewerker Infobalie*
 J.H. Prinsen, *medewerker Infobalie*
 S.M. Speelman, *medewerker Infobalie*

Museumdocent

R.R. Boschman, *museumdocent per 1 november*
 A. Houter, *museumdocent t/m 24 juni en per 1 november*
 H.S. Naterop, *museumdocent*
 C. Pasteuning, *museumdocent per 15 maart t/m 31 mei*
 D. Schreurs, *museumdocent*
 R.C. Smit, *museumdocent per 1 oktober*
 J.W. van Straten, *museumdocent per 1 februari t/m 30 juni en per 1 oktober*
 R.E. Stijntjes, *museumdocent t/m 30 juni en per 1 september*
 R. Suijver, *museumdocent per 1 september t/m 30 november*
 A.R. Voogd, *museumdocent*

Voorlichting, PR & Fondsenwerving

M.J.I. Norbart, *hoofd Voorlichting, PR & Fondsenwerving*
 H.G.A. Vandamme, *senior voorlichter, waarnemend hoofd Voorlichting, PR & Fondsenwerving*
 S. Beukers, *assistent Voorlichting, PR & Fondsenwerving*
 A.C. van Dam, *medewerker Voorlichting, PR & Fondsenwerving*
 M. Wolff, *assistent persvoorlichter*
 R.L. Manger Cats, *projectmedewerker per 1 augustus*

• **Directie**

J.M.N. Leighton, *directeur*

R.T. Kervezee, *zakelijk directeur*

M.T. Blok, *directiesecretaresse*

E. Bloeme, *directiesecretaresse*

M.A. de Vries, *controller*

A.F.M. Hoofwijk, *adviseur beveiliging*

• **Marketing & Business Development**

A. Feiner, *hoofd Marketing & Business Development*

M.J.I. Norbart, *hoofd Sponsoring & Business Development*

• **Collecties**

G.P.L. van Heugten, *hoofd Collecties*

E.S. Hoofwijk-de Jong, *management-assistent Collecties*

Conservatoren

L.A.M. Jansen, *conservator Schilderijen*

M. Vellekoop, *conservator Tekeningen*

A.M. Juszcak, *assistent-conservator*

Restauratie

E. Hendriks, *hoofd restaurator*

R.J.M.O. Boitelle, *restaurator*

D. Ormond, *gastre restaurator*

F.C. Stive, *depotbeheerder/hoofd conserverings-
medewerker*

A.P.M. Nikken, *conserveringsmedewerker/
technisch medewerker S. Taal*

S. Taal, *conserveringsmedewerker*

• **Onderzoek**

C.W.M. Stolwijk, *hoofd Onderzoek*

F. Haanen, *management-assistent Onderzoek*

J.L. van Tilborgh, *conservator Van Gogh-onderzoek*

J.C.A. Luijten, *conservator Onderzoek*

N.K. Bakker, *wetenschappelijk projectmedewerker*

R.H.D.E. Zwikker, *wetenschappelijk projectmedewerker*

Documentatie/ Bibliotheek

M.F.T.M. Hageman, *documentalist*

S.J. Pabst, *documentalist*

A.C.G. Vriend, *bibliothecaris*

P. Schuil, *assistent-bibliothecaris/documentalist*

• **Communicatie**

H.G.A. Vandamme, *hoofd Communicatie*

Voorlichting & PR

A.C. van Dam, *medewerker Voorlichting & PR*

M. Wolff, *medewerker Voorlichting & PR/interim persvoor-
lichter per 1 december*

S. Beukers, *assistent Voorlichting & PR*

R.L. Manger Cats, *projectmedewerker*

Educatie en publieksservice

C.P.J. Breunesse, *hoofd Educatie en publieksservice*

A. Vergeest, *medewerker Educatie en publieksservice*

M.M.E. Verhoeven, *medewerker Educatie en publieksservice*

C.G.M. Brinkman, *secretaresse Educatie en publieksservice*

A.W.H.A. Maussen, *programmeur/organisator vrijdagavond-
openstelling*

P.N. de Meij, *waarnemend medewerker Onderwijs/museum-
docent Van Gogh Museumbus*

Vmbo-project GRAS

D.E.C. Ott de Vries-Jonkers, *coördinator vmbo*

A. Voogd, *coördinator vmbo*

Informatiebalie

C. Di Gazar, *medewerker Infobalie*

J.A. Goes, *medewerker Infobalie*

H.W. Hennep, *medewerker Infobalie*

Y.M.S. Hovius, *medewerker Infobalie*

Y. Kuijper, *medewerker Infobalie*

J.H. Prinsen, *medewerker Infobalie*

S.M. Speelman, *medewerker Infobalie*

Museumdocent

R.R. Boschman, *museumdocent*
 A. Houter, *museumdocent*
 H.S. Naterop, *museumdocent*
 D. Schreurs, *museumdocent*
 R.C. Smit, *museumdocent*
 J.W. van Straten, *museumdocent*
 R.E. Stijntjes, *museumdocent*
 R. Suijver, *museumdocent t/m 30 november*
 A.R. Voogd, *museumdocent*

Publicaties

S.C.X. Bogman, *hoofd Publicaties*

• Tentoonstellingen

E.M.T. Becker, *hoofd Tentoonstellingen*
 K.E.M.B. Schiermeier, *gastconservator Tentoonstellingen*
 A.H. Kok, *management-assistent vanaf 11 november*

Registratie

A.P. Noordermeer, *senior registrar*
 M.M. Kilburn, *registrar*
 S. Verboven, *registrar*

• Financiën & Control

A.J.M. van der Kroft, *hoofd Financiële Administratie t/m 31 augustus*
 M.A. de Vries, *hoofd Financiën & Control per 1 september*
 M.A. Salarbux, *1e boekhoudkundig medewerker*
 I.M. Lambregts, *boekhoudkundig medewerker*
 S. Volkers, *boekhoudkundig medewerker per 1 november*

• Personeel & Organisatie

G. Sijlbing, *hoofd Personeel & Organisatie*
 N. Bakker, *personeelsadviseur*
 E. Spijkers, *personeels- en salarisadministrateur*
 M.J. Blankman, *medewerker Personeel & Organisatie*

• ICT

C. Mennink, *hoofd ICT*
 J. van Aalderen, *systeembeheerder*
 J. Worrell, *systeembeheerder t/m 30 september*

• Beveiliging

H. Drent, *hoofd Beveiliging*
 G.J.N. Veen, *staffunctionaris Beveiliging*
 G. Hogendoorn, *medewerker Beveiliging per 15 juni*
 W.B. Jaket, *coördinator Beveiliging*
 A.R. den Ouden, *coördinator Beveiliging*
 M.F. Thijm, *coördinator Beveiliging*

Receptie

W.J.H. van der Made, *receptionist*
 F.W.N. Vos, *receptionist*
 A.M.A. van Zoeren, *receptionist*

Centrale Meldkamer

F.J. van den Berg, *centralist*
 K.A. Blinker, *centralist*
 M. de Boer, *centralist*
 H.H.F. van den Bos, *centralist*
 M. Bouanan, *centralist*
 L.H. ten Brink, *centralist*
 F.W.M. Hilgevoord, *centralist*
 R.E. Rozet, *centralist*
 C.M. Sarmaat, *centralist per 1 februari*
 L. Snijders, *centralist*
 P.J. Zaal, *centralist*
 P.A. Zeldenrust, *centralist*
 H.R. van der Zwaan, *centralist*

Zaalbeveiliging

R. Adhin, *beveiligingsmedewerker*
 E.F. Akiem, *beveiligingsmedewerker*
 Y. Altun, *beveiligingsmedewerker per 1 juli*
 M.P. Aramaké, *beveiligingsmedewerker*

A.C. Baak, *beveiligingsmedewerker t/m 31 mei*

W.J. van den Bedum, *beveiligingsmedewerker per 14 augustus*

J.M. Bekker, *beveiligingsmedewerker per 12 september*

A. Ben Salah, *beveiligingsmedewerker*

C.W. Blonk, *beveiligingsmedewerker*

N. de Boer, *beveiligingsmedewerker*

E.A. Boeren, *beveiligingsmedewerker*

E. Choukroun, *beveiligingsmedewerker t/m 11 maart*

K.L. van Dalen, *beveiligingsmedewerker*

R.J. Dingen, , *beveiligingsmedewerker*

Y. Döbelman, *beveiligingsmedewerker*

T.G. Doesburg, *beveiligingsmedewerker*

A.M. Ebrahim, *beveiligingsmedewerker*

M.J. Eiflaar, *beveiligingsmedewerker per 17 oktober*

C. Gökçe, *beveiligingsmedewerker per 1 juli*

B. Hoebé, *beveiligingsmedewerker per 18 juli*

J.W. de Jong, *beveiligingsmedewerker*

M.V. Keek , *beveiligingsmedewerker*

A. van der Kloor, *beveiligingsmedewerker per 15 september*

F.H. Labeij, *beveiligingsmedewerker*

F.E. Lemaire, *beveiligingsmedewerker*

I.J. Overtoom-van Berkel , *beveiligingsmedewerker*

A.J.A. de Ridder, *beveiligingsmedewerker*

D.C. Rosculet, *beveiligingsmedewerker*

H.B. de Ruijter, *beveiligingsmedewerker*

I.T. Schenk, *beveiligingsmedewerker per 1 december*

E. Schuurman, *beveiligingsmedewerker*

S. Tielman , *beveiligingsmedewerker*

J.G. Timmer, *beveiligingsmedewerker per 1 oktober*

M. Ünver, *beveiligingsmedewerker per 7 november*

T. Wallenburg, *beveiligingsmedewerker*

Opleiding beveiliging

Y.N. Dursun, *aspirant-beveiligiger per 8 november*

S. Genco, *aspirant-beveiligiger per 1 december*

M.M. Jon Ming, *aspirant-beveiligiger per 8 november*

J.A.B. Sylvester, *aspirant-beveiligiger per 8 november*

• Facilitair Bedrijf

M.P.T. Penzen, *hoofd Facilitair Bedrijf t/m 30 november*

R.J. Verheem, *hoofd Facilitair Bedrijf Interim per 1 december*

J.W.D. Samuelsz, *hoofd Gebouw & Techniek*

H.B. van Es, *coördinator Huishoudelijke Dienst*

M.G.M.J. Bakker, *stafmedewerker Facilitair Bedrijf t/m 30 juni*

Y.A. De Jong-Knol, *coördinator Kassa*

Secretariaat Facilitair Bedrijf

B.E. van der Meulen, *medewerker Facilitair Bedrijf*

N.E. Kunikowska, *medewerker Facilitair Bedrijf*

L.K. Olijslager, *medewerker Facilitair Bedrijf*

M. van Gelder, *medewerker Facilitair Bedrijf*

Facilitaire dienst

D. Casillo, *facilitair medewerker*

E.J.J. Kolster, *facilitair medewerker*

A. Pesare, *facilitair medewerker*

F. Zammouri, *facilitair medewerker*

Garderobe

J.A. Nayem Carrasco, *medewerker Garderobe*

S. Boughlid, *medewerker Garderobe*

D. Casillo, *medewerker Garderobe*

A. El Gourari, *medewerker Garderobe*

F. van den Hanenberg, *medewerker Garderobe*

S.W. de Jager, *medewerker Garderobe*

Kantine

A.A.C. Pirovano-Mes, *beheerder Kantine*

J.D. Veltkamp, *beheerder Kantine*

G.M. Visser, *medewerker Kantine*

S. Darjati, *medewerker Kantine*

Kassa

M.A. Guina-Vos, *medewerker Kassa*

A. Kammerstetter, *medewerker Kassa*

Directie

A. Ch. Feiner, *directeur*

C.J. Krelekamp, *adjunct-directeur*

M. van Geem, *management assistent en medewerker Ticketing*

E. van Hal, *medewerker museumshop*

J.J. Hillegers, *medewerker museumshop*

M. de Jong, *medewerker museumshop*

Y.M. Khouw-Tse, *medewerker museumshop*

W.J. Sastramidjaja, *medewerker museumshop*

Logistiek

J.J.F. Schocke, *manager Logistiek per 1 mei t/m 2 december*

Magazijn

R.R. Voorhaar, *magazijnbeheerder*

R.A. Mooij, *medewerker magazijn*

Productontwikkeling

J.E.A. van Gemert, *coördinator Productontwikkeling*

M.M. Zwetsman, *coördinator Drukwerk*

Reproductie

M.C. Wissink, *beheerder Beeldbank*

E.M. Jansen, *medewerker Beeldbank*

J. Luttkhuizen, *medewerker Repro*

Administratie & Financiën

Peter Zeidenhulst, *senior financieel administratief medewerker*

N. Basjes, *salaris- en debiteurenadministrateur*

I. Binnenmarsch, *boekhoudkundig medewerker*

Account Management

S.L. Bokkers, *account manager internationaal*

M. van Staveren, *account manager retail Nederland (50%)*

Museumshop Museumplein

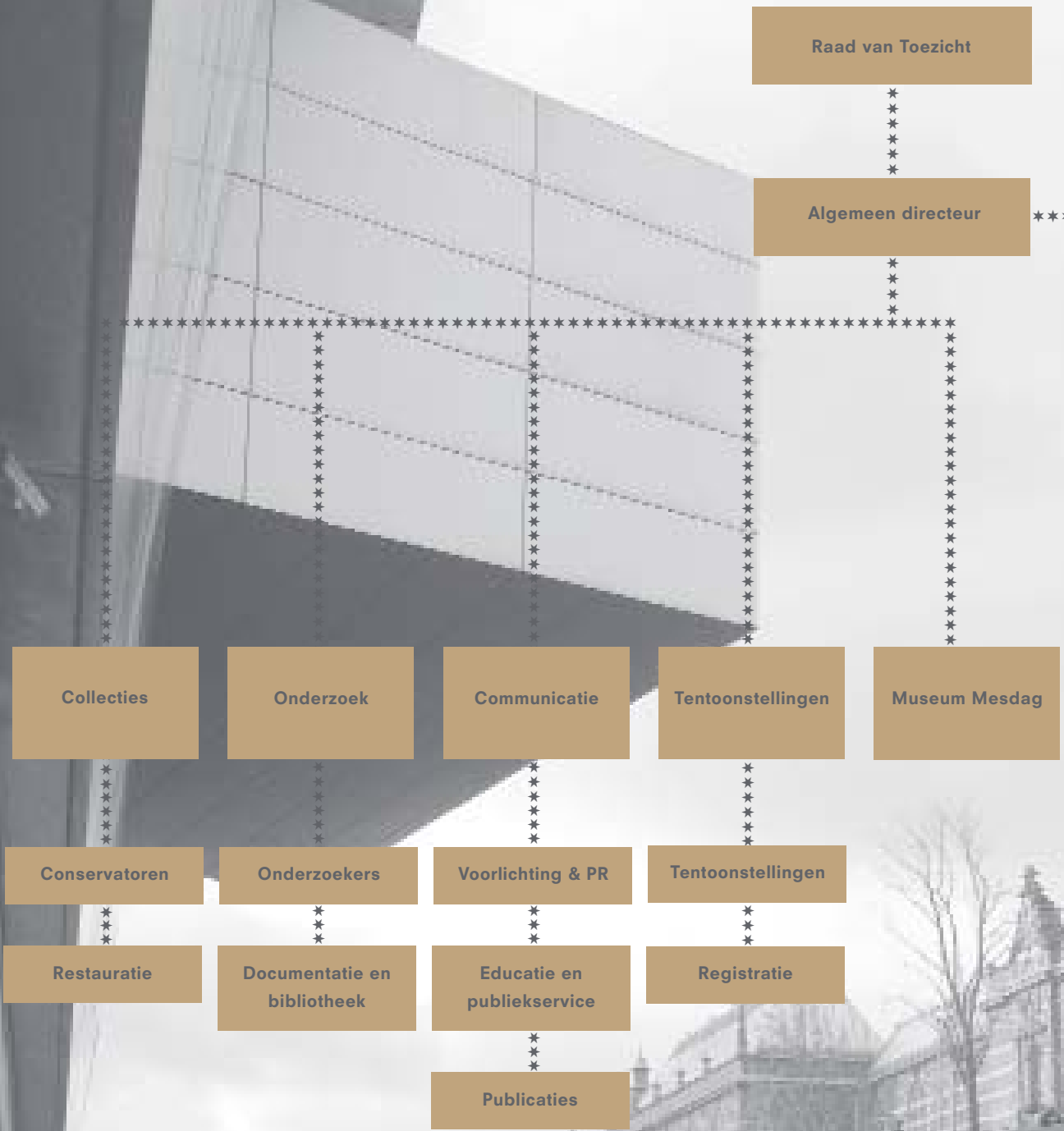
M. van Staveren, *filiaalhouder museumshop (50%)*

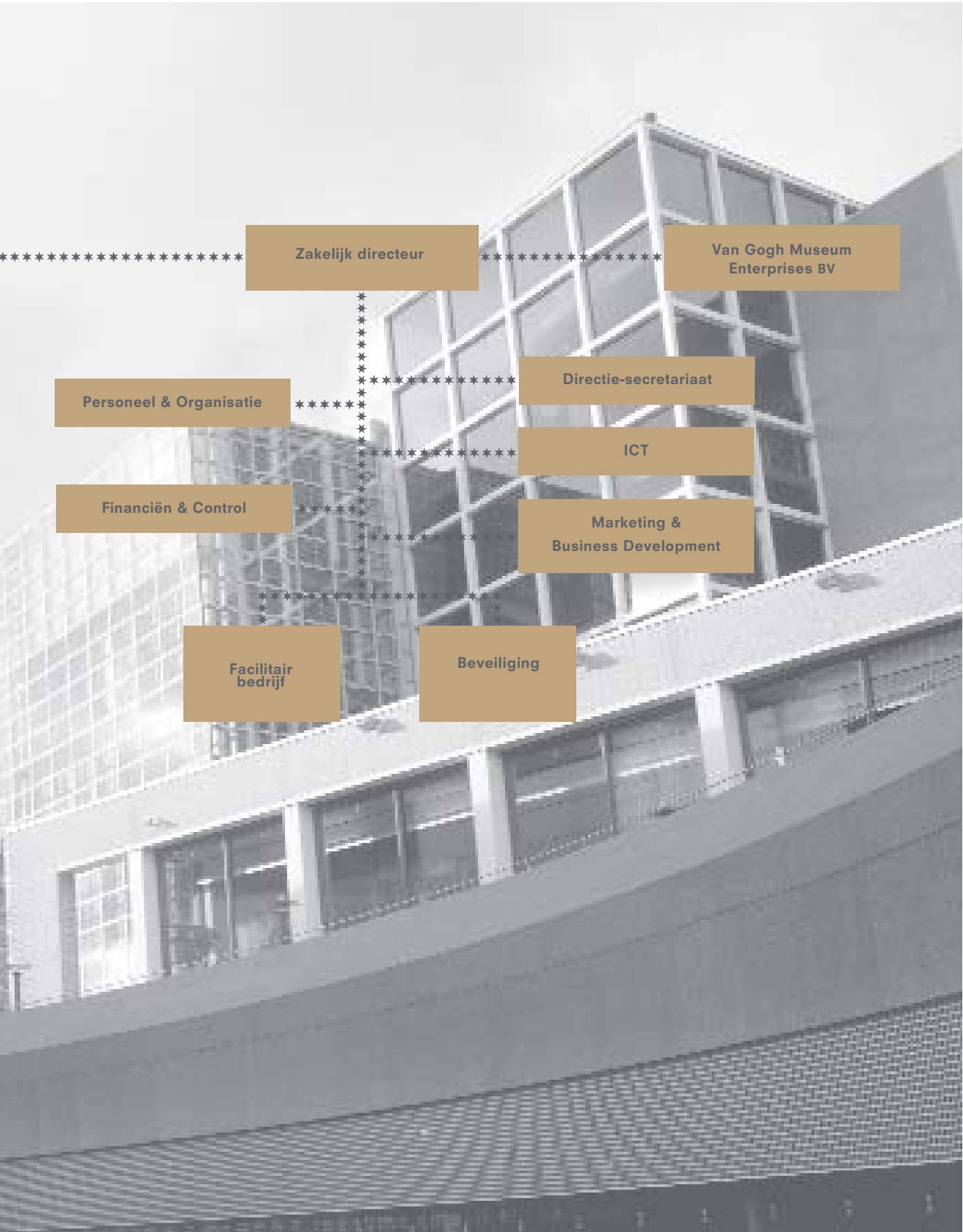
M.L. Gerritsen, *beheerder museumshop*

C.M.J. van der Linde, *beheerder museumshop*

N. Mansvelt, *beheerder museumshop*

N.J.N. Chan, *medewerker museumshop*

Zakelijk directeur

Van Gogh Museum
Enterprises BV

Personeel & Organisatie

Directie-secretariaat

Financiën & Control

ICT

Marketing &
Business Development

Facilitair
bedrijf

Beveiliging

Financiële verslaglegging

Verkorte jaarrekening Stichting Van Gogh Museum

<p>Toelichting jaarrekening Stichting Van Gogh Museum</p>	<p>De Stichting Van Gogh Museum bestaat uit twee musea: het Van Gogh Museum in Amsterdam en het Museum Mesdag in Den Haag. De geconsolideerde jaarrekening van het Van Gogh Museum bestaat uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De Stichting Van Gogh Museum (dit is inclusief Museum Mesdag); - Van Gogh Museum Enterprises BV (geconsolideerd); - De Stichting Van Gogh Museum Nieuwe Vleugel (samengevoegd).
<p>Nieuwe subsidieperiode en handboek</p>	<p>Het jaar 2005 is het eerste jaar van een nieuwe subsidieperiode van vier jaar. Tevens is er een nieuwe indeling van de jaarrekening van kracht geworden, de jaarrekening is conform deze regels opgesteld. Daardoor zijn er ten opzichte van het boekjaar enkele verschuivingen in de posten, zowel op de balans als in de exploitatierekening, geweest. Ook de vergelijkende cijfers van 2004 zijn hiervoor aangepast.</p>
<p>Bestemmingsfonds OCW</p>	<p>OCW-subsidie die nog niet is besteed aan de doeleinden waarvoor de subsidie is verstrekt (artikel 26 van het Bekostigingsbesluit) dient vanaf deze nieuwe cultuurnotaperiode te worden opgenomen in het bestemmingsfonds OCW.</p>
<p>Resultaat over 2005</p>	<p>Zowel het Van Gogh Museum als Van Gogh Museum Enterprises BV hebben een goed jaar achter de rug. Geconsolideerd bedraagt het resultaat € 3.611.972. Het resultaat van de deelneming (Van Gogh Museum Enterprises BV) bedraagt over 2005 € 212.444. Dit resultaat is, zoals met het Van Gogh Museum overeengekomen, geheel aan het Van Gogh Museum gedoteerd.</p>

Balans per 31 december 2005 (in euro's)
(na verwerking resultaat)

A C T I V A	31-12-2005	31-12-2004
Vaste Activa		
<u>Immateriële vaste activa</u>		
Merkenrecht Van Gogh	77.885	107.137
Distributiekanaal USA	58.000	87.000
Onderhanden vaste activa	<u>135.885</u>	<u>194.137</u>
 <u>Materiële vaste activa</u>		
Gebouwen en terreinen	19.342.066	18.849.362
Inventaris en inrichting	963.127	1.162.807
Museale inventaris	19.280	25.051
Andere bedrijfsmiddelen	725.754	158.734
Onderhanden vaste activa	<u>21.050.227</u>	<u>20.195.954</u>
 <u>Financiële vaste activa</u>		
Obligatielening	<u>1.233.425</u>	<u>1.295.883</u>
	1.233.425	1.295.883
 Vlottende Activa		
<u>Voorraden</u>		
Onderhanden activiteiten	296.296	168.725
Voorraden	<u>1.413.162</u>	<u>1.407.628</u>
	1.709.458	1.576.353
 <u>Vorderingen</u>		
Op debiteuren	1.097.837	969.553
Overige vorderingen	2.046.397	2.238.742
Overlopende activa	<u>277.133</u>	<u>220.771</u>
	3.421.367	3.429.066
 <u>Liquide middelen</u>		
Totaal liquide middelen	17.760.233	11.483.455
 <u>Totaal activa</u>	 <u>45.310.595</u>	 <u>38.174.848</u>

P A S S I V A	31-12-2005	31-12-2004
<u>Eigen Vermogen</u>		
Algemene reserve	12.632.383	9.655.181
Bestemmingsfonds OCW	634.770	-
Bestemmingsreserves	18.372.706	18.488.394
	<u>31.639.859</u>	<u>28.143.575</u>
 <u>Aankoopfonds</u>		
Aankoopfonds	<u>5.050.733</u>	<u>2.693.035</u>
	5.050.733	2.693.035
 <u>Voorzieningen</u>		
Overige voorzieningen	<u>985.555</u>	<u>851.658</u>
	985.555	851.658
 <u>Langlopende schulden</u>		
Investeringsubsidie	<u>1.591.195</u>	-
	1.591.195	-
 <u>Kortlopende schulden</u>		
Schulden aan leveranciers	2.117.622	2.033.867
Belastingen en premies		
soc. verzekeringen	157.711	49.051
Overige schulden	520.364	547.831
Overlopende passiva	<u>3.247.556</u>	<u>3.855.831</u>
	6.043.253	6.486.580
 <u>Totaal passiva</u>	 <u>45.310.595</u>	 <u>38.174.848</u>

Geconsolideerde staat van baten en lasten (in euro's)

B A T E N	2005	2005 begroting	2004
<u>Opbrengsten</u>			
Entree en overige directe inkomsten	16.004.526	12.337.093	11.871.674
Overige indirecte opbrengsten	<u>3.654.715</u>	<u>3.834.230</u>	<u>3.053.048</u>
	19.659.241	16.171.323	14.924.722
<u>Bijdragen</u>			
Subsidie OCW	5.035.717	5.037.690	4.764.989
Projectsubsidies OCW	20.000		45.378
Overige bijdragen	<u>4.330.602</u>	<u>4.366.611</u>	<u>4.078.961</u>
	9.386.319	9.404.301	8.889.328
<u>Som der baten</u>	<u>29.045.560</u>	<u>25.575.624</u>	<u>23.814.050</u>

L A S T E N	2005	2005 begroting	2004
Salarislasten in inhuur	9.114.828	9.594.992	9.576.055
Afschrijvingen	1.671.853	1.689.164	1.564.046
Huur	3.100.349	3.112.553	2.780.003
Aankopen	1.041.357	2.000.000	97.116
Overige lasten	8.478.903	8.961.171	8.325.244
<u>Som der lasten</u>	<u>23.407.290</u>	<u>25.357.880</u>	<u>22.342.464</u>
Saldo baten en lasten	5.638.270	217.744	1.471.586
Rentebaten/-lasten	331.400	145.000	295.219
Totaal saldo rentebaten en rentelasten	331.400	145.000	295.219
Buitengewone baten en lasten	-	-	44.863 -
Totaal saldo buitengewone baten en lasten	-	-	44.863 -
Mutatie aankoopfonds	2.357.698 -	-	2.200.800 -
Exploitatieresultaat	3.611.972	362.744	478.858 -
R E S U L T A A T B E S T E M M I N G			
Toegevoegd aan Bestemmingsreserve OCW	614.770		
Toegevoegd aan Bestemmingsreserve OCW voor project beveiligingsplan	20.000		
Toegevoegd aan de algemene reserve	2.977.202		478.858 -
	<u>3.611.972</u>		<u>478.858 -</u>

Het inrichten van de
'dierentoonstelling'
Beestachtig mooi

The Van Gogh Museum's Mission

The Van Gogh Museum manages, studies and develops the world's leading collection of art by Vincent van Gogh and his contemporaries. Its purpose is to reach, inspire and inform the broadest possible public, both now and in the future.

The Van Gogh Museum fulfils this mission through:

- the acquisition, management and conservation of collections of work by Van Gogh and western artists from the period circa 1830 to 1914;
- an active programme of research and publication, based on these collections;
- a programme of exhibitions held in the museum and elsewhere that extends and enhances the reach and appeal of its permanent displays;
- a programme of education that satisfies the needs of a broad public.

Profile The Van Gogh Museum is an internationally prominent museum with a unique collection. Our mission statement reflects our ambition to be more than simply a treasure store where important works of art are housed and protected, for our primary intention is to function as an active, dynamic and accessible organisation. A visit to our museum is an inspiring and unforgettable experience. We chiefly address an international tourist-based public, but also seek to connect with a local and national public.

Strategy The principal targets in our strategy, as set out in the Policy Plan for 2005-2008, can be summarised as follows:

- To retain the current number of visitors and attract more Dutch visitors
- To strengthen the permanent collection through loans and acquisitions
- To offer a varied range of high-quality exhibitions
- To strengthen and expand the educational programme
- To further develop the scientific programme
- To intensify and expand national and international collaboration
- To build up reserves
- To increase security for the collection and the public
- To further professionalise the organisation

The Van Gogh Museum in 2005 Over recent years the policy pursued by the Van Gogh Museum has particularly addressed quality and accessibility, two objectives that cannot be considered separately. The museum endeavours to present programmes that lead the field nationally and internationally, while remaining accessible to a wide and varied public. In debates about museums the fear is often expressed that preoccupation with the public leads to a relaxation of standards and superficial programmes. However, we are of the opinion that attracting many visitors, from all corners of the world and all walks of life, is entirely compatible with high quality. In 2005, as in previous years, we have managed to produce presentations, exhibitions, publications and activities which we believe may be regarded as some of the best in the world. Our exhibitions have attracted exceptionally high numbers of international visitors, while drawing in more local and national visitors. The total number of visitors to the museum in 2005 – 1,417,096 – is one of the highest in our history, only

exceeded by the record-breaking year 2002, when our programme included the exhibition *Van Gogh & Gauguin*.

2005 was also an outstanding year in terms of art. The permanent collections were strengthened by two major loans from private Dutch collections. We introduced a new layout and presentation format for the permanent collection, which incorporates more information about Van Gogh and interesting combinations of the artist's work with that of his predecessors and contemporaries. During the course of 2006 and 2007 it is our intention to present the entire collection in this refreshing and dynamic style. The collection itself was who belonged to the Pont-Aven group associated with Gauguin. Strictly speaking, two other major acquisitions, *Route de Versailles*, *Rocquencourt* from 1891 by Camille Pissarro and the *Elles* series, ten colour lithographs by Henri de Toulouse-Lautrec, fall outside the compass of this report, although the preparatory work and associated fundraising did occupy a great deal of our time during the final months of the year under review.

In 2005 we continued the programme of exhibitions which supplement our permanent presentations and offer a wider view of nineteenth and twentieth-century art. The exhibition of drawings and paintings by Egon Schiele, a sizeable project in itself, was given a contemporary flavour through its combination with dance and music performances which further emphasised the human body. These performances attracted many Amsterdam-based visitors. The summer exhibition of Van Gogh drawings was a more traditional, yet no less impressive show. For our partners at the Metropolitan Museum in New York, this major international event was the most-visited exhibition of works on paper in its history.

The curators at the Van Gogh Museum are encouraged to carry out research and make their findings accessible to our visitors. This is illustrated by recent research into Van Gogh's drawings, presented in a scholarly exhibition catalogue and an attractive book for the general public. Our educational staff are also motivated to devise original ways to reach and inform visitors. This is exemplified by the final exhibition of the year, *Fierce friends*, possibly our most radical experiment to date in the field of fine-tuning a theme to the needs of a specific public. The entire exhibition was conceived with a family-based public in mind. The challenge was to present the art in such a way that it would attract adults and also find favour with young children and teenagers. Close collaboration between the exhibition's creators and the educational staff produced an exhibition that was characterised by magnificent artworks and great didactic appeal.

2005 was also a good year for Museum Mesdag. The number of visitors rose from 13,409 in 2004 to 14,422 in 2005. The exhibition programme consisted of presentations that were small-scale but carefully chosen, such as *Warm and cosy*, which displayed paintings of wealthy bourgeois interiors. Museum Mesdag was also one of the architects of *The Dutch East Indian Summer*, the four-month long festival that highlighted the close connections enjoyed by The Hague and Indonesia, through more than one hundred and twenty events and exhibitions spread over the Dutch seat of government. The exhibition dedicated to Isaac Israëls and his friendship with the Javanese dancer Raden Mas Jodjana is worthy of mention in this connection. Museum Mesdag deserves every praise for the inspiring role in this important festival.

The Van Gogh Museum has actively undertaken to intensify its collaboration with other museums at home and abroad. We have developed various projects in close collaboration with the Rijksmuseum, the most prominent to date being the exhibition *Rembrandt-Caravaggio* (opened on 24 February 2006). With the Kröller-Müller Museum, we embarked on our first joint acquisition, a drawing by Vincent van Gogh. We have also worked with a number of partners abroad, and have loaned many works to other museums throughout the world. Perhaps our most remarkable success was the exhibition we organised in collaboration with the Kröller-Müller Museum, which was held in three Japanese cities, Tokyo, Osaka and Nagoya, and drew a total of 1.3 million visitors.

The Van Gogh Museum is a national museum and receives a fixed subsidy from the Dutch government. But the bulk of our income (more than 50%) derives from the sale of admission tickets. In 2005 we were also able to rely on our major sponsors. We developed our educational and exhibition programmes in collaboration with our *promoting partner*, Rabobank, who also played a considerable role in the marketing of the family exhibition *Fierce friends*. Moreover, Rabobank helped us to advertise our Friday evening programme, now a popular event that draws an enthusiastic Amsterdam-based public. The BankGiro Loterij provided us with indispensable financial support when we decided to make acquisitions. And to our great delight, in September 2005 we were able to announce that our collaboration with Shell Nederland was being expanded. From this moment onwards Shell and the Van Gogh Museum have been *Partners in Science*.

The increase in our visitor numbers has also benefited our subsidiary company, Van Gogh Museum Enterprises. After two difficult years, in 2003 and 2004, Enterprises finished the year with a surplus that, together with income from the Museum Shop, will allow us more financial leeway for acquisitions and other activities.

Behind the scenes the museum was actively engaged in setting up projects and strengthening its organisation. In 2005 numerous measures were taken to improve the physical security of the building complex. These measures, together with extra training programmes for our security personnel, underline the importance we attach to protecting the collections and the public. During the second half of the year the department of Collections and Presentation was reorganised into four new sectors, Collections, Research, Exhibitions and Communications. The decision to reorganise was prompted by the desire to improve internal communication and promote interdepartmental collaboration. All parties concerned are extremely enthusiastic about the new structure.

This annual report provides a summary of the Van Gogh Museum's diverse activities and results in 2005. It is both a formal statement for our subsidisers and donators and a source of information for anyone interested in our museum. The Supervisory Board and the directors of the Van Gogh Museum attach a great deal of importance to successful management and clear and transparent reporting. So this annual report also includes information about our management structures and ancillary activities.

Looking ahead

In 2005 it was announced that we would be leaving to take up new posts elsewhere. The new appointed general director is Axel Rüger, the new managing director will be Rik van Koetsveld. We are leaving the Van Gogh Museum in the knowledge that the organisation can face the future with a

great deal of confidence. Not in the least because of a team of staff who are bubbling with energy, who are motivated in their work and who feel a sense of intimate involvement with the Van Gogh Museum's primary objective, that of reaching the widest possible public with art of the highest quality.

John Leighton **Ruth Kervezee**
Director Business director

The publication of this annual report - the yearly report by the directors of the Gogh Museum - coincides with the departure of two of the museum's directors, John Leighton and Ruth Kervezee. For the Supervisory Board, this is a fitting opportunity to express the museum's appreciation for their inspirational leadership and the tremendous accomplishments that they have achieved over the years. This is not the place to catalogue the various projects they have initiated and their many successes. Suffice it to say that they leave the museum perfectly positioned to continue its artistic growth. This growth is reflected in the museum's programmes for the collection, and in international projects (especially in Asia), in the expansion of the collection, in innovative research, in exhibitions of exceptional quality, and not least in the museum's education programme. Commercially, the Van Gogh Museum has also established firm foundations. In recent years the museum has not only managed to cover its costs, it has also been able to build up a reserve with which it has expanded the collection, while also providing an essential buffer for unforeseen events in the future. Thanks to John Leighton the Van Gogh Museum has achieved a position which has made it one of the world's most successful and prominent museums. A thought shared by the French Ministry of Culture and Communications, from whom John Leighton received the award of Chevalier des Arts et des Lettres to mark his departure.

We would like to take this opportunity to thank our sponsors for the generous support they have provided to the museum over the past years, in particular our *promoting partner* Rabobank, our *partner in Science* Shell Nederland, and BankGiro Loterij. With Rabobank's support we have been able to attract more Dutch visitors to the museum, not to mention the thousands of schoolchildren who have come to the museum on Paulus Potterstraat from all parts of the country on the popular Van Gogh Museum Bus.

We look forward with confidence to the future and the opportunity that the new directors Axel Rüger and Rik van Koetsveld will have to further extend the excellent reputation of the Van Gogh Museum and to attract a large Dutch and international audience with a diverse programme.

Ewald Kist (chair), Andrée van Es, Katherine Lee-Reid,
Hans van der Ven, Paul Schnabel
Supervisory Board
Van Gogh Museum

Foreword by the Supervisory Board

Dit jaarverslag werd geschreven door de directie en medewerkers van het Van Gogh Museum. Een digitale versie van dit verslag (pdf-formaat) is te raadplegen op www.vangoghmuseum.nl.

Teksten Vrijdagavonden, Atelierpraktijk, Egon Schiele: Aukje Vergeest

Samenstelling: Suzanne Bogman, hoofd Publicaties

Tekstredactie: Aggie Langedijk

Redactie-assistent: Geri Klazema

Vertaling Annual Report: Michèle Hendriks

Fotografie: Luuk Kramer

Foto personeel: Paul van Riel

Foto p. 14-15: Maurice Boyer

Foto p. 30: Esther Hoofwijk

Vormgeving: Studio Anthon Beeke BV

Drukwerk: Flevodruk, Harderwijk

Binnenzijde omslag:

Henri de Toulouse-Lautrec, *Divan Japonais*, 1892-93 (detail)

© Van Gogh Museum, 2006

Van Gogh Museum

Postbus 75366

1070 AJ Amsterdam

Bezoekadres

Paulus Potterstraat 7, Amsterdam

T +31 (0)20 570 52 00

F +31 (0)20 570 52 22

info@vangoghmuseum.nl

www.vangoghmuseum.nl

Museum Mesdag

Laan van Meerdervoort 7F

2517 AB Den Haag

T +31 (0)70 362 14 34

F +31 (0)70 361 14 26

mumesdag@xs4all.nl

www.museummesdag.nl

Van Gogh Museum Enterprises BV

Postbus 15565

1001 NB Amsterdam

Bezoekadres:

Herengracht 472/1, Amsterdam

T +31 (0)20 344 58 88

F +31 (0)20 344 58 84

enterprises@vangoghmuseum.nl